

حکمت لہور

پنجم حسین سید

تخت لہور

نجم حسین سید

رُت لیکھا -- لہور

عباس علی صدیقی نے ستمبر 2000ء وچ رُت لیکھا، 22 میاں چیمبرز، 3- ٹپیل روڈ، لہور
دلوں اے این اے پرنٹرز، لہور توں چھپوائی۔
ورتاوے: کتاب ترجمن، 22- میاں چیمبرز، 3- ٹپیل روڈ، لہور — فون: 6312790

وار وِچ

مہرو پستی

پنڈی دے وسنیک (راہک، کمی؛ جٹیاں جنے بال بالٹریاں۔)

ملاں

ڈلا

لدھی (ڈلے تے مہرو پستی دی ماں)

لہناں لوہار (ڈلے دے پو فرید دا بہلی۔ فرید وی اپنے ویلے اکبر کنوں تاہر

تھیا ہا۔ اوہدی تاہری نہ سَری تے باتشاہی حکم نال سُولی ہوئیں۔

لو تھ بھوء بھرا کے ٹنگ دِتیونیں۔ بیلیاں نوں رنگ رنگ سزاواں

ہوئیاں۔ لہنے لوہار دے ہتھ وڈھیجے۔

راس وِچ

پاہر ۱: (جیون خاں)

پاہر ۲: (چانن خاں)

رمجا

حوالدار جواہر خاں

حسین (جیہڑا شاہ حسین تھیا - مادھو لال حسین تھیا)

ملک علی

شاہ سعد اللہ

امیر بہار خاں

منشی زلیارام

اُستاد کارِ گیر بھاگ

اُستاد کارِ گیر رتہ

درونہ چراغ ڈھوڈی

خضر خاں صوبیدار لہور

مرزا نظام الدین سپہ سالار

مہتہ مانک چند ساہوکار

سوداگر پائندہ بیگ

میر عالم

صبح بہار

قاضی محی الدین

وکیل سرکار

سرکاری کرخانے دے کاریگر - امیر بہار خاں دے چوہدار - کچھری دا

چوہدار - سپاہی، ہور راہگیر

دُلے دی وار

[جیویں وار دی ریت اے، اک پاتر دا الاء وی واری آپنیاں سنگیاں

نال ونڈ کے یارل کے کریندا اے، بول کے گا کے نچ کے - اتھے

واری مہرو آپ ای اے تے سنگی اوہدے نہیں پڑ والے -]

(دُلایے وانڈھے بھیا تے پچھوں باتشاہی لشکراں اوہدے شہر نوں

گھیر لیا۔ لوک اوہدے وڈے بھرا مہرو پوستی نوں ونکارن آنے

نیں، جو آتے لڑ۔ پوستی پڑ وچکار کھلوتا اے۔ خاقت چودھاراں

آوندی اے۔ بڈھڑے گھرو۔ جے جنیاں۔ گھنا اکھ۔ پر چپ چان

گھنیری اے۔)

مہرو پوستی : اج پنڈی 1 ولی 2 چختیاں

ہوئے بال مکئی دے دانے

جیلاں اندر گلسن گھرو

1- پنڈی بھنیاں 2- گھیری-

وارِ وِج

مہرو پستی

پہنڈی دے وسنیک (راہک، کمی؛ جنیاں جنے بال بالڑیاں۔)

مکلاں

ؤلا

لدھی (ؤلے تے مہرو پستی دی ماں)

لہٹاں لوہار (ؤلے دے پو فرید دا بہلی۔ فرید وی اپنے ویلے اکبر کنوں تاہر

تھیا ہا۔ اوہدی تاہری نہ سَری تے با تشاہی حکم نال سولی ہوئیں۔

لو تھ بھوء بھرا کے تنگ و تونیں۔ ہیلیاں نوں رنگ رنگ سز لوواں

ہوئیاں۔ لہنے لو پار دے تہہ وڈھکے۔

دروغہ چراغ ڈھوڑی

خضر خاں صوبیدار لہور

مرزا نظام الدین سپہ سالار

مہتہ مانک چند ساہوکار

سوداگر پائندہ بیگ

میر عالم

صبح بہار

قاضی محی الدین

وکیل سرکار

سرکاری کرخانے دے کاریگر - امیر بہار خاں دے چوبدار - کچھری دا

چوبدار - سپاہی، ہور راہنم

وڈ کے پنسن 1 گلنیاں

گولیاں 2 تھین مائیاں بھیناں، سچ پرناہیاں

ایہود سن آئے او سارے مینوں

اساں پوستی

ہاسا جنے کھنے دا

ویہلئیں کر دیاں دلاں نوں پک مُٹھ گلاں دی

سانوں سون دیو

”ماتے حاضر کھلوتے بھلیو ایس ویلے“³

جاوڈھونڈو ڈلے راتھ نوں

اساں بھرا کیہے اوہدے

اساں پوستی لانبھ ڈھانڈڑی 4 اپنی

کائی سازگا نہیں۔ سانجھ نہیں کائی

ڈوڈا 5 روڈا مُرشد کامل محرم حال دا اپنا

اوکھے ویلے باہوڑے اسانوں

آپنا آپ لکھاوے ظاہرا

1- منگسن، گلیاں وچ منگدے پھر سن۔

2- باہریاں، غلام عورتاں۔

3- ویاہ وچ کھاریوں لاہون ویلے دا گاون۔

4- اک پاسے بالی اگ۔

5- پوست دا۔

اندرس گلیا

کائی مکھ، نہیں، کائی آس نہیں

کل بھلک نہیں کائی

دینہہ کیوں گئیے

گئے دینہہ کیوں گئیے

ڈھپاں چھاواں جھوک ہلارے

ستیاں پیاں نت گھسے

اسیں ترکے 2

سوہل پوٹیاں ونھ ونھ ڈھیر بہشتاں

لڑے 3

کیوں گئیے

گئے دینہہ کیوں گئیے

گھلے ترپے تارے - امیر، چووے پیا

جاؤ بھلیو سائوں سوک دیو

سوک سیت 5 سگھال ثابتی

سوک ضمانت دیہلوں

میرے کن نہیں؟

میںوں نہیں سُنیدا

کڈم ٹیراں¹ دا

دھونے² دھڑکدے

کھدیاں توپاں

بھائیں³ جَنڈ تڑکدے ساوے

چڑیاں جھڑکدیاں

مہینے دی تنخواہیں گجھائے وردی بھوئے کرائے

چُغتے چانگھردے⁴

ساڈے کن نوبتاں

سُتیاں پیاں اساں سبھ سننے ہاں

برکت ڈوڈے ظاہر اپیر دی

پر باہروں لنگھن بگائیاں جنجاں

ساڈا اندر چُونے سچ⁵ کو ٹھڑی نہ یوہانہ باری.

کیمہڑے داء میںوں پھد سو

دھروئیاں⁶ کیمہڑی تریڑوں دھاسن⁷

سانوں سون دیو-

میں دِھگانے

1- گھوڑیاں دائد اڑا 2- وڈے جنگی ڈھول 3- اگ نال 4- اچی بولدے، چیکدے

5- چُونے دی لپائی 6- ٹوکاں، فریاداں 7- اگانہ آوس

کدے لکھیاں دُلا؟

آن کے میٹ مکاوند اکیوں نہیں

پھولور ات متاں اکھ چکارے اوہدی-

آکھو بنھ سہرا

یوہے آن گھلے نی لاگی-

پھولور ات متاں نیلی ہنگارے اوہدی

چھپڑی وچ جن تر دا

سون دا آہر کرو

سون دا آہر کرو

(گئے دینہہ مہرو پوستی سُننے اندر مُر کھیڈ والے)

مُلاں : اٹھ بھیا پتر فرید دیا

اٹھ کے سبق سنا

دُلا : مینوں میرے ناں نال سدّ میاں

مُلاں : میں اُستاد آں جانناں

توں وچ بولن والا کون

پتر پواں ناں سدیندے رعیت سائیاں ناں

شاگرد استادان ناں

بھیا پتر فرید دیا توں اٹھ کے سبق سنا۔

دُلا : مینوں تیڑا سبق نہیں آوندا

ہتھ نہ مینوں لاء

آو ہانیو پک پکائیے پکن لال گلیا!

مکلاں : پوچ 2 اتروکا 3 کھوٹے پیسے کھوٹے پیسے

پنا مکتوں لوڑن پوڑی چڑھیا

اگلیاں تن من ایویں اپنا دتا گھنٹے پاء۔

اٹھ وڈیا پتر فرید دیا

اٹھ کے سبق سنا۔

مہرو : جیکو پھچھے 4 پتی کھڑی آکھ جو آوے اپروں

جیکو پھچھے اپر کھڑا آکھ جتھے سبھ سمجھاں

جتھے لکھے لیکھ نمارے حکم خزانے رمران

جیکو پھچھے ڈھوئی 5 کھبوں آکھ جو حکمیں جیوے

جسہرا اندر شک بٹھاوے اوہنوں ذہین 6 تسیہے۔ شاوا

1- غلیل وچ چادون والے مہنی دے گولے 2- نسل 3- ہتھیں دا موجودہ 4- پرائیاں وڈیاں وچ 5- مڈھلیاں کتاباں پڑھائیاں جانداں سن "کچی روٹی" تے "کچی روٹی"۔ "نہنوں وچ سوالاں جو ہاں راہیں ضروری گلاں سمجھائیاں جانداں سن۔ سوال "جیکو پھچھے" توں شروع ہوندے سن تے جواب "آکھ" توں 5۔

جیو پچھے توں کون ایس اکھ کسمجھ ایانا - شاوا

وڈے وڈیرے لاون اُنکلیں لیہے لیہے جانا

مُلاں : شاوا وڈیا پتر فرید دیا

توں پچسیں دربارے

بے وفا تیں لوک او سارے

بُھل جانڈے او اُستاداں نوں جدوں چڑھ وینڈے او گُرسی

ماؤ نوں آکھیں دُلا اڑھب ای

ایہنوں اندرے تاڑے

لدھی : اڑھب، اکاج، اُلاہمہ نت دا

”ماسی لدھی تک دُلے مُڑ پھنڈی آمیری جھجری“

میں وٹ وٹ کوریاں اگی کپتیاں نڈھیاں 2 نوں

ایہدی گہری 3 اکھ کوئی خبرے آکھے کیہ

لہناں لوہار : ایڈاسانچہ اے تاں وُرے 4 پُختناں

ونج لہوریں اکبر نوں للکارے

دیکھی 5 راتھ فریدی جیں شنگی بھوء بھرا

بجھ 6 چڑھدے نال بیٹھ جھروکے منگے سلاماں اُنڈیاں

دوہیں راوی شیبہنی ادے جیں دتا ہنگال رلا

پنچو داڑھے نیوندے لک مخمل پتھٹ دھرا

جیہدے گھر گھر پھرن اگر اے² صدق و ہاجدے³

جیہد آکھے تخت اے دُھنی⁴ کل خدائی دی

رب ہو ر اڈمبر⁵ بر جیا تخت سجاون نوں

جیہد اپاوے مل ایماں دند سنگ گن گن کے

جیہد اجٹاں دے بال بھلاوے پاپا فارسیاں

: نہ بول لو ہارا لہنیاں - نہ ایہنوں تاء اڈا

لدھی

اگے ہتھ وڈھائے نی اپنے بن لیسیں جیہد کپا

: دس نی مائے رنڈیے - مینوں پالیو کیہڑے چاء

دولا

کیوں چائیو پتھر پتھر اجو کیس لج چھکاء

: تھنیں تراٹ پچار دے رُک رُک آوے ساہ

لدھی

سہم چٹھہا تم اوس نوں تینوں وئی گوڑ پوا

موڑ نہ سکی کونت نوں ہن دیواں پتر و نجا

پتھلے اندریں اٹھر بلہڑے⁶ میں اتھرے ہتھیار

دے کاہنوں ٹوری ماپیاں میں نال فریدے

1- شیرنی 2- ٹیکس لین والے 3- خرید دے 4- وچکار، مرکز 5- کھلار، سجاوٹ 6- اور کی

دے بول: اٹھر بلہڑ باوے دا-

تیرے مامیاں دے محل اُچیرے واہ نہ چنتا دی

اساں نال چُغتے بھا جی¹

اوہ گھلے معانی چیریاں²

اساں اُٹھیں لدائے مالے

نالے بھرتی چھوہر زروے

وے کاہنوں ٹوری ماپیاں میں نال فریدے

اوس کیتی بار خدائی نابر مایلیوں

اوس نکیس بنھ کھتو نیاں³ پٹواری بے

اوس مراں بر گھر کمیاں کھلوار⁴ ڈھوائے

اوس تھانیدار دھر یکے گل وِج پے گھت

اکھے کیوں دیئے اوہدی چھیج⁵ نوں آپنیاں ہڈاں دے ٹھمنے

اوہدی کتبی چُنج ہڑاون نوں کیوں بوٹ⁶ تڑایے

کیوں رتو⁷ تیل چڑھایے لاٹ اندھاری نوں

وے کاہنوں ٹوری ماپیاں میں نال فریدے

گھر دینہہ پر رات نشانہ نظر چُغتے دی

تھئی نیلی⁸ مینڈی سوکھن سنب کڑکاوے نت

لکاوے جیبہ بند و قال بھٹھی لہنے دی

1- تعلق والیاں دا آپس دالین دین 2- جائیر دے فرمان 3- پٹواری دی زمین دی ماکی تے اگان دے حساب دی کتاب 4-

اک کھوتے دے بھار چنا اناج 5- بیج 6- چوڑی دے پے، ایلوں بے بال 7- بوٹ 8- گھوڑی : فرید دی -

میں آپنا آپ سنبھالاں رُگ رُگ سیکھنے

میں اکھ بگانی ہو ہو جاچاں آپ نوں

میں لوڑاں نظر سوئی سدا شریک دی

لسناں لوہار : ساک ویری داسنھ بھولئی

اُتلے واہ² بہہ نال دوتیاں³ جیہڑا ہنگارا بھریا

او ہو کھور گیا

اُتلے واہ جیہڑا ساہ دوتیاں سنگ گھسایا

آپنی کالی رت لیشکنی وچ جنگال رلایا

دُلا : میں ہاں ویر پختیاں دامیری من مرضی میری حد

جد تائیں تخت لہور ہے مینوں ہور نہ کجھ وی سد

لسناں لوہار : اٹھ لوہارا لہنیاں مُڑ تینڈا وارا⁴

دُلا : جد تائیں تخت لہور ہے میں بلا وچ بار

میں ستیاں شینہاں نوں تھا پڑا دیاں جھکے⁵ جنڈ ہلار

جد تائیں تخت لہور ہے میں وچ راوی کانگ⁶

میں دہل فصیلاں بُرجیاں میں حشر دیاڑ دی بانگ

وہی⁷ پالاں دی آس نوں میرا ہتھ گڑا

1- اک مٹھ بھریاں جو کجھ آونے 2- اینویں پرلے دلوں 3- دُشمنیاں، غیراں 4- ویلا

5- نیویں، لے ہوئے 6- ہڑ، چڑھیا مویا پانی 7- ساہوکاراں دے حساب دی کتاب-

مُرسی گیر چباریاں میرا پیر بھچال

لہناں لوہار : اٹھ لوہارا لہنیاں مُرتی تینڈا وارا

دُلا : میں باریں رولاں فوج نوں گھت وانگ نیولاں نتھ

میں لاہواں چانے ظلم دے وت لاوٹن ہوائیں پتھ

بیلی پان اسماں دی مینڈی اکھ چکار بھرے

چتر 1 اڈاری شارکاں بازے ہنب جھڑے 2

اُو ہائیو پک پکائیے

مہرو : مائے نی اسماں لدھے تینڈے

تینڈا اسماں نہ تاپا جیو

لہوروں کے پچکار چغٹہ

آپو اپنیاں لاو محنتاں

جناگڑ پاؤ اونا ای مٹھا

اسماں اکھیا آہو

لہوروں کے پچکار چغٹہ

آپو اپنا جیا جنت 3 سنبھالو- چھڈو آلسی 4

اسماں اکھیا آہو

مائے نی تینڈے ٹھار کلیجے رکھن کیتے

اساں آہو آہو دھاری

سدے آئے لہوروں چائیں گھلیم تڈھ¹

اساں تھئے دربار پر اہونے پھمن متھے تے

اوتھے گجھے راہ قلعے دے اگھرے تلی میری

پر کائی سول انوکھا جمیا اندر بھرے بھرے

وت پھڑیا ڈوڈا پیر سرہانا بخشش دا

(مہرو پوستی سفنیوں اٹھدا اے)

مہرو : مگر گیا ڈلا واریاں دا

میں لدھی دال دھا مہرو

وڈا پتر فرید دا

ڈوڈے شاہ دابالکا

میرے کول کھلوتے کیہ او

بھت² کیوں کھولاں

کیوں لوں کنڈے کھلیارن دیواں پُرے³ نوں

جے انگلاں تھین مشالاں ایہو دِسنائیں

چت 1 بیٹھا دیہی اپر پلہیں مسو لیا

اگوں خلقت سالم لنگھدی تھی تھی انکڑے 2

بھت کوئی نہیں چو نے گچ کو ٹھری

نہ جان دے نہیں نہ ہون دے نہیں

میں ایتیاں کیتیاں اکو چپ تساڈی

چپ چانٹی، چپ سروٹ، چپ دریادی من 3

چپ اوہلے چہہ لائی 4 بیٹھی ان آکھی کولوں

چ چ لنگھے سارے

سادھو مادھو بندیاں لگدیاں سائیاں 5 داکہ کرے

نال دیاں نوں چوٹدی دھھے 6 دے دے ڈاہون دیاں

کدھر کرے اپنے اندر لکائیاں دائیاں

مت گراہی 8 دیندیاں

نیت چھانٹی وچوں کربیاں اکدور وڑاں داکہ کرے

دل نال پک مکائیاں گلاں، کر دیاں شکل وٹائیاں گلاں

ادھ ہچدھیاں من دو جے دیاں

ادھ ہچدھ منائیاں گلاں وچوں

سینت 9 مریندی اے ان آکھی

1- دل، سوچ، سزت، اندر لا 2- بند سے 3- کندھا، کندا 4- لگ کے ول کر لئی بیٹھی 5- سائی = سودا مکان تے دتی چٹکی 6- کویڈ وچ رلن لئی کیت

گلاں دی رسم 7- دانی = لوہ جگہ جہوں جھ لاکے جھن جھوت پلگن مئی کویڈاں دالے پھرائی تہاں جھ سے نیس 8- بُد کی 9- جھ دا اشارہ۔

راتیں نالے آئیاں

وکھری منجی تھپو کڑ پائیاں

وچدیں چھپ چھپ ویہندی اے ان آکھی

اک گل کر کے ”ہور کیہ حال“ پٹھیندیاں

ہاسے داؤتے پلہ پا کے¹

انگلاں نال بیٹھوں اگلی گل داہر الوڑیندیاں

جے چپ ڈھلایاں² وچوں ڈھول مریندی اے ان آکھی

پٹھنڈ سواریاں

پڑھ کے پاڑیاں پڑھ کے شہر بھوایاں گلاں

وچ نوئیکی نہ میل بہہنی ہر تھال رہنی

حرفاں وچ سفیدی³ اے ان آکھی

گلاں گلاں وچ

نر کے تیرے کول آون دے کٹھنچ گئے ویلے

وت ڈھوڑ بکلیاں جھوکاں⁴ وچوں

کیوں آوندا اے جھ ہنگارا مینوں ان آکھی دا

ان آکھی دیاں کہیاں ادا میں

ان آکھی سانوں نت دا لارا

1- وپاریاں دا سودا مکاون دا ڈھنگ، پلے دے بیٹھوں اگد وچے دیاں انگلاں نوہ کے سودا کر دے

نیں 2- ڈھلوان 3- ”حرفاں وچ سفیدی روشن“ (میاں محمد) 4- بجا جیہا گراں، ڈیرا-

جرم! اَلَا ہَمَّ دِلِ دَا

اَن آکھی ساڈا وضو نماز قضا نہیں

چُپ ہن، چُپ تھن پہل سُونیاں دے

چُپ سرگھی دی واء

چُپ چیتا، چُپ گوڑ پُرانی، چُپ دریا دی ڈھاہ

میرے کول کھلوتے کیہ او

’جد تائیں تخت لہور ہے‘ جد تائیں تخت لہور ہے

بھالو ڈلے یار نوں کھولے ان آکھی دیاں رمزیاں

میری پندر پے اچیر دے 2 او

میری کچی پندر دو گھڑیاں

تہانوں رب دا خوف نہیں

تسیں کون لوک او

دس دے پنڈی وال ای او

ہوں ہاں نہیں گچھ کر دے

اکھاں بن جہاڑیاں

جیبہاں کائی نہیں؟

میں سناواں؟

میں کوئی تہاڑی جیبہ ہاں
وساکھ ائے کائی ڈھول ڈراڈے
یکہناں گڈیاں یکہناں وڈھ سلتیاں²

کئیں آکھیا ڈلے تائیں
'ساڈا دین ایمان ہیں رانجھن تُو ہیوں
کم کار دے ضامن کھیڑے'
'یا کیدو
یا کیدو

سانوں پچیاں لپہاں تے لا کیدو'
'اساں تاں ونجنا تخت ہزارے
جتھاں گچھ گچھ³ بھوئیں ونڈیندی
آرا نجھن تُوں وی مل کائی ٹکڑا
سٹ پار چنانہ دے لارے'
'رَت ریت

ساڈی رَت ریت

دور کدائیں

چیتے دیاں کنڈھیاں دے اُتے

1- ورھے دا دوجا مہینہ، کنکاں دی واڈھی دے دن، بارال ماہ نظم دی اک قسم اے جیہدے
وچ نظم دے ٹکڑے مہینیاں دیاں ناواں نال شروع ہوندے نیں 2- سانھیاں 3- ماپ کے

رہی را بنجھن تینڈی چھاں‘

‘شوہ 1 نہیں اُبھردا

پھڑ گھلے ہتھاں وِچ ہار

اساں گھلے سکھنے‘

شوہ نہیں اُبھردا

کیمہڑی ”میں“ نال کراں قرار

اساں گھلے سکھنے

میں کیہ سُناواں تہانوں

تسیں کوئی میرے کن او؟

جیٹھ 2 کھہیرے 3 پانی پلاں نال

لوتیں 4 کرن اشارے کملے

گن آکھیا دلے تائیں

‘اساں اولاد مہینوال دی

جیں گھر چھڈیا دھن چھڈیا

گھر دی دھن دی ریتھ رڑکنی

داڑو نینہہ 5 داڈیک وجودوں کڈھی

بے پر تیت مرن داڈر

1- پیارا، اندر لا 2- مینے دا ناں، اُنمال (گرمیاں) دی رت 3- کھتے 4- گرم دواواں

5- اقرار، لگن، عشق۔

بے پتہ جیون دی لج سبھ تہیا

ساک شریکے دے کے کھٹیا مہر مہیں دا باریں

سرکاری درباری پہنچ پوشتاں لاپیاں

اک آئے ننگ دا کر کے اوہلا

یار دی مکنی ٹھلی،

کیں اکھیا ڈلے تائیں

’واہ رانجھن ساڈے پیش پیوں‘

ساڈی سوجھ سیان دا ویری

ساڈی چند نوں جو کھوں 2 نت دا

سانوں رمزیاں نال بلاویں

ساڈے پتے ہنھ ڈھاہ لاویں

رانجھن سدا ایاء اڑیل

اساں دانشمند پُرانے

واہ رانجھن ساڈے پیش پیوں

اکھے کالج ڈھاؤ دفتر ڈھاؤ

ڈھاؤ پجھریاں جیلاں

سبھ کج ڈھیر ورتارا بیہسی سبھ کج ڈھیر ورتارا

بھونیں بھانڈے دی میر تیر نے نین پران گوائے

اندر لے دے شیشے مگروں نو نہدر چھڈیا پارا

سبھ کچ ڈھیر ورتارا

اکھے پنڈ پنڈاں دے اچے بُو ہے

پچیاں ولگناں ٹھانے

دھرواج فقر بہاری ۱

شہر شہراں دیاں ٹھنڈیاں سڑکاں

چھاؤٹیاں افسر خانے

دھرواج فقر بہاری

چھڈو بھلڑے گھرن مورچے

زل کے ساہویں ہو شریک دے

کرونتارا

ولیس وٹا کے سٹھ لاون دے دینہہ لد گئے

ہن کن پاٹے

چمکھڑے ہن دم دا

واہ را بنجھن ساڈے پیش پیوں،

پوہ ۲ ہوئے پتر پُرانے رُوڑی

رُکھ دھمّی، الف نہاتے،

کئیں آکھیا ڈلے تائیں

’آپنے متھے آکری 2 آپ توں رتی رکھ 3

وے پتر ابار دیا

توں ساڈی بُٹاں بیٹھ مدھولی انکھ 4 دا گھنڑا سیک

وے پتر ابار دیا

اج آیاں دی گڑھتی تینڈی گھول 5 کہانی

تاں تینڈے دی دئی چنگ اسان نت نت پھول مچانی

توں ساڈے بھاگ - توں لیکھ

وے پتر ابار دیا

چیر سنجائیاں بھلیاں شکلاں

جیہناں چیرے 6 بدھے انوکھے

کئیں آکھیا ڈلے تائیں

’تیری حضوری آئے تاں رانجھن

اسان بھلک دے نقش نین دیدارے

ایہہ بھلک کوئی اگدوں متھی گھڑی نہیں

آن ڈٹھا جگ نہیں آن جتیاں دا

نویں کلنڈر دی کوئی لال تریک نہیں

ایسہ بھلک اج ہے

اج جمیاں وانین چاننا

اج دی رتی مولیٰ¹ وچ پئی گنڈھ² ہے کرمان والی

تساں اوہو ای او پر اوہو نہیں

اساں دوہل تے جگ ویت گئے خبرے

میراوساہ نہیں

میں ہنگلا جیہا جاناں

شکلاں ہور نہیں لوکیں اوہو

ہے اچنبھا³

میں وی ہور نہیں کدِ ہرے؟

شکل ہور تے بندہ اوہو

ساہ لو مینوں ویکھ لین دیو

اوپدی وی کائی شکل ہور ای ہووے

آو بھلا چلیے

ہتھیارتے میں وی ورت جانناں سکھے

ہینگلا، دکی واڈکی اے ایویں

اؤ بھلا چلے

راہ مارے سارے

گھنٹے تخت لہور نوں گھیرا

اوپدی جو وی شکل اے

اوہ ہے اساڈے اندرے

پہلی جھاکی

(اکبر بادشاہ دا لہور۔ نخاس۔ پچھلی رات۔ کھبے نال مشال۔ دُھر
پچھانہ نئے چاننے حوالاٹ دا یوہا۔ مشال لوئے دونہ پاہرواں
دے پر چھانویں۔ پاہرو چوکس پینتیریاں وِچ کھلوتے ہنگلاوندے
نیں۔ گھڑیاں دا واج)

پاہرو ۱ : (ابھروا ہے) میں نہیں حضور (جاگرت) خبردار۔

پاہرو ۲ : (جاگو مٹی) جاگدے رہنا بیو۔

۱ : اوئے پہلوں جاگتے لے۔ مُرد جگاویں لوکاں نوں۔ جے تیرے

ستیاں ای لوک جاگ پئے تاں ایہہ وردی لتھ جاسیا۔ مُرد ہوکا دیندا
وتیں۔ تیل مالش۔

۲ : جاگناں۔ جاگناں۔ میں سوندا نہیں ہوندا۔ تینوں نہیں بھیت نہ

ایس گل دا۔ ایہہ تے ایویں اچھیاں نوں بھلاوا پائی دا اے۔ جے

اٹھے پھر چوکس ای رہوے نہ بندہ، تاں وی اوہ ہتھ کر ای

جاوندے نہیں۔ میں تاں آپ سُنیا اے حوالدار جو اہر خاں کولوں۔
وِج وِج ٹھونکا لا لینا چاہی دا اے۔ (اُباسی) خبردار۔ جاگدے رہنا
بیو۔ نالے بے ہر ویلے بندہ اوکھا ای رہوے تاں مُرد پُریداری
کاہنوں کرے چور ای ہو جائے۔

: اوئے چور بن سوکھا اے پُتر ا۔ وڈے ڈماک دا کم اے تے نالے
جگرے دا۔ کالے سوتر آلے دا کم ویکھیا سائی۔ اُپرلی باری تھا نہیں
چھال مار کے لتھا اے تے اگے کُتے دو۔ چوکس۔ تے نال مالک
سُتا پیا اے تلوار تے ہتھ دھر کے۔ لئو جی اوہنے پنج پیرے پُھو کے
نیں او تھے بہہ کے پلنگ تے۔ کُتے ہو راں دی تسلا ہو گئی پئی بندہ
اپنا ای اے۔ مُرد اوہنے صفائیاں کیتیاں نہیں کوئی۔ شرر شرر آہا۔
شیر دیا پُتر ا۔

: یارا گل کر

: کر۔ کر۔

: بندہ اے نہ بندہ۔ ایہہ بنیا سون واسطے ای سی۔ بابا آدم تے ملی ملی

حوا سن نا جدوں اُتے۔ تے سوندے سن اُٹھ اُٹھ پھر، موندہ ہر

ولیت کے۔ نہ کوئی ٹل کھڑکنے نہ ٹلیاں۔ اوہ تے شطان دا پیرہ

گر کیا اوہنے اجیہی ہلت پئی جاگن آلی پئی اُتلے وی اواز ہو گئے۔

اوہناں دھتے مار کے کڈھ سٹیا۔ پئی جاؤ جا کے بیٹھاں جاگو بے

جاگنا بے۔ کھاؤ کھبہ جیہڑی کھائی بے۔ اُتلے ہن ڈنچھاں

لا ہوندے نہیں سوں سوں کے - اوہناں دے تے شطان نہیں
لاگے لگ سکدا - شطان وی بیٹھاں آگیا اے نالے ای ساڈے بھا
دا -

۱ : اُتلے تے وڈے لوک نہیں بھٹی - اوہناں داسوں بند اے -

۲ : پر پار وڈے لوک وی جاگدے ہوسن نہ کسے ویلے تاں -

۱ : اوئے تینوں پتہ نہیں اوہ تے وی جاگدے نہیں تے اسیں جاگدے
وی تے آں -

۲ : آہویار - پندر کسے دی سکتی نہیوں - نواب دلیر خاں داسنیا اے پئی

دس دس گولیاں کھا کے پندا اے سوں والیاں - پر پندر -

ایدھروں چوٹدی وڈھ کے اودھرتے اودھروں چوٹدی وڈھ کے

ایدھر - وڈیاں لوکاں داسوں بند اے، اوہناں دے نیڑے نہیں

لگدی - ساڈا جاگن بند اے - اسیں لکھ ترلے ماری دے نہیں،

سانوں انج چڑھدی اے جیویں تے نون زہر --- میں آکھیا -

۱ : ہوں -

۲ : ہولی بول - متے اندر لاسندا ہووی (حوالاٹ ول سینت)

۱ : (ہس کے) میں ای بولناں - تیرے تے مونہہ وچ جیبھ ای کوئی

نہیں - اوئے خیر مراے - اندر لے نون کسے پھرے تے کھلیاریا

ہویا اے پئی اڈھی راتیں اٹھ کے ساڈیاں گلاں پیا تے - اج دی

رات تے آرام دی لبھیس شوڈھے نون - جھلاں بلیاں وچ

جاگدیاں جوانی گال شی سُو۔

۲ : آہو بٹی۔ نالے سُن وی لوے تاں کیہ اے۔ اوہنوں پتہ ای

اے۔ اسیں نوکر بندے۔ بال پچرداری ہوئی۔ کیہ کر سکنے آں۔

ساڈے وس کیہ اے۔ چل کوئی ہور گل کر یار۔۔۔ پرسوں کئے

پنت پئے سن نی حوالدار کولوں۔ مینوں تے بھائیاست پئے سن۔

تیرھویں تے میں نک نال لیکاں کڈھ دیتاں۔ نہ اٹھویں تے کہ۔

آہو سچ اٹھویں تے۔

۱ : تیری اے وی جاگ نہیں کھلی۔ اوئے تینوں کئیں واریں اکھیا اے

دوپہرے تاں نہ کھیڈیا کر۔ ٹھونکا لایا کر۔ جس دیھاڑے اسیں

نال نہ ہوئے نہ پترا، ماریا جاسیں۔ تے نالے لسی گھٹ پیتی۔

۲ : اوئے میں کوئی شوٹک نال پنا پاگلا۔ پنج ہٹیاں نہیں محلے وچ، جے

کٹوالی آوندیاں بندہ ادھ ادھ سیر وی نہ پیوے تاں ٹوہر کیہ رہ

جاوے لفافہ ہو جائے بندہ لفافہ۔ نالے بھائیاست میں دوپہرے سوں

ڈٹھا اے بڑا سٹاں، پر جیہڑی ایس ویلے دی پندر اے نہ ایہہ

آونوں نہیں ٹلدی۔ ایہہ تاں اوہ پندر اے سمجھ توں جیہڑی سولی

آتے آوندی اے ایہہ نہ نہ آوے تے بندہ سولی نہیں چڑھ سکدا،

میں تینوں دس دیاں۔

۱ : میں اکھیا (حوالاٹ ول سینت) اندر لا۔ مینوں کوئی بل جل

ہوندی لگدی اے (دونویں آپ وچ اکھیاں گڈ کھلوتے سُنڈے

۲ : ایویں تیرا وہم اے۔ (اک دُوجے وِچوں مُڑ سُنڈے نہیں)

۲-۱ : خبردار۔ جاگدے رہنا بیو۔

۱ : ایویں میرا وہم ہا۔

۲ : ہور رات کیمہڑی رہ گئی اے۔ وِن چڑھنا ای چڑھنا اے۔ مُڑ ایہہ

جانے تے اُتلے جاشن۔ اسیں کون آں۔ ساڈا کیہ وس اے۔

۱ : (روہ وِچ) ساڈا وی کوئی جیون اے۔ میرا تے جی کر دا اے پٹی

لاہ کے حوالدار دے مُونہ تے ماراں تے ایہدے نال ونج رلاں۔

۲ : وِن پیا چڑھدا اے۔ ایہہ ہور گھڑی دا پروہنا اے

۱ : سانوں ہور اہجے بکنا چر جو الٹا نہیں۔ اسیں ایانے کاس جو گے پنے

پالنے آں۔۔۔ (کوک کے) سوں جاؤ سوں جاؤ۔ جیہڑے تے او

تے رہو۔۔۔ رات لنگھ گئی جے دینہہ وی لنگھ وینا ایں۔ اسماں کسے

نوں کچھ نہیں آہندے۔ نوکر لوک آں۔ اسیں پھرہ دین نوں جمیں

ہاے۔ اپنے اُتے پھرہ دین نوں (ڈسکویس وانج وِچ)

۲ : ہوش کر اوئے۔ حوصلہ کر۔ کیہ ہو گیا اے تینوں۔ سانوں کیہ۔

ایہہ تاں جھلا اے اندر لا۔ آپوں تے سُولی چڑھنا ای سُو نال

ہوراں نوں دھگانے ہتھلاں پیا دیندا اے۔۔۔ حکم اوہناں دا

جیہڑے حاکم۔ چنگا کرن مندا کرن توں کون ایں (ایہہ ساری

گل حوالاٹ ول نُردیاں کر دا اے) توں کاہنوں دُنیا دا سَکھ پیا

ویران کرنا ایسے۔ قنون دیاں لہاں نوں ڈھاونا ایسے۔ مکرم ایسے توں
مکرم۔ دھاڑوی۔ توں ساڈا کچھ نہیں کھوہ سکدا۔

(دونویں آپنے آپ وچ آجاوندے نہیں)

۱ : میں آکھیا ایسکےں یکھد ایکھہ۔ ادرینا ای۔

۲ : چھڈیا۔ کوئی ہور گل کہ۔

۱ : ہور گل۔ ہور گل۔ ہو۔ کتھوں لیاواں اوئے۔

۲ : آمز وینی پھڑیے۔

۱ : نہیں او نہیں۔ نالے ایسے کھڑکار بہوں ہوندا اے۔ کسے تاڑ گھدا

تاں آکھسی گھلدے نیسا، نیندر کھولن۔ میں آکھیا۔ پڑے داسوٹا

تاں لوا۔

۲ : گل ہوئی کے۔ (کھپے پھول کے پگ ٹوہ کے) پھٹے مونہ

اوئے۔۔۔ دیہاڑی موٹیا ای نہیں بنیا۔ ٹانگے والا ای نہیں کوئی

متھے لگا۔ ڈلی کڈھاں مُڈ۔ نگدی او بازی۔

۱ : کھلوتیاں کھلوتیاں۔

۲ : نہیں او نہیں بہہ کے۔ تسلا نال۔ ہن اصلوں ای بھوک تے نہیں

نہ ہو جانا۔ بہہ جا۔

(تاش وٹدا اے۔ رجا آوند اے۔ اوہدا پر چھاواں تاشاں اُتے پندرا

اے دونویں پاہرو ڈر نال گھسکے ہو کے سگڑے بیٹھے رہندے نہیں۔

۲ گھراڑے مارن لگا۔ پوند اے۔ رجا پتلا جیہا جوان اے۔

شکلوں فاقیاں ماریا پر مشال لوئے اوہدیاں اکھیاں وِچ پھرتی تے
لگن لشکارِ سدا اے۔ اوہدا مہاندرا پوستی نال ڈھیر ملدا اے پر
نہیں وی ملدا)

۱ : (اگانہ ہو کے) تیل مالش۔

۲-۱ : (اچیتی اٹھ کے) خبردار۔

۱ : یکہڑا ایں او توں۔ کھلو جا ایتھے ای۔ بد معاشیاں کریندے پھر دے
او حرام دیو۔

۲ : ایس ویلے یکہڑی مچھی دا تیل کڈھ کے آندا ای اوئے۔

۱ : تابیدار آں خاں جی۔ پھیاں وی تہاڈیاں تے تیل وی تہاڈا۔ حکم
کرو تئیں۔

۱ : ساہ لے اوئے حکم دیا گولیا۔ تلاشی دے ایدے آکے۔ مُرد حکم وی
کر لینے آں تینوں۔

۱ : نوکر آں خاں جی۔ تہاڈا آپنا گھراے باتشہو، تلاشی کاہدی جی۔ حکم
کرو سرکار میری۔ ساڈا تے کم ای سیوا اے۔

۲ : توں تلاشی دے اوئے (تلاشی لیندا اے دو چرس دے بیڑے کڈھ
کے پگ وِچ مُنب لیندا اے) جادفع ہو۔ واردات نہ کریں کوئی

۱ : (رہے دے چُچے وِچوں تیل دیاں شیشیاں کڈھ کڈھ ویکھدا اے

تے کھول کے سُنکھدا اے) ایہہ تیل کاہدا ای اوئے؟

ر مجا : آملانرول سرکار میری۔ کچی گھانی دا۔ بیٹھوتے سہی، تسی جھٹ
گو۔ بر پھل ونگر کر دیاں۔ ہولا۔

ا : (پگ لاه کے بہہ جاندا اے) دو ہتھ لای دے مُڑ۔ تیل تے
دیکھئے تیرا۔

ر مجا : یا پیر استاد (مالش کریندا اے)۔ پہلوں بر دی وت باہواں تے لتاں
دی۔ پاہر و ۲ چرس دا پیرہ پگ وچوں کڈھ کے مشال نال لاوندا
اے وت سوتا مریندا اے تے ہنگلاون لگ پوندا اے)

ا : ایہوں وی ماریں دو ہتھ۔ چھی راتاں ہوئیاں نیں سانوں دونہاں
نوں دُتے بھٹی والے دستے وچ۔ ڈاہڈھی کرڑی لڑائی ڈٹھی
اے۔ اوہو۔

(ر مجا پاہر و ۲ نوں مالش کرن لگ پوندا اے پاہر و ۱ پاہر و ۲ دے
ہتھوں پیرہ پھڑ کے سوتا مریندا اے تے ہنگلاون لگ پوندا اے)
ایہوں آکھیا ہئی لسی نہ پیویا کراہی۔

(حوالدار جواہر خاں دا پرچھانواں۔ پہلوں حوالدار دُوروں جھات
کے تر بک جاوندا اے مُڑ چھ نال دیکھدا اگا نہ آوندا اے)

جواہر خاں : (بُجھنے پنت کھڑکا کے) اوئے ایہہ کیہ اوئے۔ سِراں ہٹائی ہوئی
جے پیو والی۔ لاه دیو پیٹیاں۔

ا : (ہنگلاوندا اٹھدا اے) میں ایہوں آکھیا ہئی لسی نہ پیویا کراہی۔ (مُڑ
ڈھے پوندا اے)

جواہر

: میں تہاڈا مکھن کڈھ لیساں رڑک کے، ویکھو تئیں رہندا کیہ اے

تہاڈا- (رہے ول) ویکھو جی ہے ناہیر- ڈلے بھٹی ورگا بے لحاظ

مکرم حوالاٹ وچ- میں شہر دی نا کے بندی کیتی بیٹھاں- سارے

صوبے وچ فوج چوکس کھلوتی اے- ظل الہی کشمیروں پرت پئے

نیں- سارے دربار نون بھرتھو پیا ہو یا اے، خبرے کیہ بننا اے

تے کیہ نہیں بننا ہنو کری رہتی اے کہ نہیں- گھر دا کیہ ہونا اے،

تے بال پے دا کیہ- کل دی قلعے وچ کسے لیا نے دی وی اکھ نہیں

جے لگی تے ایہہ حوالاٹ دے نو ہے اگے پھرہ پئے دیندے جے

بہر پئے- میں ایہناں دی پیشی کرا دینی اے پیٹیاں لہا کے-

میںوں تے ڈلے دے آدمی جا پدے نہیں- (ذرا سوچ کے) پرتوں

کون ایں اوئے-

رمجا : میں نوکر سرکار-

جواہر : کاہدا نوکر اوئے-

رمجا : تہاڈے حکم دا سرکار- تیل مالش-

جواہر : ملنے تیل تے کرنیاں وارداتاں- میں جاننا تینوں- تلاشی دے تے

بیان لکھوا- ونے کھل لاہساں میں تیری تے اندروں ویکھساں

کاہدا نوکر ایں توں- بدماشیاں کردے پھر دے او حرام دیو-

(تلاشی لے کے چرس دا اک پیرا کڈھ کے پگ وچ اڑنہ لیندا

(اے)

ر مجا

: تا بے دار آں سرکار۔ میں تاں سنتریاں دا ایویں تھکیواں لاہون
کھلو گیا ساں۔ بھاویں سرکاری جوان نیں جی پر اکسر انسان نیں
سمجھو۔ چھی راتاں دُ لے والی واہر وِچ جے نیں۔

جواہر

: دُ لے والی واہر وِچ۔ ایسہ تولئیے۔ ایسہ تے دُ لے دا پر چھانواں ویکھ
لین تے جُون وِٹا جاوَن۔ اوہدے مگر لگن واسطے لوہے دا جِرا چاہی
والے لوہے دا۔ پندرہاں ورہیاں توں گھٹ نوکری دا بندہ تے ایہو
جیسے کم لئی چُنیا ای نہیں جاسکدا۔ ہو ہو۔ ہُن تے ہر لُنڈی پُجی نے
ایہو آکھنا ایں۔ میں ای بھٹی نوں بیڑیاں ماریاں سن۔ تے ساڈیاں
مختاں گھٹا ہو جاناں نیں (۱/۲ نوں ٹھوکر کے) بہر وِچے۔

ر مجا

: خاں جی ٹسں سو جی دُ لے والی واہر وِچ۔

جواہر

: اوئے ہور بیڑی اوہنے تیرے پیو کولوں پوالئی سی نشئی دیئے
نسلے۔

(مشال نال پیڑہ لاکے سُوٹا مریندا اے)

ر مجا

: تا بے دار آں سرکار میری۔ تھکیواں لاہ دیاں حکم ہووے تے۔ مُرد
ہور حکم کوئی۔ جیویں منشا ہووے۔

جواہر

: تیل کیہڑا ای۔

ر مجا : آملہ زول کچی گھانی - پھل و نگر کر دیاں بر ہولا - بیٹھو تاں سہی
سرکار -

جواہر : لادے دو ہتھ مُرد - وقت نہیں میرے کول (رہجا مالش کریندا اے
بر دی - بانہواں دی) پیرے وچ مسالہ کیکھڑا ای اوئے -

ر مجا : ایویں خشبو ای اے جی چرس دی -

جواہر : اوئے ایہہ خشبو تے باتشاہ دیاں بھاگاں وچ نہیں، توں کتھوں مار
لیا ایس -

(ہنگلا وندا اے)

ر مجا : ساڈے لئی تے تیں باتشاہ او خاں جی -

جواہر : ایویں ساڈی مت نہ مار اوئے پوست دیا ڈوڈیا - (رہے دے گل
وچ بانہہ پا کے) میں تیری رگ رگ پچھاننا - جا ایس تیرا پرچہ
نہیوں کندے کیہ یاد کر سیں - (ہنگلا وندا اے) دھڑویل نے آخر
آندی ہوئی اے - موئے بدھے داوساہ نہیں - اچی نیویں کر بیٹھیں
تے آجایا کر ساڈے کول -

ر مجا : خاں جی ایہدی سولی اے جی -

جواہر : (ترہک کے) کیکھدی اوئے -

ر مجا : (حوالاٹ ول سینت) اندر لے دی -

جواہر : چار دن عیش کر اوئے ساڈے نال کملیا۔ اسیں تے ویسہ ورھے

ہوئے نیں گھر نہیں تے۔ سانوں کیہ پتہ اے اندر کون اے۔

سانوں سبھ باہر لے نیں۔ باہر لے (ہنگلاوندا اے)

رمجا : شہر وچ ڈھمی ہوئی اے جی سولی دی۔

جواہر : اوئے سرکاری خبراں شہر وچ ڈھاوندے او لُچیو، تے مُرداں کے

سرکاری افسراں نال ای کر دیندے او (ہنگلاوندا اے) بچھ جاسی۔

تے نال افسراں داوی موندہ کالا کراسی۔

رمجا : خاں جی دُلا نہ پھڑیندا تاں کیہ ہوندا جی۔

جواہر : گھان چہ کولہو (لور وچ) آپے۔ آپے تریکاں بھگتن گے تیرے

ماپے۔

(گھنڈ دی سینت) میتھوں سنگ نہ میریا لاڑیا مینوں تیرے باجھ

کدھرے ڈھوئی نہیوں۔

(رہے دی ٹھوڈی ہتھ) نہ میں لڑی تے نہ مندا بولی نہ ماں اج رکھ

لے میری ڈولی نی ماں۔

رمجا : پر خاں جی ایسہ دُلا۔

جواہر : ساڈے نال جرح نہ کرو جی۔ اسیں کوئی جاگنے آں۔

(سوں جاندا اے۔ رمجا اوہدے کھیسے وچوں چالی کڈھ لیندا اے اک

پاہر ودا کوٹ تے پگ آپ پالیندا اے۔ دُوجے داکوٹ تے پگ

کچھ مار لیندا اے۔ مشال تھمی اتوں لاہ کے بھننے مریندا اے۔

حوالاٹ دے یو ہے ول نسدا اے۔ - بچھدی لو۔ لو ہے دا کنڈا تے یو ہا

گھلن دا کھڑاک۔ - ہنیرا

گھوڑیاں دے سُمّاں دا واج ودھی جاوند اے تے سبھ پاسے کھنڈ

جاوند اے۔ - گھپ ہنیرا

دوبھی جھانکی

(شاہ سعد اللہ دادرس - دُھر پچھانہ کُتب خانہ جیہڑا شاہ سعد اللہ دادرس
خُراوی اے - حُسن تے ملک علی ریہلاں اگے بیٹھے نیں - ویہاں
باویاں ورھیاں دے نیں - حُسن پڑھدا پڑھدا ہنگلا جاندا اے -
کتاب ٹھپ کے پاس دھر دیندا اے - ریہل دا سرہانا بنا کے
سوں دیندا اے - ملک علی اوہنوں تک کے اُٹھدا اے تے کندھ
نال لتاں اُتارنہ بر بیٹھاں کھلو دیندا اے - پندر کھولن - گھریاں دا
واج - شاہ سعد اللہ خُریوں باہر آوندے ہن جنڈرا چاڑھ کے - کرڑ
برڑی خشتخاسی - پُرائیاں سکول ماسٹراں والا نُٹھکواں مہانڈرا -
ورھیاں بدھی ہکو کم کر کر کے مونہ تے نور وِج مشینی جیہا
سبھا - درس دارنگ ویکھ کے پچھلے پیریں خُریے دا جنڈرا لاه کے
ڈنڈا کڈھ لیاوندے ہن، تے مُڑ جنڈرا چاڑھ دیندے ہن - وِچکار
دھری چونکی اُتے آن سٹ مریندے ہن - ملک علی بھڑک کے
سدھا ہو دیندا اے حُسن اُبھڑوا ہے اُٹھ کھلوندا اے - ریہل
موہدی تھی ویندی اے)

شاہ سعد اللہ : کن پھڑ لٹو دونویں۔ بندے بن آئے میں اتھے۔ پندر دی
گڑھتی چٹ کے۔

(دونویں اکولے کن پھڑ لیندے میں)

شاہ سعد اللہ : رجبیا حقہ اوئے۔

(رجبیا حقہ پھڑی آوندالے۔ اوہدا زولا اگے والا نہیں تے اک دم

پچھانیا نہیں جاندا۔ حقہ دھر کے شاہ ہوراں دیاں لتاں گھٹن لگ

پوندالے)

رجبیا : (چھوہراں ول تک کے) انج بندہ رہندا چوکس اے۔

شاہ : آپنا کم کر۔ ایویں نہ بولی جا۔

رجبیا : نوکر آں میاں جی (بُنجیوں کتاب چاء کے پڑھن لگ ویندالے)

شاہ : رجبیا آپنا کم کر۔ ایویں نہیں اُرا نہہ پرانہ ہتھ ماری دا۔

رجبیا : (کتاب پڑھدا پڑھدا) نوکر آں جی (کتاب چھڈ کے مُر گھٹن لگ

پوندالے) ڈاڈھی اوکھی پڑھائی اے۔ (چھوہراں ول تک کے)

شاہ : تیری جیبہ نال کُتا بھیا ہو یا اے اوئے۔ آپنا کم کیتا کر۔ جیہڑے

پنڈ نہیں وینا.....

رجبیا : اوہدا راہ کاہنوں پُچھئے۔ سچ اے میاں جی۔ (حُسن ہنگلا وندالے۔

وت ریہل اُتے پٹھ نکا کے سوں ویدالے۔ ملک علی سکڑ واہ تَر

کے پندر کھولن دا چارہ کریندالے) بندہ بن وی کپڈا اوکھا اے۔

شاہ

: چھڈ دیو کن - آؤ - (دونویں شاہ ہوراں دے سچے کھجے یہہ کے

کتاباں کھولن لگدے نیں) رنجیا - ایہہ کتاباں کُتب خانے وِچ لا آ
(چاپی رہے نوں دیوندے نیں) وضو کر کے آؤ - (دونویں نر
ویندے نیں - رنجائز آوندا اے)

کیہ بنیا اے عبداللہ بھٹی دا -

ر مجا : سولی ہو گئی ہوئی اے جی -

شاہ : اے تائیں کوئی خبر تے نہیں لگی - خیر سانوں کیہ -

ر مجا : آہو جی جیہڑے پنڈ نہیں و نچنا اوہدا.....

شاہ : میریاں گلاں دی جُکت نہ بنایا کر - میں جیبھہ چھک لیاں ای -

میریاں کتاباں نوں کون تھاں کُتھاں کردا رہندا اے کُتب خانے
وِچ -

(ر مجا تر کھا تر کھا گھٹن لگ پوندا اے)

شاہ : مینوں پتہ اے تیرا بجل دیا چورا - ایہہ مہنگیاں کتاباں نیں بلیا -

توں ایویں ہتھ نہ ماریا کر - ویران ہو ویندیاں نیں - ساڈی جائیداد
تے ایہہ کتاباں ای ہن - نہ رہیاں تاں اسان وی نہیں رہنا - کوئی

کتاب اپنی جاتوں ہل ونجے تاں میرا دل سوڑا پے ویندا اے -

ایہہ آپو اپنی جائیں لگیاں رہن تاں رب دا ورتارا قائم رہندا

اے - باتشاہیاں دے دُھرے جے رہندے ہن - توں ایہہ

شیطانی فعل نہ کیتا کر۔ جو پھٹھنا ہووے میرے کولوں پھٹھیا۔

ر مجا : نہیں جی، میں کیہ پھٹھنا ہوندا اے، جے اکھدے اوتاں نہ جاساں
گھٹا جھاڑن واسطے وی کُتب خانے وِچ۔

شاہ : مچلا نہ بن اوئے۔ مینوں تے خوف آون لگ پیا اے تیریاں حرکتاں
توں۔ سچ دس کیکھڑی کیکھڑی کتاب پھولی آ۔

ر مجا : میان جی، جیسہڑی کوئی کم دی ہووے جی۔

شاہ : ہلا۔ تینوں نکمیاں وی کوئی دِسدیاں نیں میرے کُتب خانے وِچ۔

میری جوانی۔ میرے اک اک دن تے اک اک رات دا لیکھا۔

میرے ست رنگے جھاڑ۔ میرے سنگ مر مر دے حوض

(سنبھل کے) کتاباں نکمیاں نہیں ہوندیاں جھلیا۔ پڑھن والے

بچے ہوندے نیں۔ سوجھ والیاں دی کتاب بھائی وال اے۔ بانہ

اے۔ کسکھیاں تے پچھیاں ہتھ کتاب سب اے سب۔

ر مجا : پر میاں جی سمجھ تے چچ وی کتاباں پڑھن نال ای آوندے نیں

جی کے نہیں۔

شاہ : تینوں نہیں نہ سارا ایس گل دی۔ عقل تے چچ گھروں لے کے

آیے تاں ای کتاباں وچوں کجھ لکھدا اے۔ عقل تے چچ ورثے

وِچ ڈھیندے نیں تے پیر ڈھیو پیرھی مُردے نیں۔ کُنسلاں نوں

علم نہیں پوہندا۔ جیسہدے گھر داٹے۔

ر مجا : اوہدے کملے وی سیاٹے۔

شاہ : شادا۔ پر وچوں ٹھیکیا نہ کر میری گل۔ علم سُختہ اے۔ بے کھاوٹ

والے دا اصلا پولا ہووے اندروں۔ تے ہتھوں نقصان کر دا اے۔

ر مجا : پر میاں جی پہلوں علم ہووے تاہیوں زرتے زور ہوندا اے جی

کے۔ تاہیوں ای اصلا بچر تھیوندا اے۔

شاہ : گھسکھا۔ زرتے زور قدرت دی دات نہیں۔ علم ایہناں دا کاماں

اے۔

ر مجا : لتو میاں جی ہن تھیں علم والے او ایس شہر وچ۔ کیمہدے کامے او

تھیں۔

شاہ : زرتے زور والیاں دا۔ ملک سخاوت۔ ایہدا علی دا پیو۔ میرے والد

دے درس وچ ہا میرا جماعتی۔ اساں اکو کتاباں پڑھیاں۔ میں

اوہنوں سبق تیار کر کے دینا۔ میرے حاشیے نقل کر کے اوہنے

سند لئی۔ پر مدرس دا پتر مدرس ای رہیا تے کو تو وال دا پتر کو تو وال

بن گیا۔

ر مجا : تھساں کیہ کرنی اے جی کٹوالی۔ تھہانوں کیمہدی گل دی تھوڑا اے۔

تھہاڈے کول علم اے تھہاڈا بھائی وال اے۔ تھہاڈی بانہہ اے۔

شاہ : میرا علم سب اے سب۔ میری رت وچ اٹھے پھر وس گھولدا

اے۔ میریاں ویہندیاں میرے نالوں اٹھ کے لوک سرکارے

دربارے جا پڑے۔ اج لوڑاں والے اوہناں دیاں سردلاں پھڑی

بٹھے نہیں۔ میرے آپنے پھائے چھوہر جیہناں نوں میں کن

پھڑاوند اسوں۔ اچ ہودیاں وچ بھولدے بزاراں وچوں لنگھدے
نیں تے خلقت اکھاں اڈاڈے کے اوہناں نوں تکدی اے۔

ر مجا : میں تے ویکھیا اے تساں جیہڑے امیر وزیر کول جاؤ تہانوں اٹھ
کے مہدا اے۔

شاہ : آہو۔ اٹھ کے مہدا اے۔ تینوں کیہ سار اے۔ جدوں اٹھ کے
مہدا اے تے مینوں اوہدیاں اکھاں وچ، اوہدیاں دوہریاں چوہریاں
آدراں وچ کیہ دسد اے۔ توں کیہ جانیں۔ میں کنا پنا ہو وینا،
اوہناں نوں دونہ دونہ ہتھک مروتاں تے عزتاں ونڈدیاں وکھ
کے۔

ر مجا : تہاڈا کر کے دُنیا ساتھوں ترہندی اے جو ر مجا شاہ سعد اللہ ہو راں
دانو کر اے جیہڑے پنج ہزاریاں تے دس ہزاریاں دے اُستاد
نیں۔

شاہ : میں کسے نوں کیہ پڑھایا اے۔ کیہ دسیا اے۔ میں اوہناں نوں
سنداں لے دیتاں نہیں جیہڑیاں انج وی اوہناں لے لینیاں سن۔
میں تے اوہناں دیاں پیراں ہٹھ پوڑی آں پوڑی۔

ر مجا : میاں جی امیر بہار خان تہاڈے کول نر کے آوند اے تہاڈے نال
کُتب خانے وچ بہہ کے حُتھ جھک اے تے کتاباں دیاں گلاں کردا
اے۔ ایہو جیسے وی شاگرد ہن نہ تہاڈے۔

شاہ : بہار خاں غبی بندہ ہا۔ گلزار خان دا پتر نہ ہوندا تے میں لیہنوں

حشر تائیں سند نہ ہئی دینی۔ جدوں ایسہ پڑھدا ہا ایہدی جیبھ
تھتھلاوندی آہی۔ ہن اوس ویلے دی داوہڑی جوٹھ کیڈی دھونس
نال میرے اگے آن اُبتدا اے۔ مینوں جاپدا اے میری جیبھ
تھتھلاون لگ پئی اے۔ میرے کولوں آپنے ہون دی گواہی
بھراوندا اے۔ میں کتھوں دیاں گواہی۔ میں تینوں سند دے
چھڈی آہی۔ ہن میری چند کڈھنی او قزاقا (سنبھل کے) ایہو جیہے
بندے دوگلے ہوندے نیں۔ دوگلے۔ سانوں ملدے نیں پئی ویکھ
لئو جی اسیں وڈے بندے ہو کے وی بڈے چنگے آن نالے امیری
دا بھار چائی آونے آن تے نالے علم دی بھاج وِچ وی تہانوں
کسبیاں نوں پچھانہ چھڈی آونے آن۔ آپنے نال دیاں جاہلاں نوں
ایسہ دکھاوندے نیں پئی اسیں عالماں فاضلاں وِچ بہن والے
لوک آن۔ تہاڈے وِچ ہون دیاں وی تہاڈے کولوں دکھ آن۔

ر مجا : تہاں تے کسے پاسے وی نہیں جیون دیندے کسے نوں۔ اسوں وی
تے تہاڈیاں بھڑیاں تے پلے ہاں فقیری وِچ بُتے لٹنے آن پئے کسے
امیری وزیری دی پرواہ نہیں۔

شاہ : ر مجا جھوٹھ نہ مار۔

ر مجا : میاں جی ایسہ کیمہڑی جھوٹھ مارن والی گل اے جی۔

شاہ : توں جھوٹھ مارنا ایں۔

ر مجا : مینوں کلام پاک چکا لئو جی۔

شاہ : تُوں بجنا ایس - بجنا ایس - (سوئی چونکی اُتے ماردا اے)

ر مجا : آہو جی - نوکر آں جی -

شاہ : نوکر نوکر کوئی نہیں اوئے - مینوں دس تُوں جھوٹھ ماریا اے کہ
نہیں - صاف دس -

ر مجا : آہو جی میں جھوٹھ ماریا اے جی - مینوں کلام پاک چکالٹو بھانویں -

شاہ : (عاجزی نال) ر مجیا کلام پاک نال کم نہیوں بننا - تُوں مینوں آپے

دس - ساری گل دا نتارا تیرے ہتھ ای - جے تُوں چاہویں تے

مینوں سچ دس سکنا ایس - اوہ سچ جیہڑا میں سُننا چاہوئاں - اکھ تُوں

جھوٹھ ماریا ہا - اکھ تینوں وی تانگھ اے عزتاں دی دولتیاں دی -

تیرے دل وچ وی پوڑیاں لگیاں ہوئیاں نہیں جیہڑیاں تُوں دن پر

رات چڑھدا رہنا ایس - ایس گل تے میرا یقین بندھ دے ر مجیا ایس

گل نوں ڈھڈوں سچ اکھ کے سچ کردے نہیں تے میرا کجھ نہیوں

رہنا - رب دے ورتارے دیاں چولاں بکل جانیان نی - بادشاہیاں

دے دھرے اکھڑ جانے نی -

(نڈھال ہو کے بہہ جاندا ہن - ر مجا تلیاں جھسدا اے وت ہر

دی مالش کریندا اے -)

ر مجا : میاں جی - میاں جی (ہولی ہولی) میں ڈھڈوں اکھنا - میرے ولوں

تہانوں کھل اے - ایس ویلے جیہڑی گل نوں چاہوندے او سچ

سمجھ لٹو - ایس ویلے جیہڑی گل نال میرے اُتے تہاڈا صدق بچھا

رہوے اوہو میرا سچ اے۔ (ریہل داسرہاٹا کر دیندا اے۔ حقے دی

ٹاڑ شاہ ہوراں دے موندہ نوں لاوندا اے۔)

شاہ : بھٹی نوں سولی ہو گئی ہوئی اے۔

رجا : جی میاں جی۔

شاہ : خبر آجانی چاہی دی اے ہن تائیں۔ خیر آئی جاسی۔ سانوں کیہ۔

(ہولی ہولی سوں ویندے ہن۔ رجا اوہناں دے کھیسے وچوں چانی

کڈھدا اے تے کتب خانے ول جاوندا اے۔ ٹوہا کھلن دا واج۔

باہروں گھوڑیاں دی ہنکنی تے ٹپنی نال رل کے ایہہ واج پہلی

جھاکی والا جھولا دیوندا اے پر ایویں جھولا ای۔ حسین تے علی

آوندے ہن۔ دونویں مچے پئے ہن۔ بھندے آوندے ہن۔)

علی : یار اوہ نس کے ونج بکتھے سکدا اے۔ بادشاہی دیاں حداں توں باہر

وی کوئی تھاں ہے۔

حسین : بادشاہی دیاں حداں دلاں وچ ہوندیاں ہن پر اوہناں لوکاں دیاں

دلاں وچ جیہڑے بادشاہی نوں مندے نیں۔

علی : حسین یار تینوں سمجھ نہیں آسکدی۔

حسین : تے تینوں جیہڑی اک واری آجاوے او جا نہیں سکدی علی۔

شاہ : (ابھڑوا ہے) ایہہ کیہ خرافات اے۔ کر آئے او وضو۔ راوی

وگدی اے کہ مکا آئے او۔

علی : شہر وِچ پھڑو پھڑی پئی ہوندی اے جی۔

حسین : دُلا نس گیا اے جی مُرد۔

شاہ : (ہڑ بڑی نال اٹھ کے سوئی چونکی اُتے مریندے نہیں) کون آہندا

اے۔ مُردار۔ ٹہانوں کیہ ایس گل نال۔ تماشبینی کردے

پھر دے نہیں شہر وِچ۔ رجبیا چندرا مار اوئے کُتب خانے نوں۔

باہروں نُوہا لادے درس دا۔

(باہروں ہنکار تے ٹاپ۔ نال رولا۔ رجبیا کُتب خانے ول جاوندا

اے۔ شاہ ہوریں آپوں کُتب خانے ول نندے نہیں۔ پر باہروں

اک بھیرہ اندر وڑدی اے۔ شاہ ہوریں پرت آوندے نہیں۔ بھیرہ

دے موہرے پاہر و اتے ۲ نہیں۔ اوہناں دے مُونہ کالے کیتے

ہوئے نہیں۔ گل وِچ چھتراں دے ہار نہیں۔ دو سپاہی ایہناں نوں

دھکی آوندے نہیں۔ حوالدار جواہر خاں۔ مگر ہور دو سپاہی تے

لوکاں دی بھیرہ۔ شاہ ہوراں نوں سوئی نال جلال وِچ کھلوتیاں ویکھ

کے بھے رُک جاوندے نہیں)

جواہر : (اگانہ آکے) شاہ جی سلام اے۔

شاہ : توں یکہدی اجازت نال اتھے آیا ایس

جواہر : شاہ جی میں تفتیش واسطے آیاں۔ دُلا بھٹی فرار ہو گیا ہے۔

ٹہانوں نہیں پتہ؟ ارج سویلے سولی آہی اوہدی۔ ایہہ دونویں کون

حرام پھرے تے آہے حوالاٹ اگے۔ میں گشت تے اپڑیاں تے

تے پئے آہے گھوک تے حوالاٹ لگی پئی آہی۔ ہن سوہ لگی اے
پئی دُ لے دے ہدے نیں دونویں۔

شاہ : (روہ ڈک کے) جواہر خاں میں کیہ پھکھناں۔ توں کیہدی اجازت
نال ایٹھے آیا ایں۔ تینوں چنگا بھلا پتہ اے قانون دا۔ تفتیش واسطے یا
کے وی کم واسطے سرکاری پیادے مدرس دے اذن باجھوں درس
وچ نہیں آسکدے۔ انج دگر دگر کردے۔

جواہر : (لوکاں ول گرمی کھا کے) اوئے ٹسیں کیہ کچھری لائی ہوئی اے
ایٹھے پھٹو ایٹھوں۔ ایہہ کوئی منڈوا اے۔ (لوکاں نوں دھکے ماردا
اے سپاہی نال لگدے ہن۔ لوکی باہر ول بھا جڑدے ہن)

شاہ : انج ایہہ گل نہیں مکنی جواہر خان۔ توں ایسے ویلے درسوں
باہر نکل وچ۔ میں بھلکے تیرے بارے کو تو ال ملک سخاوت نال گل
کرساں۔ تیرے جیہاں اہل کاراں ہنیر پایا ہو یا اے شہر وچ۔

جواہر : اوہ پر شاہ جی ساڈے اُتے ایویں مُفت دی گرمی جھاڑی آوندے
او۔ (پروانہ کڈھ کے) اسیں کوئی مُجرا سُنن آئے آں ایٹھے۔ کو تو ال
ہوراں دے گھلے ای آئے آں۔ دستخط ویکھ لئو ٹسیں تاں پڑھے
لکھے ہدے او۔

شاہ : کو تو ال نوں کوئی حق نہیں اجیہا حکم دین دا ایہہ ملک دا قانون
اے میں صوبے داراگے پیش کرساں ایہہ معاملہ۔

جواہر : حق ورتن والی شے اے شاہ جی۔ حق اوہدا ہوندا اے جیہدا اورت

لوے۔ پروانہ تاں پڑھ لئو۔ اوکھے ای ہوئی جاوندے او۔ صوبے
دار بہادر دے دستخط نہیں۔ دُلا بھٹی نس گیا اے تہاڈے بھانے
گل ای کوئی نہیں۔ اسیں ایویں مشکریاں کرن آگئے آں تہاڈے
نال۔ حد مگ گئی اے۔

شاہ : بھانویں بادشاہ دے دستخط ہون۔ میں ایہہ حکم نہیں من سکدا۔
ایہہ عقل دے خلاف اے۔ تہذیب دے خلاف اے۔ توں بکل
ایتھوں نہیں تے بھیری ہو سی آ۔

جواہر : ایہہ وڈی عقل تے تہذیب اے پئی تئیں سرکاری کم وچ اڑیکے
پاؤ۔ تے نالے ظلِ الہی دی شان وچ گھر تولو۔ بے دھڑیل ہتھ
راج آگیا تے بوہنی اوہنے تہاڈے جیہاں دے وپار ٹھپ کے ای
کرنی اے۔ پر لگدا اے تہاڈی کوئی سر صلاح ہے اوہدے نال۔
تلاشی دیو مینوں سبج سبھا نہیں تے مینوں دوجا ہتھ وی آوندا
اے۔

ملک علی : (اگانہ ہو کے) جواہر خاں ہوش نال گل کر۔

جواہر : (ہتھ بنھ کے) ملک جی میں تہانوں ویکھیا نہیں سرکار۔

علی : ہن تے ویکھ لیا ای تا۔ بس لے جا بندے آپنے ایتھوں۔

جواہر : میری عرض اے ملک جی۔ میری نوکری دا سوال اے۔

علی : میں آپوں گل کریاں لب ہوں اں نال توں ایس ویلے کر جا۔

جواہر

: جیویں سرکار آکھو۔ پوری گل کریا جے وڈے ملک ہوراں ساہنے

پئی سرگھی دے تفتیش وچ جٹیاں سُنڈے پے گئے نیں لتاں وچ۔

شہر دی اٹ اٹ وچ کنگھی بن کے پھر گیاں میں۔ تہاڈے تاں

اساں پئے ہوئے کے۔ (جانڈیاں) شاہ جی سلام اے۔ مینوں تے

آپ وڈا وید اے ایس تھاں دا۔ اکثر میں وی پانی پتا اے ایس

درس دا کچھ دیہاڑے۔ تہاڈے وی پئے آں جی (سپاہیاں نوں) بہکو

اویس ایہناں نوں چھوٹے ملک ہوریں آپ مورچے وچ بیٹھے

ہوئے نیں۔ تسلا ای تسلا اے۔ (سارے ٹر پوندے ہن۔ رجا

کتب خانے دے ٹوہے تے آوند اے۔ پاہرو اچھال مار کے اوہنوں

پھڑ لیندا اے۔ پاہرو وی نال لگدا اے۔ رے نوں پھڑ کے اگانہ

لیاوندے نیں)

جواہر

: (پہلوں اکھڑ ویندا اے پر وت سنبھل کے بھولے بھا) دُر دُر

اویس پلینو (پاہرو انوں بچھ مار کے رے نالوں لاہوندا اے۔ سپاہی

۱، ۲ نوں قابو کر لیندے ہن۔) ہن کوئی ہور چن چاڑھن لگے او

بے دیدو۔ اگے سارے محکمے نوں بجی کیتا جے۔

: کھاں جی ایسوا ای جے۔

: سونہ وڈیاں دی ایسوا جے اصلوں۔

: کون اویس۔

جواہر

: اوہو جی تیل مالش۔

۲ : (انوں بچھ مار کے) کہاں جی ایہو آئے راتی پنجاہواں واجتھہ لے

کے۔ اسیں ادھا پھر ڈکی رکھیا اے ایہوں پر اخیر دو ساں ایہنے
مُشکاں بنھ کے ساڈیاں بھٹی نوں کڈھ لیا اندروں۔

۱ : تے وت کوئی صفائیاں کیتیاں سُو۔ شرر شرر (کچھی وٹ کے پوندا
اے) تیری اوئے شیر دیا پترا۔

جواہر : (انوں دھول مار کے) اوئے کیہ بجز واہ لائی ہوئی ہے۔ ہُن بیان

وی بدلی جاوندے او میں تے آپ تہانوں ستیاں پیاں گرفتار کیتا
اے۔ چلو کہاں میں دوہری دفعہ لو اوٹاں تے کاٹھ مارناں تہانوں۔
ہُن اتھے درس وِچ آن کے کچھ ودیاں کرن لگے او تہاڈا تے وڑنا ای
منع اے اتھے بد رُوحاں، بے علماں دا۔ کڈھو اوئے ایہناں نوں۔
ملک جی سلام اے۔ پئے آل شاہ جی۔

(جاوندیاں رو کے) کہاں جی ایہو ای دُلا بھٹی اے۔ بھانویں سُنھ
مُکڑتا ایہدا۔

، پاہر وتے جواہر خاں مُرویندے نیں)

تریبی جھاکی

(شاہ سعد اللہ دادرس - رات - مشال - رمجا مشالوں پریرے بیٹھا
رسی دی پوڑی پیا بناندا اے - جنی پوڑی بن گھتی اے - کندھ
وچ اڑائے کل نال ٹنگی ہوئیس - حسین بیٹھا کچھ پڑھدا اے - ربے
ول تکدا اے - کتاب ٹھپ کے)

حسین : رجبو -

رمجا : ہوں -

حسین : کدیں ویہل داسیر وی کیتا ای -

رمجا : نہیں -

حسین : کیوں -

رمجا : مرضی -

حسین : آپنیاں بھولیاں بھالیاں آہراں وچ کیڈا راضی رہنا ایس توں -

مرضی - میری مرضی کتھے اے - کتھے چھیہہ لائی بیٹھے نیں میری

مرضی دے سوے۔ ویہل ای ویہل اے۔ بے انت ویہل جیویں
بے اوڑک تھل۔ جتھے اٹھاں والیاں دے کھرے کوئی نہیں۔

رجا : اڈی مار۔

حسین : کیوں میں کاس نوں اڈی ماراں۔ میں ایس تھلیں کیوں چھڑیاں۔

کس چھیڑیاں مینوں کوئی سد سُنیدا کیوں نہیں۔ سورج دی اکو اسی
تک اے تے میں ہاں۔ ریت ای ریت اے۔ ریت ای ریت۔
ریت دے بے انت سمندر وِچ میں پھلڑی مچھی ہاں۔ بے انت
کھل۔ انکھٹ قید۔

رجا : توں ایسہ تھل چھڈ کے باہر کیوں نہیں آویندا۔

حسین : ویہل دے تھلوں باہر ودھو ودھی دا جلمن اے۔ جو جلمن پھاتا اوہ

وت نہ چھٹیا۔ پر جلمن دا جیون تھل دے جیون کنوں ڈھیر سولا
اے جلمن واسی چھڑ نال نکونک ہوئے پئے نیں پر اوہ جلمن پھاہ وِچ
ای راضی نیں۔ ویہل تھل دی بے انت کھل وِچ اوہ اک پل وی
ساہ نہیں لے سکدے۔ گل خدائی ودھو ودھی دے آہر وِچ جٹھی
پئی اے۔ جے لوکیں ودھو ودھی دا آہر اک پل وی پھڈ دیون
تے گل مچھی رڑے تے آن ڈھٹھے۔ اک پل وِچ سُنج مسان ہو ونجے
بھ۔

رجا : اڈی مار۔

حسین : پٹھا گیر کون گیرے۔ جمیاں نوں مُڑیکھدا جمے۔ میں اپنے پیو ولوں

سوچناں - شاہ سعد اللہ ولوں وی تے ہور ساریاں ولوں وی - جے

اک پل وی ویہل واء لگے تے کدے جاسن ایہہ -

رمجا : آپنے ولوں سوچ -

حسین : میں ہور کنا چر جیوئا ایں -

رمجا : توں تہا ایں - تہا - اڈی مار - (حسین ہولی ہولی مشالوں پریرے

رہے کول ونج کھلوتا اے - ادھ ہنیرے - ملک علی آوندا اے - کھپیا
ہویا - رہے تے حسین نوں نہیں ویہندا)

علی : (سد) حسین! (بھونچل کے) حسین!! (حسین ادھ ہنیر یوں بھل

مشال ول آوندا اے) حد مگ گئی اے یار حسینو - سارا شہر پھول
ماریا اے تینوں لہدیاں - تن پھیرے گھر مارے نہیں - کر خانے
وی پچھ آیاں - اوتھے تے کسے نوں اپنی ہوش نہیں - دُ لے نوں
پھڑاون والیاں واسطے خلتاں پتیاں بندیاں نہیں - ایتھے ایہنے تینوں
آہرے لایا ہویا اے -

حسین : دُلا جیوندا رہوے - خلتاں بندیاں رہن - اخیر اوہ ویلا آوندا اے

جدوں اپنی کنڈتے ہتھ لایاں سہی نہیں ہووندا جو اپنی گھل اے
کے خلت اے -

علی : سانوں خلتاں نال کیہ یار - (مشال بیٹھ بہہ کے) سانوں تے سند

لوڑیدی اے - بہہ یار - حاشیہ نقل کرا دے میں ہوراں ایویں

خلاصی نہیں کرنی میری۔ آجا آجا وڈا بھرا نہیں۔

حسین : اسیں وی تے سند لینئی اے نہ یار۔ کابل کا ہدی اے۔

علی : تئیں باتشاہ او سرکار۔ تہانوں تے بن پھہ پڑتالوں سند پھڑا دینی

اے اگلیاں بہہ وی نا۔ لکھی آ۔ دونہاں دا بھلا اے

(قلم دان چا کے مشال تھلے کریندا اے۔ حسین نون لک بانہ

دے کے بہاوند اے۔ حسین لکھدا اے تے علی کاہلی کاہلی نقلدا

اے۔ حسین آپ دھیانا ہو کے اٹک جاوند اے تے علی مُرُ بچھ مار

کے، چُونڈی وڈھ کے اوہنوں ولدا اے)

رجا : ملک جی۔ اوہ باتشاہو۔

علی : ساہ لے یار۔

رجا : ساڈا کم نہیں کرنا تہاں۔

علی : ہو ویسی۔ حضور ہو ویسی۔

رجا : کیہڑا بھلا۔

علی : جیہڑا وی اے یار ہو ویسی۔ ایس ویلے آپنا تے کر لین دے

سانوں۔

حسبہ بن : (قلم چھڈ کے) پہلوں ایہدی سُن لے یار۔

علی : (رہے نوں) نسا دِتا ای نا۔ پھڑیا پھڑایا۔ بُن دو مہینے ایہنے زوں وِچ

نہیں آونتا تے اجاں ماریا جاوئا ایس۔

ر مجا : ملک جی۔ اوہ میں آکھیا سی پیادیاں وِچ ناواں کروا چھڈو میرا۔ کدیں

کدار کم آکھیا سی تہانوں۔ جے کروا نہ سکے تے بندہ نہ ای کر
چھڈے۔

علی : نہ کاہدی یار۔ ایہہ وی کم اے کوئی۔

حسین : توں کیہ کرنا اے پیادیاں وِچ ناواں کروا کے۔ جیہڑے پھڑے
ہوئے ہن توں چھڈا نہیں سکدا تے جیہڑے چھٹ گئے توں پھڑا
نہیں سکدا۔

ر مجا : ساڈا دل نہیں کردا اوڈیاں بنن نوں۔ ساڈا کوئی حق نہیں۔

حسین : حق ورتن والی شے اے شاہ جی۔ جیہڑا ورت لئے اوہدا ای ہو
جاوندا اے۔ (جواہر خان دی نقل) پیادیاں وِچ ناواں لوا کے
کڈے وڈے ہو جاسو حضور۔ جیڈے سویر والے پیادے آہے۔
اِکے جیڈا اوہناں دا چھیڑو جواہر خاں وڈارہ گیا ہا خیر تے۔

ر مجا : او جی ہر بندہ حساب بر ای وڈا تھیندا اے۔ اِکو دم چھڑپاتے نہیں
نہ مار سکیدا۔ پیادے ساڈے کولوں وڈے نیں۔ جواہر خاں پیادیاں
کولوں وڈا اے تے ملک ہو ریں جواہر خاں دے وڈے نیں۔

حسین : تے جس ویلے شاہ سعد اللہ دی چونکی کھڑکدی اے اوس ویلے
ساڈے ملک ہو ریں کیڈے وڈے رہ جانداے نیں۔

علی : اُستاد اُستاد ای ہوندا اے یار۔ اُستاد اگے سارے کن پھڑدے

نہیں۔ توں وی پھڑنا ایں اساں وی پھڑنے آں۔ ہر بندے نوں
آپنے نالوں وڈے اگے کن پھڑنے ای پوندے نہیں۔ صوبے دار
باتشاہ اگے کن پھڑدا اے تے باتشاہ رب اگے۔ ایہہ رب دا ورتارا
اے۔

حسین : باتشاہ رب اگے نہیں۔ اوس گھڑی اگے کن پھڑدا اے جس گھڑی
لوکاں دیاں اکھاں ساہویں حکم دا بھرم بھکانہ پاٹ گیا۔ ایہہ کوئی
ورتارا نہیں جے ہے تاں اوہناں اُتے لاگو اے جیہڑے لیہنوں
مندے نہیں۔

علی : اوہ کیہڑا اے جیہڑا نہیں مندا۔

حسین : جیہڑا نہ مٹا چاہوے۔ جیویں دُلا بھٹی۔ جیویں میں۔

علی : دُتے کولوں تے اودوں پچھ لیساں جد پھدی گیا تے تیرے کولوں
بُتے چونکی کھڑکدی اے تے پچھ لینے آں۔ کھلوتا رہویں نہ
سدھا۔

حسین : ملکا میں موہندا ہو کے وی سدھا ای کھلوتا ہوناں۔

علی : آہو جی تہاڈے ظاہر نے کن پھڑے ہوندے نہیں تے تہاڈا
اندرونا سدھا تک کھلوتا ہوندا اے۔ کوئی ریس اے تہاڈی۔ حضور
حکومت دا ٹورا ٹورن لئی چھڑے تہاڈے باہر لے کن پھڑاون دی
لوڑا اے۔ اندر تئیں آپنا بیشک سانجھ کے رکھو۔ دھوتا چٹا۔ مجال
اے کوئی ٹوک کر دینجے۔

حسین

: میں ہور گل کیتی اے یار۔ میں آپنی مرضی نال کن پھڑنا میرے

آتے کسے دی کوئی پکڑ نہیں۔ میں ہوریں بھانویں سارا دینہہ چونگی
پئے کھڑکاون میں جے چاہواں سدھا کھلوتا رہواں۔ کیہ کر سن۔
میںوں درسوں کڈھ دیسن۔ وت کیہ ہوسی۔ نوکری نہ ملیسی۔
وت۔ تئیں گل کرن دے روادار نہ ہوسو۔ وت۔ میرا مُردہ
خراب ہوسی۔ وت۔ ایہناں گلاں دا میرے وجود نال کوئی جوڑ
نہیں۔ میرا وجود میری مرضی اے۔ جے میں چاہواں تے سدھا
کھلوتا رہواں۔

علی

: میں کھلو سکناں جے میری مرضی ہووے۔ میری مرضی کیوں
نہیں۔ میں چاہوندا نہیں۔ سانوں ایہناں پینتیریاں نال بھلا نہیں
سکدا توں۔ حضور جے چاہ سکدے او تاں چاہوندے کیوں نہیں۔
مرضی دیو مالکو۔

حسین

: بس میں نہیں چاہوندا۔ ایس کارن نہیں چاہوندا جے گل حیاتی
کھیڈاے۔ سبھ کھیڈاں ہن۔ سبھ کھیڈاں اکو ہن۔ کوئی نو یگی
نہیں۔ جے بندہ چاہوے تے کھیڈن چھڈ جاوے پر کھیڈن چھڈ
کے اوہ دو گھڑیاں نہیں کڈھ سکدا۔ کھیڈ ساڈے آپو وچ دے
سمجھوتے نال رسدی اے۔ جے اک کھڈار کھیڈن چھڈ ونجے تے
دو جاوی ماریا جاوندا اے اک دُتے جیسے نمانے بندے باتشاہ دی
کھیڈ وچوں آپنی گائی چاگھری اے تے ساری باتشاہی وچ تھر تھلی

مچ گئی اے۔ سینکڑیاں ورھیاں دیاں ٹھکیاں ویاہراں اندر ہاسا
 کھڑکن لگ پیا اے۔ جیہڑے شاہی تخت دا اسمان تھمی کھلے آہن
 اوہناں نوں آپنیاں وجوداں وچوں ریت کردی لگدی اے، کچ دیاں
 ونجاریاں توں لاء سچ دیاں ورتاویاں تاکیں ساریاں نوں آپنیاں
 پھپیاں وچ روڑ کھڑکدے جا پدے نیں۔ پواں نوں پتر اں تے
 وساہ نہیں رہیا۔ لہور شہر اپنے آپ کولوں سہمیا بیٹھا اے۔ جے
 میں وی میں ہوراں نال اپنا سمجھو تہ نہ پالاں تے اوہناں دا کیہ
 بنسی۔ میں میٹ پیا دیناں اوہ اپنی مدرسی وچ لکے بیٹھے نیں۔ کھیڈن
 چھڈ جائیے تے ہمدے دا وجود دو گھڑیاں وچ تڑک جاوے۔ کھیڈ
 سڑک دی بتی اے جے کوئی بھھا دیوے تے سارے اک دوجے
 نوں ٹکراں مار مار کے پھاوے ہو جاویے۔

علی : پھیر گل تے اوتھے ای آگئی۔ تیرے ساڈے وچ نکھیر کاہدی
 رہی۔

حسین : نکھیر ہے۔ تہاں کھیڈ نوں جیون سمجھدے اوتے میں جیون نوں
 کھیڈ سمجھ کے کھیڈناں۔ توں استاد دے ادب توں کن پھڑنا اس
 تے میں اپنی مرضی نال کن پھڑ لیناں۔

علی : چل یار کھیڈ ای سہی ساڈے نال وی۔ روند نہ مار نہ۔ پیا بھرا من
 کے حاشیے نقل کرادے۔ دس صفحیاں دے۔ آجا۔ (کچھ کے مشال
 بیٹھ قلم دان لگے بہا لینا اے۔ دونویں قلمیاں پھڑدے ہن۔

حسین لکھدا اے علی نقلدا اے)

ر مجا : ملک جی ساڈا کم تے رہ گیا نہ وچے ای مُرد۔ بندہ نہ ای کر دیوے
ایویں لارے لاوٹے۔

علی : (نقلدیاں) رے خاں جی کل تُسیں سرگھی اُٹھنا ایں۔ دو چُپیاں دریا
وچ لاوٹیاں نیں۔ (حسین لکھدا اے۔ رے نوں) دو چُپیاں دریا

وچ لاوٹیاں نیں کنڈھے اُتے ای۔ وت لسی پی کے سدھا کٹوالی کر
جانا ایں۔ جواہر خاں نوں جا کے میرا ناں لینا ایں۔ اوہدے
کولوں وردی لے کے پیادیاں وچ کھلو جاوٹا ایں۔ پر میٹیں ہوراں
دے کم وچ فرق نہ پوے حاضری تہاڈی اتھے ای ہوسی روز۔

ر مجا : پکا کم کرنا جی جواہر خاں دا کوئی وساہ نہیں۔

علی : ساڈے تے وساہ ہے کے نہیں۔ بس بُن تُسیں آپنا کم کرنا ایں
چپ کر کے تے اسیں آپنا۔ آپو آپنی کھیڈ کھیڈ و سارے۔ سھے کھیڈاں
اکو ای نیں۔

(امیر بہار خاں۔ دیوان توشہ خانہ، آوندا اے۔ پُشاک دے اُپر اُچھا
سادی چادر ولی ہوئیں۔ پُشاک لکاوند اوی اے تے وکھاوند اوی)

بہار خاں : واہ وا۔ واہ وا (علی، حسین تے رجا آپو آپنی تھائیں کھلو ویندے
ہن) اوہو، بیٹھو بیٹھو۔ بھئی علی۔ تُسیں ایہہ تکلف نہ کیتا کرو۔

میں نوجواناں وچ نوجوان ای بن کے ملنا چاہوتاں۔ مینوں آپنا ہانی

مجھیا کرو (دونویں بہہ ویندے ہن۔ بہار خاں وِچ بہہ ویندا اے
 مشال بیٹھ۔ رجا پرانہ کھڑا رہندا اے) میں اتھے آوناں دل دا بھار
 ہولا کرن۔ کجھ آپنے جیہاں رُوحاں نال کجھ علم فہر دی گل کر
 کے۔ تئیں مُرد اوہو تکلف چھوہ ویندے او۔ درباری ماحول تے فہر
 سوچ دا دُشمن اے۔ میں اتھے اوہدی بو وی نہیں آون دینی
 چاہوندا۔ نالے میں اصولاً "خلاف آل انج دے ادب آداب دے۔
 نکا وڈے دا استاد اے۔ پوپٹر دابالکا اے۔ ہرانے پور نے نویں
 کولوں سکھنا ایں۔ اوہنوں سکھاوٹا نہیں۔ دربار وِچ میرے سنگی
 ایس گل نون سمجھ نہیں سکدے۔ رے خاں توں کھلوتا ہویا ایں۔
 حقہ لیا یار۔ کتھے نیں پیر و مرشد۔

رجا : ہئے لئو حضور (اندر جاوند اے)

علی : میں ہوریں کجھ ول نہیں اج۔ آوسن سہی۔

بہار خاں : جاہل۔ ہزار واری ہسکیا اے پی حضور شذور نہ اکھیا کر مینوں۔

ایہناں گلاں نال میرا دل کجھدا اے۔ اچھا۔ اوہو۔ اللہ خیر کرے

کیہ گل ہو گئی۔ تبخیر ہوئی اے۔ میں ہزار واری اکھیا اے

میرے کتب خانے وِچ آکے مطالعہ کیتا کرو قلعے وِچ۔ اتھے وڑے

رہندے نیں۔ مکانیت گھٹ اے اتھے۔ تازہ ہوادی وی کمی اے۔

علی : نہیں چاچھی ایہہ نہیں۔ اوہ بس۔

بہار خاں : جہاں میں اوہناں دی طبیعت نون سمجھناں اوہناں دا کوئی شاگرد نہیں

جان سکدا۔ ساڈا بڑا خاص تعلق اے آپس وچ۔ تیں اے نہیں
 سمجھ سکدے۔ اینا گوتے فائدہ ہوندا اے نہ تجربے دا (رمجاختہ
 اگے دھریندا اے) جی اور بے خاں بہہ جا بہہ جا واری لا (دم
 لاوندا اے) اوہو۔ اوہ تماکو کتھے چھڈیا جے انگلستانی، جیہڑا میں
 گھلیا؟ اوس دن ظلِ سبحانی نے اچیچا گھلیاں سن دو پڑیاں مینوں۔
 حضور نوں ملکہ انگلستان نے چار گھلیاں سن۔ ایہہ پتہ نہیں کیہ بلا
 پائی ہوئی تھے وچ۔ توں پیرو مُرشد نوں ایہہ پوا پوا کے مار چھڈنا
 اے ٹہری واسا۔ ایہنوں سٹ باہر تے ایہہ پرچی لے جاتے
 تو شے خانے وچوں دوجی پڑی کڈھوالیا۔ صوبے دار منگوائی ہئی۔
 مرزا نظام دین سپہ سالار وی کھیہڑے پیارہیا اے پر سانوں پیرو
 مُرشد دی صحت چاہی دی اے۔ ایہناں لوکاں نوں کیہ شعور اے
 تماکو دا (پرچی لکھدا اے) جھٹاپٹ کریں۔

: (چٹکی نال) بٹے لوسر کار (مرویندا اے)

رمجا : مکے کول بدو۔ چاننے دا ویری۔ مناکھا۔ ایہدی سوچ وچ فرق
 بہار :

نہیں آونا ساری عمر ایہہ علم دے کھوہ نال بدھا رہیا اے۔ پیرو

مُرشد دا ڈھگا۔ پر جتھوں مُریا اوتھے ای اے۔ اوہو حضور سرکار۔

ایہہ وقت دی چال نہیں پچھان سکدا۔ ایس کھوہ وچوں علم دیاں

نہراں بکلیاں۔ ملکھاں دے ملکھ پیج گئے۔ نویاں فصلاں

اُسریاں۔ ہن بندہ بندے نالوں اچا نہیں ہو سکدا۔ بس ساڈے کم

وکھو وکھ نہیں، ملں دربار وچ کم پیا کرتاں، ایہہ اتھے درس وچ کم

پیا کر دالے۔ ایہدا کم وی اونا ای اہم اے جِنا میرا۔ میں ایہدے
وِچ تے آپنے وِچ کوئی فرق نہیں محسوس کر دالے۔

حسین : چھڈو دیوان صاحب ایہہ سبھ گُوڑاے۔ ہاں ایہہ میں وی
آکھناں۔ فرق تہاڈے تے اوہدے وِچ کوئی نہیں۔

بہار : (سٹ پی کے) حسین میاں تیں منطق دی یکھڑی کتاب وِچوں
مشق پئے کردے اواجکل۔ گل تساں سوہنی کیتی اے۔ ویکھن وِچ
سوہنی لگدی اے پر معنیاں ولوں کسر رہ گئی اے۔ ویکھو نہ ایہہ
زمانہ لغوی خوبصورتی دا نہیں۔ ظاہر دے حُسن دا نہیں۔ میں آپوں
لفظ دے سوہن دا عاشق آں۔ میرا مضمون اے ”فیضی دا فن۔“
میں گھلساں اک نقل، پیر و مرشد کول جے نہیں تے۔ میں آپ
طبعاً ”غزل وِچ کہن دے طریقے نوں اول سمجھناں۔ پُھل ایس
واسطے پُھل اے کہ اوہ سوہنا اے۔ پُھل ایس واسطے سوہنا نہیں
کہ اوہ پُھل اے۔

علی : واہ۔

بہار : پر میری جان وقت دی نویں آواز میرے کولوں کُجھ ہور مہدی
اے۔ معنی۔ معنی۔ گل کرن دے طریقے نوں کیتی ہوئی گل
نالوں وکھرا نہیں ہونا چاہی دا۔ لفظ تے معنی بدن تے لباس اکو چیز
دے دو ناں ہوئے چاہی دے نیں۔ میں سمجھناں ایس لحاظ نال
میں اج دے سبھ لیکھن والیاں کولوں اکا وکھرا ہاں۔ پھیر وی مینوں

آپ آئے لکھن ڈھنگ نال شکایت اے۔

حسین : میرا مطلب ہاجی.....

بہار : گل اجکل اوہو پھبدی اے جیہدی تھوڑیاں لفظاں وچ ہووے۔

جیون دی رفتار دیکھو وقت نوں ویہل نہیں۔ بس گل اوہو جیہدی

اک واری کر کے مُرد تفسیر کرن دی لوڑ نہ پوے۔ قرآن دا

استثناء.....

حسین : میں تے زری گل کیتی ہئی۔ تفسیر تے تُساں فرمائی اے۔ میں اینا

اکھیا ہا جو رے وچ تے تُساں وچ اکا کوئی فرق نہیں۔ برابری دی

گل تے تاں ہووے بے تُسں تے رجا دو ہوو۔ تُساں تے رجا

اصلوں اکو ای بندہ او۔

بہار : ماشا اللہ۔ ماشا اللہ۔ خُدا دا لکھ شکر اے حسین میاں تہاڈی طبیعت

تصوف ول آوندی اے پئی۔ پر میں وحدت الوجود دا قائل ہمہ

ازوست دے رنگ وچ ہاں۔ ہمہ اوست دے رنگ وچ نہیں۔

حسین : تہاڈے قائل ہوون نہ ہوون نال کوئی فرق نہیں پیندا۔ ایہہ

ساڈے دیہار دی وحدت الوجود اے۔ ایہہ تُسں تے رجا اکو آدمی

او۔ ادھا پوڑی دے اک برے تے ادھا دوجے برے تے۔

بہار : حسین میاں مُرد اوہو گل۔ تہاڈا ہر فقرہ اپنی آپ کاٹ پیا کریندا

اے۔ نالے وحدت دی گل پے کر دے اونالے ادھے ادھے پے

گنڈے او۔ تُسں سرے کول آو قلعہ وچ۔ نہ کل نہیں۔ پرسوں۔

کل ترکی توں اک وفد آوئا ایں۔ پرسوں آو۔ میں تہانوں آپنے
 کتب خانے وچوں بہا نقعی دی کتاب دیاں۔ منطق اُتے بالکل نویں
 چیز اے۔ بہا نال میری نیشاپور دی یاری اے۔ اوہنے مسودہ گھلیا
 اے مینوں مشورے واسطے۔ میں آپ وی کم پیا کرناں ایس پاسے
 جنی وی ویہل لگدی اے۔ تئیں پرسوں آو میں کچھ ہور بھناں
 نوں وی سدنا اے۔ چاء خاص آئی اے چین توں۔۔۔ اوہو ر مجاٹر
 گیا اے کھوتا۔ میں شاہ ہوراں لئی اک ڈبہ منگوا لیندا۔۔۔ (شاہ
 سعد اللہ اندر آوندے ہن۔ بہار خاں اٹھ کے) پیر و مرشد آقا و
 مولا، کیہ گل آہی اج۔ کچھ سنیا ہا ڈھلے مٹھے او۔ دُشمنناں۔

شاہ : نہیں کوئی نہیں (حسین تے علی نوں) تئیں اندر چل بیٹھو۔ کم
 کرو چل کے۔ (دونویں ٹر جاندے نیں)

بہار : اوہو کیہ زور وری کریندے او۔ بہن دیو نیں کوئی گل سُن دے
 کردے نیں۔ ضروری اے ایہناں واسطے۔ نویاں دماغاں نوں تجربے دا
 دم دتی رکھنا چاہی والے۔

شاہ : امیر بہار خاں میرا دل نہیں ٹھیک۔ گڑبڑاے چو کھی۔

بہار : دُشمنناں دُشمنناں۔ ر مجاٹر گیا اے۔ جھلا۔ نہیں تے میں تہاڈے

لئی جواہر مہرہ عنبری منگوا لیندا۔ بلخ توں گھلیا اے شہزادہ استر خاں
 نے، میرا ڈاہڈا خیال کردا اے۔ شوہدا۔ میں چٹھی دا جواب ای
 نہیں دے سکیا جہ ہو گیا اے۔ تئیں حضرت ایس اندر وچ نہ بیٹھیا

کرو بھتا چر میں کٹی واری اکھیا اے۔

شاہ : نہیں اوہ گل نہیں۔ ہو ر گل اے۔ گڑ بڑ اے چو کھی۔ عبد اللہ
بھٹی دا معاملہ اے۔ اوہ مڑ نس گیا اے جاہل تے پچاہ پا گیا اے
میرے گل وِج اللہ واسطے دا۔ میرا اوہدا کوئی تعلق نہیں۔ کل
جواہر خاں نے وڈی بے حیائی کیتی اے دگر دگر کردا اتھے آوڑیا۔
ہن میرے ہزاراں شاگرد نہیں۔ میں ذمہ دار آں ہر کسے دے فعل
دا۔ میں اندر لکاؤندا پھرناں حکومت دیاں دُشمنان نوں۔

بہار : پیادیاں دا درس وِج وڑنا قانون دے خلاف اے، جواہر نے نوکری
نہیں کرنی۔

شاہ : اوہنے صوبے دار دا پروانہ دکھایا مینوں۔ میری بڑی گھاٹ ہوئی
اے عامان لوکاں ساہمنے۔

بہار : (کاہلا پے کے) میں کرساں گل۔ میں کرساں۔ میرا خیال اے
تساں آرام کرو ایس ویلے میں پھیر کسے ویلے آساں۔ ایہو جیہیاں
گلاں خاص حالات وِج ہو ای جانڈیاں نہیں۔ تسیں ایویں دل تے
نہ لایا کرو۔ اُنج تے حالات مکمل طور تے قابو وِج نہیں۔ پھیر وی
اج بڑا خاص وقت پیا جاندا اے۔ اج درس نوں مسجد نہیں بنایا جا
سکدا۔ نالے سرکاری اہلکاراں دے آپنے پوڑے ہوندے نہیں۔
جیہڑے تہاڈے علم وِج نہیں۔ شکر اے۔ تسیں دل تے نہ لایا۔
انج میں گل کرساں صوبے دار نال (اٹھ کھلوندا اے شاہ سعد اللہ

وی اٹھدے ہن) اوہو بیٹھو نہ جی آرام فرماؤ۔ کیوں پئے گناہ دا بھار
ودھاندے او ساڈا۔ فی امان اللہ۔

(مُر جاندا اے۔ شاہ ہو ریں تیکے اُتے ڈھے پوندے ہن)

شاہ : رجبیا۔۔۔ (بہار خاں مُرد آوندا اے شاہ ہو ریں وت اٹھن دی
کریندے ہن)

بہار : نہ جی نہ کیہ کر دے او۔ اوہ میں ایویں گل کرنی آہی۔ ایہہ حسین
دا پنا چ رہ گیا اے درس وِچ۔

شاہ : سندتے مہل وِسیس ایس مہینے۔ کیوں۔

بہار : ایویں پھکیا اے کیہو جیہا اے پڑھائی وِچ۔

شاہ : ول ای اے اجو کے پور وِچوں۔

بہار : ذرا خیال رکھیو۔ مینوں ایہدیاں گلاں کچھ ڈنگیاں ڈنگیاں جا پدیاں

نیں۔ ایہو جیہے آدمی نوں سند دا بُہتا فائدہ نہیں ہو سکدا۔ تے نہ

ای دربار نوں یا ملک نوں یا لوکاں نوں ہو سکدا اے۔ ذرا سوچ لیو

کسیں۔ تہاڈا اپنا معاملہ اے۔ مینوں تہاڈی ذاتی بھلیائی توں سوا

کے گل دا خیال نہیں۔ میں مُرد گل کرساں کے ویلے۔

(جاوندیاں) آرام فرماؤ کسیں۔

(شاہ ہو ریں مُرد تیکے اُتے ڈھے جاوندے ہن)

شاہ : (کڑک کے) رجبیا۔ (عاجزی نال) اوہ توں کتھے مُر گیا ایس اوئے۔

کد آوسیں جد اسال نہ رہے۔

چوتھی جھانکی

(سرکاری کرخانہ - باہر لا دلان جیہڑا کرخانے دا دفتر وی اے -
پچھانہ کرخانے اندر کھلن والا یوہا اے - دفتر وچ اک پاسے منشی
رلیارام چونگی دھری بیٹھا اے اوہدے مگر آلیاں وچ کھاتے پئے
ہوئے ہن - کندھ اُتے شہنشاہ اکبر دی مورت - منشی مہاندرے
توں ایانا لگدا اے پر سر چٹاتے مچھاں کھچڑی ہن - بہت کھلن تے
اندروں کھڈیاں دے کھڑاک دا ہڑ آوندا اے - قینچیاں اوزاراں
دے کھڑاک تے کاریگراں دیاں واجاں دا بھچال آوندا اے - بہت
ڈھوئے ہون تے ایہہ رولا مٹھا رہندا اے تے ساواں جیویں
ڈراڈیاں ڈھولاں دا گج ہووے - دلان وچ بیٹھے لوک ایس دراڈے
رولے ول گوہ نہیں کردے کیونجو ایہہ روز دی گل ہوئی - یوہا
کھولے کوئی تے انج جاپدا اے جیویں کوئی انہوند ورت چلی اے -
جیویں گھڑ سواراں دی کوئی واہر بر تے آن چڑھی اے - کدیں انج
جیویں پشوواں دا کوئی اجر پھٹ پیا اے -

شور چڑھدا اے - ہولی ہولی ودھدا اے - دونویں بہت ادھ

بھیرے دسدے ہن۔ سجے پچھوں رتے داتے کھجے پچھوں بھاگ
 دامونہ نکلیا ہویا اے۔ رتے بھاگ دونویں ادھکڑ ہن۔ پر
 منشی ہار اکتھاں کھلوتے نہیں جا پدے۔ دونہاں دے مہاندے
 مکتیاں والیاں تریڑاں نال بھرے ہوئے ہن)

(کھ کے) یوہا مارو (پٹ کے) یوہا مارو اوئے (آپنی تھاں توں اٹھ

کے اوہناں نوں قلم لے کے پیندا اے۔ اوہ اندروں یوہا مار کے

پچھانہ ہو ویندے ہن۔ شور مٹھاتے ساواں ہو ویندا اے۔ منشی

آپنی تھاں بہندا اے) چولو اوئے چولو۔ بھگیاڑی دیو جمیوں۔ (وت

اٹھ کے یوہا بھیندا اے) بھاگ اوئے۔ اوئے رتیا۔ (دونویں وت

مُونہ کڈھیندے ہن رولا مچ پوندا اے۔ منشی پہلوں اک نوں وت

دو جے نوں پھد کے اندر آندا اے) ہن مارو یوہا۔ اوئے مارو یوہا

ایدھروں دی (دونویں یوہا مریندے ہن۔ کھپ مٹھی تھی ویندی

اے۔ منشی ہفیا ہویا آپنی جاتے بہہ ویندا اے اتے چونکی اتے

دھری لسی دے کٹورے وچوں گھٹ بھریندا اے۔ کھیسے وچوں

گولیاں دی ڈنی کڈھ کے اک گولی پھکدا اے۔ وت لسی دا گھٹ)

میں تے نہیں مرنا نج نہیں میں مردا تہاڈے آکھیاں۔ کم لینا اے

میں تے۔ ٹھک کے کم لینا ایں۔ نہ کوئی لحاظ نہ ملاحظہ۔ حق حلال

دی میں آپوں کھاونا۔ حق حلال دی تسیں وی کھاؤ۔ حرام خوری

میں اتھے چلن نہ دینی ہوئی۔

رہ : مُنشی جی کم تے دسو کیہ اے۔

مُنشی : کم اے دسن والا رہ گیا اے۔ نہیں او میاں میں نہیں کچھ وی

جاندا۔ تہانوں ویلے ہر مال تیار دینا پینا ایں۔ نہ دیسوتے میں آپ

کھلو جاساں کھڈیاں اُتے۔ میں ہندے ہور لے آساں۔ ہندیاں دا

کال نہیں مینوں۔ دہاڑی دینی اے تے کم لینا اے۔

بھاگ : ہانوں کھڈی خانے وچوں مال پورا ملے تے ڈوڈھ سو خلتاں کیہ

اسیں تہانوں ڈوڈھ ہزار خلتاں تیار دیئے دساں دیہاڑیاں وچ۔ پر

کھڈی خانے والیاں اندر تے ساڈا یوہا نہیں نہ کھلدا تہاڈا کھلدا

اے۔ تہیں کسو کچھو ایہناں نوں۔ (رتے ول سینت مار کے)

مُنشی : اوئے میں جانتاں تہانوں ساریاں نوں۔

رہ : دسو جی ہے نہ پٹھی گل۔ اوئے کھڈی وال آپنیاں تاراں کڈھ لین

جے ٹھیکیدار ویلے ہر دھاگہ ای نہ دیوے۔

مُنشی : دھاگہ کیوں نہ دیوے۔ اوہ دے کے گیا اے دھاگہ۔ میرے کول

وصولی پئی ہوئی اے اوہدی۔ (کہاتیاں وچوں پھولا پھالی کریندا اے)

رہ : ٹھیکیدار دے اندر ساڈا یوہا نہیں کھلدا۔

بھاگ : اوہدے اندر تے مُنشی دا یوہا وی نہیں کھلدا۔ اوہداتے بھیت رب

ای جاندا اے۔

رہ : لے رب کیویں جان سکدا اے۔ بہلوں مُنشی رلیا رام جانے پھیر

دروغہ چراغ پھیر امیر بہار خاں دیوان توشے خانہ، پھیر سپہ سالار
 مرزا نظام دین پھیر صوبے دار امیر خضر خان۔ آگوں اندر لی پڑی آ
 جاوندی اے، باتشاہ والی۔ سو امیراں وزیراں دیواناں وچوں لنگھ
 کے باتشاہ دے جانن دی واری آوندی اے۔ تے پھیر کتے رب
 والی پڑی آوندی اے، دُھر وچکار۔ توں ایویں سدھا ای رب نوں
 جا پیا ایں۔

بھاگ : ویکھیا ای منشی۔ جلاہ نے کبھو جیسی بنت بُنی اے زمین تے اسمان
 دیاں درجیاں دی (رتے نال) توں کیہ سمجھنا ایں جیویں اُن کے
 دینا ایں اسیں انج ای سانجھ کے رکھ لینے آں سگواں۔ سانوں
 نہیں جاندا توں۔ اسیں مر گئے آں درزی پتر۔ اسیں قینچی داکم
 کرنے آں اسیں تیریاں پڑیاں دا لحاظ نہیں کردے۔ قینچی ہتھ
 پھڑنے آں، تے چدوں لوڑ ہووے بُر کی کتر دینے آں۔ بندے
 دے پنڈے دے میچ بر کٹنے ویترنے آں تے کٹن ویترن لگیاں
 اندر لیاں پڑیاں باہر آویندیاں نیں تے باہر لیاں اندر۔

منشی : (کھاتے اُتے قلم سٹ کے) دھاگہ دے گیا ہو یا اے ٹھیکیدار پھلے
 مہینے دی ویسہ دا۔ ایسہ وصولی میرے ہتھ دی چڑھی ہوئی اے
 کھاتے اُتے۔ توں کیویں آکھنا ایں دھاگہ نہیں آیا۔

رتہ : منشی بھلیکھے وچ نہ رہویں۔ دھاگہ میرے کول نہیوں آیا۔ ہُن آ
 وی جاوے تے مٹل دسواں دینا تیاں وچ ترے سو گز نہیں اُن کے دے

بھاگ : تُوں دے وی دیویں تے میں سو خلتاں نہیں سیوں سکدا اپنے چر
 وِچ۔ کاریگر اگے ای نکو تک آئے ہوئے نہیں۔ دیھاڑی تَسیں
 ودھاندے نہیں تے کراڑ سو دیاں نوں ہتھ نہیں لاوٹ دیندے۔

منشی : اوئے پِبا میں کیہ کراں۔ میں تے اینا جانناں پئی جے دساں دِناں
 نوں ڈوڑھ سو خلتاں تیار نہ مہلیاں تے میری وی کھل لہہ وِجینی
 اے تے تہاڑی وی۔ پر ایہہ دھاگہ کدوں آیا اے تے میں کدوں
 وصولیا تے پھیر گیا کتھے (مُز کھاتے پھولن لگ پوندا اے)

بھاگ : (آپنے نال) واہ اوئے دُلتیا۔ سو سو ورھے دیاں گھوکیاں مگر مچھاں
 نوں بھرتھو پاتا ای۔

(رتہ تے بھاگ یوہے تھانیں اندروڑ جاندا اے ہن۔ یوہا ادھ گھلا
 چھڈ جاوندے ہن۔ اندروں رولا ہڑ آوندا اے۔ رلیا رام پھاوا جیہا
 ہو کے اٹھدا اے تے یوہا بھیردا اے) مینوں مار کے ساہ لینا اے
 تَساں مینوں مار کے دھاڑو یو۔

(باہروں کرخانے دا دروغہ چراغ ڈھوڈی آوندا اے۔ کرڑ برڑی
 داڑھی تے بھرے وجود دا بندہ)

چراغ : رلیا راما۔ تینوں ڈوڑھ سو واری اکھیا اے یوہا نہ کھولیا کر گھڑی
 مُڑی۔ ایس یوہے نے میری کایا تاس کر چھڈی اے۔ ایہہ رولا
 تیرا قلعے تائیں مار کر بندا اے۔ تُوں آپنا وی بیڑا بوڑھیں تے میرا

منشی

: میرا تے بیڑا بوڑا ای گھتیا اے دروغہ جی۔ تئیں مینوں تے ہن
خلاص ای کرواد یو ایتھوں۔

چراغ

: توں آپنی کتھالے کے بہہ جاویں ویلا کویلانہ ویکھیں۔ میں کل
دی روٹی نہیں کھادی۔

منشی

: اوہو خیر سی۔ کل تے تئیں کرخانے آئے ای نہیں پھیر بھکھ
کاہدے نال مر گئی۔ کھپ کارن نہیں۔ پھیر کوئی ہور سبب ہونا
اے کوئی ہور سبب۔

چراغ

: میں ہور گل پیا کرناں توں اوہو کھپ نوں پٹی آ۔ سندا پچھوں
اے تے بول پہلوں پیندا اے۔

منشی

: آہو جی۔ او سے دا تے سارا پٹنا پایا ہو یا اے۔ دئے بھٹی دا۔
خبرے کیہ بننا ایں۔ راہک ہو کے بادشاہیاں نال متھے لاو نے۔
سانوں وی بلدی دے بُوتھے دتا ہو لیس۔ کدے ورھے چھماہیں
اک ادھی خلت بنائی دی سی ہن کھیاں ڈوڈھ سو دساں دیہاڑیاں
وچ۔

چراغ

: دئے والی پتاتے ساریاں نال اے میرے کتے نال تے نہیں۔ جے
باتشاہی رہی تے اسماں وی رہساں۔ مینوں تے حسین دا فخر ماری
آوند اے۔ خبرے کیہ بننا اے اوہدا۔

منشی

: خیر اے کیہ گل اے۔ تگڑا اے حسینو۔

چراغ : سواہ خیر اے۔ پتہ نہیں چھوہر نے کیہ اوّلی کڈھی اے مُونہوں

جیہڑی بہارخاں نوں بھائی نہیں۔ چھوہر ہے تاں چُپ چُپیترا۔
آپ بُدّری تے کردا نہیں ہوندا۔ خبرے ہویا کیہ اے۔

منشی : پر کیہ کیتا اے دیوان نے پتہ وی لگے۔

چراغ : تینوں نہیں لگنا۔ ساڈی بھانویں بولی دیوا دیون اگلے۔ کیڈیاں

رتجھاں نال میں چھوہر پڑھایا اے زلیا راما۔ بھوئیں کلتے چاچا
وچج گیا ہا۔ رجپوت ہو کے میں کھڈی لائی۔ شریکاں دے میہنے
چائے۔ مُزیکھڑیاں حیلیاں نال دروغے دی کُرسی تے بھجیاں۔ آپنا
لو کڈھ کے پتر دی پڑھائی تے لا دتا۔ جو ایسہ تے سر پیر
کڈھے۔ کسے رُتے نوں ہتھ پاوے۔ ہن بہارخاں اوہدی سند وچ
اڑیکا پوا دتا تے ساڈی نسری تے گڑاپے جاونا اے۔

منشی : ایسہ تہاڈے نال کیوں کھڑب پیا دیوان اگدوں ای۔ خلتاں سوزی
تے اے تریک نہیں پوری ہوئی۔

چراغ : خبرے کیمہڑی لگے۔ میں تے تینوں پتہ اے کدے کوئی کسر نہیں

کیتی۔ اوہدی پوری حویلی دے کپڑے ایتھوں بن کے جاوندے
میں میں کدے کوڈی نہیں اوہدے کولوں خزانے وچ پوائی۔
اوہدے سالے دی ٹھیکیداری وی جاننا ایس توں۔ سوتر سونے
دے بھائدا اے۔ خزانے نوں ڈیک لائی ہو یس۔ اسان کدے
ہوا نہیں بکلن وئی۔ خبرے کیہ گنڈھ بہہ گنیس اندر۔

(ر مجا پیادے دی وردی پائی آوند اے۔ دونویں تر بکدے ہن وت

ر بے نون سیان کے سنبھل ویندے ہن۔)

ر مجا : سلام اے سرکار۔ منشی جی سلام اے۔

چراغ : واہ اوئے توں کیہ بہر و پیا بنیا ہو یا ایس۔

ر مجا : ایہہ پیادے دی وردی اے سرکار۔ بہر و پئے دی نہیں۔

چراغ : اوہ پر تیرے اُتے کیوں پے گئی ایہہ کھل۔

ر مجا : میری کھل رتا پتلی اے نہ دروغہ جی میں اکھیا رتا موٹی کر لئیے۔

سیال اُنہاں سوکھا لنگھ ویندا اے۔ اوہ جی سچ دیوان بہار خاں اتھے

آوٹا اے جی ملاحظے لئی۔ میں اگدوں خبر کرن آیا ساں۔ میں

اوہناں دی اردل وِچ آں جی اج کل۔

چراغ : (تھر تھلی وِچ) کدوں آوٹا نہیں۔ بچھے نہیں ایس ویلے۔ منشی ہوش

کر بھٹی۔ ر بے خاں جی پتر جی بھج کے جاؤتے سوہن داس دی

بٹیوں مٹھیائی پھڑو دس سیر تازی۔ آپنے جوگی وکھری بنھوا لیا بے

ادھ سیر۔ جھبڈے آویں۔ جیوندا رہویں ویر میرا (ر مجا جاوندا

اے) منشی کھاتے وکھ بھٹی کھاتے۔ دستخط کروا جتھے کراوٹے نی۔

تے تریکاں وی پائی آ۔ (منشی کھاتے کھول تھمی لا دیندا اے تے

دروغہ دستخط کری آوند اے)

منشی : (تھر تھلی وِچ) اوہ دھاگہ۔ دروغہ جی دھاگہ نہیں بے آیا۔ مال

نہیں بے بکل سکنا تریک بر۔

چراغ : اوئے تیرا برتے نہیں بھوں گیا۔ ٹھیکیدار رشید خاں دے منشی
نے مینوں آپ دسیا اے دھاگہ اڑ گیا اے۔

منشی : کھاتے وچ وصولی چڑھی ہوئی اے۔

چراغ : وصولی چڑھی ہوئی اے تے مُرد توں بھر سیں یار تہ بھر سی۔ مینوں
کیہ۔ رشید خاں تے دیوان دا سالا اے اوہ تے دے ای گیا اے
دھاگہ۔

(باہروں چوہدار دی آواز آوندی اے۔ منشی کھاتے آلیاں وچ لا
دیندا اے دونویں جتیاں لاه کے باہر نسدے ہن۔ امیر بہار خاں
آوند اے۔ دونویں اوہدے مگر آوندے ہن۔ چوہدار دلان دے
برے اُتے کھلو ویندے ہن)

بہار : کبھی مناسب آواز اے۔ موسیقی۔ کاریگراں دا دل لائی رکھن
واسطے۔ کم دی رفتار ودھدی اے ایہدے نال (دروغہ آپی ٹر سی
اگانہ کریندا اے بہار خاں اشارے نال ٹھاک دیندا اے) بہنا
نہیں میں چراغ۔ مینوں کم دادس۔ نطل سبجانی دے جلوس وچ
دس دن رہ گئے نہیں۔ مینوں خلتاں تیار چاہی دیاں نہیں تاریخ
توں دو دن اگدوں۔

چراغ : چار دیہاڑے اگدوں لئو حضور۔

بہار : کہیاں بنیاں نہیں ڈوڈھ سو وچوں۔ (چراغ منشی ول ویکھدا اے)

منشی : پنجاہ تیار نہیں حضور۔

بہار : بٹی چراغ میری گل دا جواب آپے دیا کر۔

چراغ : (منشی ول گھوری وٹ کے) پچو نجا تیار نہیں حضور۔

بہار : دو نہ مہینیاں وِچ پنجاہ۔ تیریاں پنج وی پالو تے پچو نجا۔ ہن دساں

دِناں وِچ ڈوڈھ سو پوریاں کیویں ہو جا سن۔ خیر میں کُجھ نہیں ویکھنا

سُنا مینوں خلتاں تیار چاہی دیاں نہیں۔ بھانویں تہاڈیاں کھلاں دیاں

ہوون۔

چراغ : میں تے پُرائے نوکر آں حضور۔ میرے ول مردی نظر کرو ہمیش

وانگر۔ ایس کم وِچ میرے نال ڈاہڈا ہتھ ہو گیا اے۔ میں تے آپ

دس چلیا ساں حضور نوں۔

بہار : کر کر گل۔

چراغ : سرکار اتھے پچھلے مہینے دھاگہ آیا اے سو خلتاں داتے اوہدا پتہ نہیں

لگدا۔

بہار : رشید خاں نے خاص طور تے دھاگہ منگوا کے دتا ہا کشمیروں۔ پتہ

کیہ نہیں لگدا۔

چراغ : جی حضور۔ رشید خاں ہوراں وڈی کھیچل کیتی۔ دھاگہ منگوا دتا

اُچیچا۔ انوکھا دھاگہ ہا۔ کوئی ریس نہیں سی اوہدی۔ کھاتے وِچ

وصولی وی ہے۔ منشی نوں ای پتہ ہووے کیہ گل اے۔

منشی : (کھاتے کھول کے) حضور ملاحظہ کرینو۔ میرے تے بے بے اپانے

نیں سرکار میری تریہاں ورھیاں دی نوکری اے۔ اج تا میں ایہو
جیہی گل نہیں ہوئی۔

بہار : چراغ ایہہ تے تیرے وی دستخط نال ای نہیں وصولی اُتے۔

چراغ : (اکھڑ کے) میرے کولوں تے ہنئے کروائے سو جی۔

بہار : کیہ مطلب۔

چراغ : (سنبھل کے) حضور میں کھاتہ ویکھ لوواں جے اجازت ہووے۔

(کھاتہ لے کے نیجھ نال ویہندا اے) ہے نا ہنیر سائیں دا۔
میرے دستخط تے نہیں۔ جعل سازی کیتی ہوئی اے کسے۔

بہار : رلیارام نوں میں جانناں۔ ایہہ کم ایہدے کولوں نہیں ہو سکدا۔

چراغ : (ہور نیجھ نال) رلیارام دے وی دستخط جعلی نہیں سرکار۔ ایہہ
کسے دھاڑوی دا کم لگدا اے۔

بہار : ڈاہڈی ساودانی دی لوڑا اے اج کل۔ توں آپنے سبھ ہندیاں دی

پڑتال کروا۔ ایہناں وچ لازمی دئے دے کجھ مہرے وڑے بیٹھے

نیں۔ ساڈے اہلکار بچ کے بے ہوش نہیں نہیں ویکھدے جو

ایہناں چوہیاں نے پیراں پیٹھوں زمین پولی کر چھڈی ہوئی اے۔

چراغ : بیٹھے ویہن وگن لگ پئے نہیں۔ لہوروں رسد بار نوں ٹری جاوندی

اے۔

بہار : کون نہیں تہاڈے اُستاد کارنگر۔

: (یوہا کھڑکا کے) بھاگ - رتیا۔

(دونویں آوندے ہن - رولا بچ پوندا اے - بہار خاں گھاہر جاوندا
اے چوہدار تلواراں کڈھ کے اوہدے چالٹی پرہا ہنھ لیندے ہن -
دروغہ تے مُنشی نس کے یوہا مریندے نیں)

: گُرسی تے بیٹھ جاوندا اے مُنشی گولی کڈھ کے اگانہہ کریندا اے
دیوان اوہنوں اشارے نال دُرکار کے اٹھ کھلوندا اے) چراغ
ایہناں نوں دس دیو ایہہ ذمہ دار نیں سارے معاملے دے، یاں
تے ایہہ دینہہ ڈھلدے تائیں مکزماں نوں پیش کرن مال برآمد
کراون، نہیں تاں نوکریوں برخواست کر کے حوالات گھلو نیں
آپے بک پوسن۔

: سُرکار ایہہ کیہ ہنیر اے - سانوں دسوتاں سہی اسماں کیتا کیہ اے۔

: ہُن پچھن دسن داویلا نہیں اوئے۔

: چوہدار ایہناں نوں بئے حوالات اپڑاؤ۔ جے شاماں تیکر نہ بکن تاں

فردلا کے قاضی ہوراں کولوں فیصلہ چالنو۔ ایس گروہ دیاں لوکاں
نوں بہوں چر حوالا تے رکھناوی ٹھیک نہیں اج کل۔

: ایہہ وڈا دھرواے دروغہ جی۔

: اوہ سانوں دسوتاں سہی کچھ مُنشی زلیاراما۔

(چوہدار چھک کے باہر کھڑدے ہن - بہار خاں خرویندا اے - مُنشی

ادھ سویا تھی کے آپٹی تھاں بہہ ویندا اے - تے گولی پھک کے

لسی چاڑھ جاوند اے چراغ مگر سی وِچ ڈھے جاوند اے۔ رجا
مٹھیائی دا ڈالا چائی آوند اے مگرے حسین اے)

رجا : تازی کڈھوا کے آندی اے میاں جی۔

چراغ : (سنبھل کے) ہلا ہلا۔ رجا ایسہ ڈالا پتر وگ تگ اپڑاؤ حویلی

دیوان صاحب دی (اک دانا مونہہ وِچ پا کے) تازی اے۔ چھ
منشی۔ حسین چکھو پتر جی۔ (منشی لکڑی دے پتے ہار اک دانا چگ
لیندا اے۔ حسین نہیں ہلدا)

رجا : دیوان صاحب چھیتی ٹر گئے نیں۔ میں تاں چر نہیں لایا۔ اُستاد
کیوں نال ٹوریے جے حویلی۔

چراغ : ٹورے نہیں۔ نپ کھڑے نیں دیوان بہار خان۔ ہتھیں چوری پھڑ
لئی اے دھاگے دی۔ میریاں تے منشی دیاں جھوٹھیاں گھگھیاں
پائیاں ہوئیاں سن نیں۔ کھاتیاں وِچ وصولی چڑھائی ہوئی سی تے
دھاگہ گول۔ چکھو نہ پتر جی دیوان صاحب آہندے نیں دُلتے
دے مہرے نیں دونویں۔

حسین : بھاگ تے رتہ دھاگہ تاں ای مار سکدے نیں جے دھاگہ کر خانے

آونجے۔ پر جے جھوٹھی وصولی اے تاں مطلب ایسہ ہو یا جو

دھاگہ کر خانے آیا نہیں۔ مطلب ایسہ پئی ٹھیکیدار رشید خاں وی

دُلتے دا مہرہ اے۔ دیوان صاحب آپ وی دُلتے دے مہرے

نیں۔ کون کبدا مہرہ اے۔ کھیڈوے کون نہیں کھڈاوندے کون

میں پئے۔ لکھے کون بیٹھے میں تے لہدے کون نہیں۔

چراغ : (دانا ہور مونہہ وچ پا کے) ایڈیاں بریکیاں لئی نہ سرکار کول و بہل
اے نہ دھڑویلاں کول۔ ایہہ تے تہاڈے پڑھیاں لکھیاں دے
مشغولے نہیں۔

رجا : بھاگ تے رتہ پُرانے بندے میں تہاڈے۔

منشی : اوہ بے دوسے بندھ گتے میں نمانے۔

چراغ : ہُن رہن دے چترائیاں رلیاراما۔ جے اوہ بے دوس میں تے اسیں

وی بے دوس آں یاں اوہناں دوہاں بچھنا ہایاں اساں دوہاں۔ اوہناں
نوں زری اوکھت ای ہوئی اے نہ بندی خانے دی۔ ساڈی پان پت
وی لہہ جاوئی ہئی۔ ساڈا تے رہنا ای سکھ نہیں ہا۔

رجا : اوہناں دا ہُن کیہ بنسی جی۔

چراغ : بننا کیہ اے۔ اتھے کیمہدا اوہ بجاں تے پئے لہدے ہن۔ کرخانہ کیہ

تے ہندیخانہ کیہ اکو گل اے۔ ملک سخاوت نوں اکھویساں پئی ہتھ
ہولا رکھے ذرا (اٹھدا اے) چا وئی ڈالا رجمیا (حسین نوں) میں
دیوان نال تہاڈی گل کرن چلیاں پتر جی۔ اللہ چاہے تے معاملہ
ٹھیک ٹھاک کر کے آساں۔ چنتا والی گل کوئی نہیں۔

رجا : تہاں جلو جی۔ ڈالا بچیا سمجھو زنانے وچ۔

چراغ : ہُن میں ساواں ہو پاپاں سائیاں نال۔ (جاندیاں حسین نوں) بس

ٹھیک ٹھاک سمجھو تہاں ہُن۔ جھبڈے اپڑیں او رجمیا جھبڈے۔

(چراغ کُر جاوندا اے۔۔۔ ر مجانس کے پچھلے بُو ہے ول جاوندا اے
دھک کے بُوہا چوڑ چپٹ کھول دیندا اے۔۔۔ اندروں کوئی واج
کھڑاک نہیں آوندا ر مجا پچھانہ ہٹ کے حسین دامونہ ویکھدا
اے)

ر مجا : اندر لگ اے۔۔۔

حسین : اندر لگ اے۔۔۔

ر مجا : توں واج مار۔۔۔

حسین : اندر لگ اے۔۔۔ میں واج ماراں تے اندروں سخی کون۔۔۔

ر مجا : توں واج مار۔۔۔

حسین : اندر لگ اے۔۔۔ واج ماریاں آپنی واج ای پرت کے آونی اے۔۔۔

کھلری۔۔۔ تڑٹی۔۔۔ ڈور بھور۔۔۔ نموجھان۔۔۔

ر مجا : توں واج مار۔۔۔

حسین : میں کون آں۔۔۔ کیمہدی واج اے میری۔۔۔

ر مجا : توں واج مار۔۔۔ توں واج مار۔۔۔

حسین : (بُو ہے ول جا کے گوکدا اے) میں کون آں۔۔۔ کیمہدی واج اے

میری۔۔۔ (اندر بل جل۔۔۔ ہولی ہولی اک اک کر کے کاریگر۔۔۔ بُو ہے

تھاٹیں، باہر آوندے ہن۔۔۔ دلان وچ کھلوندے جاندے ہن)

جاگ جاگ مینڈے لوں لوں چھاویں شتے رتے۔۔۔ اک میں۔۔۔

میرے اپنے اندر۔ ہر اندر وچ اکو میں ہاں۔ ہر اندر وچ میں ہاں
آپے۔ میں کر پیر۔ میں نین پران۔

رمجا : (کارگراں نال) بھاگ تے رتہ پھڑ گھتے نین۔

حسین : آپے بھاگ۔ اساں سبھ رتے۔

رمجا : بھاگ تے رتہ پھڑ گھتے نین۔ کیوں پھڑ گھتے نین۔ جو میں جانناں

ٹساں وی جاندے او۔ جو میں ویکھناں۔ ٹساں وی ویکھدے او۔

اک کارگراں : بہار خاں دی رن دے بھرانوں کجھن کان پھڑ گھتے نین بھاگ

تے رتہ۔ اسیں جاننے آں کیہ ہوئی اے بھاگ تے رتے نال۔

کٹوال اوہناں والے قاضی اوہناں والے۔ سپہ سالار، صوبے دار

اوہناں دے نین ساڈا کوئی نہیں۔

دو جا کارگراں : باتشاہی اوہناں دی اے۔ باتشاہ وی اوہناں والے۔

رمجا : جیہڑا باتشاہی نوں قبولد اے اوہ باتشاہ والے۔ بھانویں اوہ اوہناں

وچوں ہووے بھانویں ساڈے وچوں۔ جد تاں اسیں اسیں باتشاہی

توں باہر نہیں ہوندے اسیں کر کیہ سکے آں۔

تریجا کارگراں : بس جیہڑی ساڈے نال اوہناں کر دتی اوہ جری جائیے ہور ساڈے

بتھ کیہ اے۔

رمجا : بھاگ تے رتے لئی اسیں کجھ نہیں کر سکدے؟

حسین : جے ہر اندر وچ میں ای میں ہاں تے وت میرے اتے ظلم کماون

والا کون اے۔ میرے اُتے حکم چلاون والا کون اے۔ دینہہ وی
 میں ہاں رات وی میں ہاں۔ جے میں اکھ اگھاڑاں۔ ہر جائیں آپنا
 آپ سُخاناں تے وت کیوں مینوں کوئی آکھے انج نہیں انج کر۔ میں
 گُرسی نہیں۔ میں وردی نہیں۔ میں تے ننگم ننگ ہاں۔۔۔۔ گُرسیاں
 وردیاں کیہ نہیں۔ سبھ اچھاڑ نہیں ستیاں پیاں دے۔ جیوندیاں اُتے
 مویاں دی، جاگدیاں اُتے ستیاں دی مرضی کیوں چلے۔

رجا : کیڈی اُچی اے بدیخانے دی کندھ۔ (پاداے دا کوٹ لاہوندا
 اے تے پنڈے دوالے ولی رستی دی پوڑی کھول کے کاریگراں نوں دیندا
 اے)

چوتھا کاریگر : پر بھاگ تے رتہ بدیخانیوں باہر وی آگئے تے اسیں اوہناں نوں
 کتھے کھڑ سکے آں۔ شہر، گراں سبھ باتشاہی دے گھیر وچ ہن۔ گل
 دھرتی باتشاہی دی کھلی تلی اے نس کے باہر اسیں کتھے جا سکے
 آں۔

حسین : جاگدیاں نوں سنگل کون ولے۔ سنگل دا ج اے ستیاں دا۔

رجا : دُلا وی ایسے دھرتی اُتے وسیندا اے۔ جتھے جتھے اوہ ساہ لیندا اے۔
 او تھوں باتشاہ دی گوڑی لوء دُھوں تھی ویندی اے۔ جے اسماں
 سارے دُتے تھی وُجیے تاں باتشاہی دا گھیر باتشاہ دے گل دا پچاہ
 بن ویسی۔

حسین : دستور۔ قانون۔ اصول۔ کتاباں

بھ پندر دے آسن

”میں“ موہڈے لاون دے کھی کھن

پندر اندر ہلن جیبھاں - مُردے جاون پیر

پندر اندر ہتھ وگاون قلمماں توپاں

ڈھیریاں - ڈھیر - منارے

بھ ہنگیر پندر دا

(شاہ سعد اللہ آوندے ہن، نال ملک علی اے)

: اوہ آگئی میری پندر ہنڈھائی۔

حسین

: ایہہ کیہ خرافات اے - توں کیہ سانگ بنائی کھلا ایں - تیرا والد کتھے

شاہ

اے - میں امیر بہار خاں نال ملاقات دا وقت لیا اے، تیرے

معا ملے واسطے - میرے نال وینا اے چراغ نے۔

: سرکار اوہ مُر گئے نہیں دیوان صاحب دی حویلی - دیوان صاحب اج

ر مجا

ایتھے ملاحظہ کرا گئے نہیں جی - دروغے ہو ریں اوہناں دے مگرے

ای مُر گئے نہیں - میں وی مٹھیائی کھڑنی اے حویلی - چلو میں سرکار

دے نال ای چلناں۔

: (شاہ دے کول ہو کے اوہنوں نیجھ نال ویہندیاں) ہا - میری

حسین

پندر ہنڈائی - لیر لیر - بت گنڈھ ترپ - بت گنڈھ ترپ -

: ر مجواں کیہ چکھایا ای ایہنوں۔

علی

: توں ہن مینوں نہیں بچھانناں۔

حسین

: میں تے پچھانناں حضور نوں۔ حضور دیاں ای اکھاں بھونیاں

ہونیاں نہیں۔ اسیں دھاگے دے وپاری نہیں۔ ایہہ شاہ سعد اللہ
نیں تہاڈے اُستاد تے میں علی ملک آں تہاڈا شاگرد۔

: میں تیریاں اکھاں نال اکھاں گڈوا پر توں لوء دے گھیر وچ پیا
گھٹیندا ایں۔ مینوں تیریاں اکھاں وچ کالکھ نہیں لہدی۔

: حسین ہوش وچ آں۔ بند کر ایہہ کھیڈ۔ میں تیرے واسطے اپنا

اصول پیا توڑناں۔ میں بہار خاں نوں کدیں کسے کم واسطے نہیں

اکھیا۔ اوہدے گھر جاوَن تاں اک پاسے رہ گیا، میرے قاعدے

نوں تھیں جانڈے او۔ میں ایہناں لوکاں نوں اک خاص حد دے

اندر ای ملناں۔ پر تیری زندگی دا معاملہ اے میں جیہڑے دل

نال باہر بھلیاں تہانوں اوہدا خیال کرنا چاہی دا اے۔ بہار خاں نوں

تیریاں آپ مہار گلاں نے ڈاہڈا تراہیا اے اوہدے اندر تیرے

ولوں ہن شبہ ای بیٹھا رہنا ایں۔ ایہہ لوک اج کل ایڈے ترختے

ہوئے نہیں جے ایہناں نوں گلیاں وچ کھیڈے لگے بال وی

دھڑوائی جا پدے ہن۔ اوہدی مرضی دربار دی مرضی اے۔ اوہدی

مرضی بنا تینوں سند میں کیہ دیواں۔ اوہدی مرضی بنا تیرے واسطے

ساری خدائی دے یو ہے وچ جاوَنے ہن۔ درس واسطے ایہہ ڈاہڈی

گھاٹ والی گل اے۔

: (گلوں کوٹ لاه کے شاہ ول سدا اے) اوہ گیا اوہ گیا

جیہڑا تاں جیوے جے کوئی لاء سجاوے -

اساں لیڑے ای لیڑے آں سارے ؟

تریہہ ورھے توں آپنے پہنن ہار بناوندا آیا ایں

اساں سارے آپنے پہنن ہار بناوندے آئے ہاں - مورے ،

کاٹھ دے راکھے - برنگیاں - ڈھڈ پیپے - لتاں باہواں کانے

تند تند سانوں پاہنڈاون -

آورل مل کھیڈیے

رل مل نین نہالئے

تنگیں نینیں اپنی، کرئے جمال اپنا

کون بہار خاں کون اکبر - سہ سوار سہ انڈے لاڈو - قبریں لکن میٹھی

کیمہدی مرضی رب اے

کے دی مرضی رب نہیں

رب دم میرا - میری شہہ رگ - میری پیڑ

میرا رنگ خدائی

کیمہڑے بُو ہے وج گئے کیمہڑے گھل گئے - کیمہڑے لک کھڑ کدیاں گنجیاں

اندر لنگ جیہنوں نہ کوئی بُو ہے نہ کوئی باریاں - نہ بوڈے - نہ جندرے

آپ وسا

آپ وسا - اپنا اندر آپ وسا

(کارِیگر حسین دے بولدیاں اک اک کر کے اندر فر گئے بن -

دروغہ چراغ تے منشی آوندے بن)

چراغ

: مگ گئی گل۔ سبھ کم سوت ہو گیا اے حسینو۔ لو شاہ ہوریں ہن
آئے جے۔ اسیں مولا گل وی مگا آئے آں۔ سارے دوپل نہیں
لگے۔ آو ملک علی، چن تگرے او۔ اوئے توں اے جے اتھے ای ایس
رجیا۔ واہ واہ تر کھا پادا ایس وی توں وی۔ تیرے تے رہیے تے
بھانویں اگلے ساڈے کپڑے وی لاه کھرن (رجا ڈالا چاون لگدا
اے) رہن دے ہن رہن دے اتھے ای۔ آپے مُرد کدے سہی،
لوڑ نہیں ہن۔ اُرا نہ کر۔ شاہ ہوراں نوں چکھا۔ چکھ مکا بھیا (شاہ
ہوریں مُردے ہن) اوہو بیٹھو تاں سہی چار گھڑیاں باتشاہو خوشی
والی گل اے۔ تہادے ای بر سہرا اے۔

شاہ : میں ول نہیں چراغ۔ پھیر سہی۔

علی : میں وی چلناں دروغہ جی پھیر سہی۔ (مُرد جاندا ہے ہن)

چراغ : بھلی گل اے۔ ایڈا میدان مار کے آئے آں اسیں تے ایہناں

بھانے گل ای کوئی نہیں ملک تے بجا لگدا اے سڑ گیا اے حسینو،
تیری سند داسن کے، بھانویں تیرا یار اے میاں آخر کٹوال دا پتر
ہویا۔ سڑو۔ ہن ساڈے پتر نوں وی کوئی نہیں ڈک سکدا۔ چارے
پاسے کھل اے۔ دیوان آہندا اے میں کابل دکھن جتھے آکھو گھل
دیاں۔ امیر بنسی ہن ساڈا پتر وی امیر۔ کیوں۔ (مٹھیائی کھاندا
اے منشی نوں وی کھواوندا اے)

منشی : یو ہاٹھلا اے۔ کھڑکار کوئی نہیں

چراغ : مر گئے نہیں سارے اندروں؟

منشی : ہڑتال ای نہ کر گئے ہوں۔

چراغ : ہڑتال یکہڑی بہار دی اوئے۔

منشی : بھاگتے رہتے۔

چراغ : اوہ ہو گئی گل ہن ہڑتال کاہدی۔ توں ایویں نہ نقشے بنھی آیا کر۔

پتہ کر کوئی ہو ر گل ہوئی ایں۔

حسین : اندر لگ اے۔

رجا : ہن کاریگراں نہیں آونتا۔

منشی : میں اکھیا اے تا۔

دروغہ : دیکھاں لٹ پے گئی اے۔ میں سپاہی کھلوا کے گھراں وچوں چھک

کڈھیاں رناں دیاں کلاویاں وچوں اک اک نوں۔ کوئی مخول

اے۔ اوہ حوالا لٹے گئے نہیں۔ مرضی کھسماں دی ایہناں نوں کیہ۔

رجا : ہن کاریگراں نہیں آونتا۔

دروغہ : میں کوٹلیاں نال چم نہ لہا دیاں اک اک دا۔ سرکاری کرخانہ

اے۔ میں تریہاں ورھیاں توں اتھے بیٹھا ہویاں سگواں ثبوتا۔

اے میں ادھڑیا نہیں۔

حسین : اندر لگ اے۔

منشی : بوہے گھلے نہیں کوئی کھڑکار نہیں۔ عجوبہ گل اے۔ ہے کوئی

انہونی۔ مینوں تے ہڑتال ای لگدی اے پئی۔

رمجا : ہن کارگیراں نہیں آونا۔

دروغہ : نہ آون اوئے۔ میں دُونے بندے ہو ر لیاں کم تے۔

رمجا : ایہہ یو ہا ہن کوئی لنگھ نہیں سکدا۔

دروغہ : کبھدا جگرا اے اوئے۔ میں سپہ سالار نوں اکھ کے ترے سو فوجی

کھلیار دیاں اتھے۔ کوئی ڈکے تاں سہی مینوں۔ ایہہ لمور شہر اے
دُونے دی بار نہیں۔

حسین : اندر لگ اے۔

رمجا : اندر لگ اے۔

دروغہ : میں بئے بھر دیناں نکونک۔ ویکھو تاں سہی۔ آکھاں زلیا راما چلئے

کٹوال ول (جانڈیاں) لٹ پئی ہوئی اے۔ حکومت نہ ہوئی کھیڈ ہو
گئی۔

(چراغ تے منشی جاوندے ہن)

(کارگیر اک اک کر کے مُرد آوندے ہن۔ رسی دی پوڑی نال

اے۔ رمجا کوٹ کچھے مریندا اے تے اوہناں دے نال باہر بکھدا

اے حسین اوہناں نول دیندیاں دیکھدا اے)

حسین : تُوں وت آوسیں۔

رجا : وت آوساں دھمّی۔ تُوں اڈیک۔

حسین : میں اڈیکناں۔

پنجویں جھانکی

(نہی لو۔۔۔۔ امیر بہار خاں وانکب خانہ۔ سچے پاسے باہر دانروانزہ۔

پہلے اندر دانروانزہ ڈھر پنہانہ۔ کتاباں دیاں الماریاں۔ ساز دانوانج

بت چلدا۔ کچھ کرسیاں خالی۔ کچھ مورتاں، شہنشاہ اکبر، ہمایوں، باہر

دیاں کندھاں اُتے۔ سبھ ششمیں ٹھیک نکانے ہر جیویں سو سو واری

ریہر سل کر کے آپو آئی جانی پریڈ وچ کھلیاں۔

راجا : اک اک کر کے جھانج گواندا اے۔ وت اک مشال باں کے کچھ

کتاباں کڈھ کے کھپیاں اندر نویاں لاؤندا اے۔ کھپیاں وچوں چکیاں

چاء کے پہلے اندر کھڑا اے۔ پوری لوء وچ بہار خاں آوندا اے)

بہار : سبھ کچھ ٹھیک (راجا پہلے بویوں ہور کتاباں گھن کے اندر آوندا

اے۔ بویے دانکھڑکار۔ بہار تر بجا اے) نہیں نہیں میں نہیں۔

میں نہیں۔

راجا : حضور میں معافی منگناں۔

بہار : اوہ۔ توں اندر کیہ پیا کرتا ایں۔

ر مجا : حضور دے فرمان مُوجب الماریاں وِچوں پُرائیاں کتاباں وِٹا کے
نویاں لا دیتیاں ہن۔

بہار : ہوں۔ سبھ ٹھیک اے۔ میں آپنی سوچ دی لور وِچ ساں۔ تینوں
خبر نہیں اسیں لوک زمین دیاں نبضاں دے ایڈے نیڑے
ہوندے ہاں جے سانوں ساہ دا کھڑکار وی آوے تے ساڈی نیجھہ
اُکھڑ جاوندی اے۔ سارے ملک دا نقصان اے ایہدے وِچ میرا
کوئی نہیں۔ میری ذات تے وقف اے لوکاں واسطے۔

ر مجا : میں معافی منگناں۔ جے حضور نوں میرا کم نہیں چچداتے غلام نوں
چھٹھی دے چھڈو میں درس وِچ پرت جاوناں۔

بہار : توں ہن درس دا خیال دِلوں کڈھ چھڈ۔ میں دو ہزار بندے وِچوں
تینوں چُن کے رکھیا اے۔ کم دی کوئی گل نہیں۔ ہولی ہولی سبھ
سکھ جاوندے نیں۔ ہوا سکھاوندی اے۔ درس دی ہور ہوا اے۔
اتھے توں دربار دے مُونہ اُتے بیٹھا ہو یا ایں۔ زمین دے بیٹھ پتال
دی سردل اُتے۔ تینوں کڑکدے لاوے سی ہواڑ نہیں آوندی؟
اک اک پیر سنبھل سنبھل کے پاؤنا پیندا اے۔ یوہا ذرا ہولی
بھیریا۔

ر مجا : غلام کولوں اگوں اجیسی بھل نہیں ہوون لگی۔

بہار : اج جیہڑیاں لوکاں اتھے آونا اے۔ توں سبھ نوں جانناں ایں، پر

توں اِنج سمجھنا تے درتالے جیویں اوہناں وِچوں تینوں کوئی وی

نہیں جاندا۔ اُتوں تیرا کوئی وجود نہیں۔ توں زری حکم دی کلا
 ایں۔ پر وچوں توں ہر اک اُتے بچہ رکھنی اے۔ ہر اک دا پھکا
 گوہڑا پڑھنا اے۔ اوہناں دی کرنی ویکھنی نوں نظر وچ چھاننا اے۔
 بھ میرے ہانی میں میرے بلی میں پر تیرے آندری نے اوہناں
 نوں میرا ویری سمجھ کے تاڑنا اے۔ میرے باجھ تیرا دُنیا وچ کوئی
 ساک سین نہیں۔ تیری کوئی ٹھاہر نہیں۔ تیرا باہری دُنیا لئی اے
 تیرا آندری میرے لئی۔

ر مجا : حضور۔

بہار : باقی سپہ سالار تے صوبے دار نوں موقع بر شراب من بھاوئی۔
 تماکو ہر دم۔

ر مجا : خاطر جمع رکھو حضور۔

بہار : شہر دا کیہ حال رہیا اے راتیں۔

ر مجا : بھ ٹھیک اے سرکار۔

بہار : ایہہ مینوں وی پتہ اے۔ میں تیرے کولوں ایہہ سکن واسطے گل

نہ ہئی کیتی۔ (ٹلی۔۔۔۔۔ ر مجا باہر ویندا اے مُرد آن کے گوکدا اے)

ر مجا : امیر الامراء صوبے دار امیر خضر خان بہادر۔ سپہ سالار مرزا نظام

الدین بہادر (نال ای دونویں آویندے ہن۔ دونویں ادھکڑ ہن۔

سپہ سالار نظام دین بھارے وجود دا بندہ اے)

بہار : (وگ تگ پوے ول ویندیاں) دھن بھاگ دھن بھاگ (نیوں

کے مہلدیاں - سپہ سالارنوں اچچیا) بھناں دی محبت تے شفقت نہ

ہودے تے بہارنوں دنیا چھڈن توں کوئی گل ہنک نہیں سکدی -

سپہ سالار : تقریر بازی چھڈیار - پانی رکھو -

صوبیدار : آہو پئی بہار کجھ وتر آ لئے - گلاں مُرد ہوسن -

بہار : بہار تے وتر - آہا - پانی آون توں پہلاں ای پان چڑھ گئی اے -

سبحان اللہ -

صوبیدار : بُن توں چاہونا ایس میں تیرے پانی تے پان دی جوانی ویل دیواں -

ایہہ میرے کولوں نہیوں ہونا (پیرہ لاوندا اے مشال نال)

بہار : تعریف کرنا تے ساڈا منصب اے جناب - جیہڑے تعریف دے

لائق ہون اوہناں داکم صرف تعریف سٹنا ہوندا اے -

سپہ سالار : بہار --- پانی رکھارب داناں ای -

(بہار خاں رے نون سینت مریندا اے - رجا پچھلے اندروں وگ

تگ صراحی تے پیالے آندا اے (بوتل تے گلاس اکھ لئو) دھر

کے آپو پچھلے یو ہے کول کھلور ہندا اے)

سپہ سالار : بس گل نہ کوئی وی کریو اجے - (ترو نہہ گلاساں وچ دائرو پاوندا

اے - اپنا چا کے ڈیک لیندا اے - صوبے دار وی ٹھٹ بھریندا

اے - بہار ایویں مہ نہہ نون چھو پاوندا اے - سپہ سالار دو جا چاڑھ

کے گلاس ہتھ وچ نپ لیندا اے) بُن آہانویں پکا گاؤن سنا دے

مینیوں - بُن کوئی ڈر نہیں - ستے خیراں نہیں (گلاس ڈیکدا اے) آہ

(ہور بھر کے) باتشاہ کا بلا پیا پیندا اے۔ صوبے دار تہاڈے ولوں

سانوں کوئی ہکھی نہیں۔ کوڈیوں کھوٹا اے تہاڈا سارا نظام۔

صوبیدار : ساڈا نظام دے دا خیال کر کے نہیں سی اُسار یا گیا۔

سپہ سالار : ناں نہ لے اوہدا۔ ناں نہ لے۔

صوبیدار : متاں ایتھوں ای بکل نہ آوے (بہار نوں اکھ مار کے)

سپہ سالار : کوئی اچنبھا گل اے؟ تھیں پخت بیٹھے ہوووتے اوہ پچھلے اندروں

بکل کے تہاڈے کول آن کھلووے۔ نہ ایہوتے حال اے تہاڈا۔

میں اوہنوں پھد کے تہاڈے حوالے کیتا۔ آگوں تساں اک رات

وی اوہنوں سانجھ نہ سکے۔

صوبیدار : ایہہ فیصلہ کدیں وی نہیں ہونا جو اوہنوں کسے پھڑوایا سی کہ اوہ

آپ شہر آن کے پھرتج گھتا سی۔ اسیں تے کوئی دعوا نہیں

کردے۔ ٹھیک اے تساں ڈاہڈے او۔ دو نہہ ورھیاں دے بار وچ

تنبو تانی بیٹھے او۔ تساں ای پھڑوایا ہونا ایں۔

بہار : (سپہ سالار نوں شراب دیندیاں) میرے پچھلے اندر وچ تے سوا

ایس پانی توں جناب دے ناں بکلن والی کوئی شے نہیں۔

صوبیدار : کیوں؟ آج رات سپہ سالار بہادر تیرے اختیار وچ ہن۔ جو

مرضی او سپنی سپولیا کڈھ کے ایہناں نوں لڑا دے۔ پر جیہڑی

شے ایہناں نوں لڑی وِس اوہنوں ای چڑھنی ایں۔

سپہ سالار : دھڑویلاں دا سبھ تھیں وڈا پوازا ایہہ ہے جو ایہناں وی لڑائی کینی

اے - آہمو ساہمنے ہوندے ای نہیں - ساڈی فوجاں نال لڑن دی
بکھلائی اے چوراں نال کیویں لڑیے چوراں دے چور ای وارے
آسکدے ہن -

بہار : (صوبے دار نال) مرزے ہو ریں آکھنا ایہہ چاہوندے ہن پئی
ایہہ کم اصلیں تہاڈا تے میرا اے - (پھوکا ہاسا)

سپہ سالار : نہ تے ایہہ ہے وی سچ - ایہہ میری لڑائی نہیں - میری جامیدان
اے - آکھو اوس نیول دے پتر نوں - دُنیا دے چوٹوئیں لشکری
کھلیار لوے - میں اودوں ادھے سپاہی لے کے بکلساں آپنے -
میدان مرضی دالوے - اوہ بوجھیاں وچوں چھیہہ لا کے پوچھلاں
نوں چک مریندا اے - پرت کے وار کران لگوتے جیوں ہنیرے
وچ مچھر ماریدا اے - مینوں تے انج لگدا اے جیویں میں آپنے
پر چھانوئیں نال پیا گھلناں -

صوبیدار : پر چھانوواں وی تہاڈا گھنا اے باتشاہو -

بہار : میں سبناں اگے شراب دھر کے نال چنتا دے چنگیاڑے کھلارن
نوں گناہ جاناں - پر ایہہ معاملہ ساڈی پوری نیجھہ منگدا اے -

صوبیدار : بہار تیرا کیہ خیال اے مینوں کوئی چنتا نہیں - مینوں سکھ دی

پندر آوندی اے راتیں - مرزے ہو ریں ٹھیک اے گھوڑے دی
کاٹھی اُتے ہن - دُشمن نال آہمو ساہمنہ نہیں - پر میرے نالوں
سوکھے نہیں - مینوں تے آپنا پر چھانوواں دی نہیں لہدا - میں

کیمہدے نال گھلاں۔ پنڈاں وچوں سینکڑیاں پرچے اپڑدے نہیں
 پئے۔ آڑھتی تے ساہوکار بھوریاں وچ وڑ گئے نہیں۔ سرکاری
 ذخیریاں وچ پھکا نہیں اھدا۔ لہور وچ قلعے نالوں پوئی تھاں ای
 کوئی نہیں۔ تینوں تے کتاباں دا اوہلا اے نا۔ سانوں کوئی شے نہیں
 چا سگدی۔ شراب وی نہیں۔ اُتوں باتشاہ منزلو منزل نیڑے پیا
 ڈھکا اے۔ دربار وچ میرے سکھ وچ کیمہوار ارضی اے توں جاننا
 ایں۔

بہار : ہاں۔ باتشاہ دے نیڑے تے تہاڈا دم بھرن والا کوئی نہیں۔

سپہ سالار : تے میرے اوتھے؟ ہڑے ساک بیٹھے ہوئے ہن۔ میرے تے
 بیٹھاں وی جال اے۔۔ اُپر وی میں بس ڈسٹرن نال لوہالیندار ہواں
 تے چ سکنناں۔ پر ایس نیول دے پتر نے مینوں کھو بے وچ آن
 پھاسیا اے۔

بہار : (دونہاں لئی شراب پاؤندا اے۔ رجاہور شراب دھردا اے) گل

ایہہ اے پئی اسیں تریوے اکو کھو بے وچ ہاں یاں اکو بیڑی آکھ
 لو۔ اسیں آپو وچ ای اک دوجے دی اوکھ سوکھ نہیڑ سکنے آں۔

اک دوجے دے نفعے کشفے دا خیال کر سکنے آں۔ اسیں ساودان

رہنے۔ اہدوجے دیاں اکھاں، دماغ تے بانہواں نے رنجے تاں

شریکاں نوں نیڑے لگن دا موقع نہیں لبھ سگدا۔ دربار وچ باتشاہ

دے مومنہ نیڑے اساڈے کن ہونے چاہی دے ہن۔ اوہدیاں

کناں نیڑے اساڈی زبان ہونی چاہی وی اے۔

صوبیدار : ایہہ تے سچ اے۔

سپہ سالار : (آپنے پیالے وچ شراب بھر کے دونہاں دے موندہ نوں
چھوہاوند اے) پیو۔ (باہروں ٹلی)

رمجا : مہتہ مانک چند بہادر (سپہ سالار تے صوبے دار دونویں بہار خاں ول
اک پل ویکھدے ہن۔ جیویں تیار نہ ہون۔ وت سنبھل ویندے
ہن۔ مہتہ آوند اے۔ پکی عمر دا۔ آپنی قدر پچھاندا اے پر ظاہر
ادب دا پتلا پڑدہ پائی رکھدا اے۔ نیوں سلامدا اے)

بہار : (گھری توں اٹھیوں بنا) آؤ مہتہ جی۔

صوبیدار : (ہتھ ودھا کے) راضی مہتہ۔

(سپہ سالار وی ہتھ ودھاؤندا اے۔ بے تکلفی تے وتھ ہر رکھن
دی وچکارلی تھاں)

مہتہ : (اتلے آدر نال) وڈا کرم اے۔ وڈا کرم اے (رمجا کول پیالہ
دھریندا اے۔ بہار خاں بھر کے دیندا اے مہتہ پھڑ لیندا اے پر
پیندا کوئی نہیں) بس اک تہکا کرم۔

بہار : پیو مہتہ جی۔

مہتہ : مینوں حکیم نے درج دتا اے۔ جگر دا فعل ٹھیک نہیں رہیا۔

سپہ سالار : کیمبردا حکیم اے اوہ۔ اوہدے ہر وچ بھیڈ دی مکھ اے دماغ نہیں۔

جگر۔ ایہدے نال تے جگر دا جگر ابندا اے مہتہ۔ ایہہ داڑوا اے

مہتہ : نس بھج کرن والیاں نوں ایہہ گھیو ہو کے لگدی اے۔ اسماں
کاروباری لوکاں اک تھاں بہہ رہنا ہویا۔ سانوں کھوردی اے
اندروں۔

صوبیدار : تئیں ہوالوایا کرو نہ اندراں نوں۔ مرنہ کھورے۔

بہار : آپا۔ ہوالو او مہتہ جی اندر نوں۔ ہوا۔

مہتہ : ہوندے سن جی اندر اساڈے۔ ہن دُتے بھٹی نے اندر رہن ای
کوئی نہیں دتے۔ سبھ باہر ای باہر ہو گیا اے۔ (گولی کھسیوں کڈھ
کے پھکا اے)

سپہ سالار : ایہہ تہاڈے جیہاں لوکاں اوہدی ہوا ہنھ ہنھ کے اوہنوں لوکاں
دے دلاں اتے سوار کر چھڈیا اے۔ ہن آپ اوہ لڑے نہ لڑے
اوہدے وتوں تہاڈے دلاں دا سہم ودھ ودھ کے پیا لڑا اے۔

مہتہ : ساڈا کاروباری لوکاں دا خوف ان ڈٹھا نہیں ہوندا حضور مرزا
صاحب۔ پیسے نال بنیا گنیا جاوندا اے۔ لوکیں سودے بزاراں
وچوں چھدے نہیں۔ مال نہ منڈیاں وچ اے نہ گوداماں وچ۔
سوداگر پنجاب دا راہ چھڈ گئے نیں۔ آڑھتی گھراں وچ بہہ گئے
نیں۔ شاہوکار دی روکڑجے اگانہ نہ ٹرے تے اوہ کنگال نالوں
بھیرا ہوندا اے۔

بہار : ایہہ ٹھیک اے مہتہ جی۔ روپیہ سلطنت دی دیمہ وچ رت اے۔

رت بھوندی رہوے تاں ای دیہہ مولدی اے۔ پر ایہہ معاملہ
 نرا فوجی نہیں۔ پے پے نوں آپی اپنی تھاں واہ لاونا پوسی۔ تُسیں
 تے دل او سلطنت دا۔ تہاڈے راہیں تے دیہہ وِچ رت بھوندی
 اے۔ تُسیں کاروباری لوک رلو۔ فوج تے حکومت دیاں باہواں
 بنو۔

مہنتہ : امیر بہار خاں، اساں کدیں پچھے رہے آں۔ ساڈے کول جو کجھ اے
 سرکار دا اے۔ پر سانوں تے کجھ پتہ نہیں لگدا اساں کرنا کیہ اے۔
 ہن تے ساڈے گھروں دھڑویلاں داکیری کاڈھا بن گئے نہیں۔ شہر
 وِچ وی عاموں لوکاں دیاں نظراں ہور ہو گئیاں نہیں۔
 (باہروں ٹلی)

رمجا : سوداگر پائندہ بیگ بہادر۔

سپہ سالار : بہار خاں ایس دے نوں کیوں سد لیا ای۔

صوبیدار : آون دے سویار ہن آگیا اے تے۔

بہار : مفید آدمی ہے۔

(پائندہ بیگ آوندا اے۔ آپنے نقلی ہوون دی سار سو۔ پر پوری
 دھونس نال اپنے آپ نوں اصلی بناؤنداتے مناؤندا اے۔ دے تو
 چال ڈھال۔ ادب ادب وِچ وی سیت پڑ میں پائندہ بیگانوں
 ساریاں نوں کیہ کیہ بھالے تہاڈے)

بیگ : اللہ اکبر (اکبر وی مورت ول نیوندا اے)

بہار : (جواب پاروں پکار کے) جل جلالہ۔

ہور : جل جلالہ۔

بیگ : ساری سرکار ٹھکی بیٹھی اے۔ مہتے ہوریں وی نہیں خیر نال۔ اگ

وی اے تے گھیو وی۔ ہما تڑاں نوں وی کوئی جیبھہ تر کرن دا

اِذن ہے کہ کوئی نہ۔ پھڑاوئے پیالہ منڈیا۔ (رہے نوں)

(رہجا پیالہ آندا اے۔ بیگ گلاں دے نال نال آپے شراب پاؤندا

اے تے پندا اے)

بہار : پائندہ بیگ دم ٹھیک اے داڑودا۔

بیگ : کیہ خاں جی مخول کردے او ایمان نال۔ ایہدے نالوں لستی پیا

پھڈدے بھی تے اوہ ودھیرے ترکھی ہوندی۔ مہتہ جی لعنت اے

ساڈے تے وی جے دیوان بہادر نوں شراب وی سواد وی نہ

جڑے۔

مہتہ : جیویں چاہو بندو بنست کروا لئو بیگ جی۔ اسیں حاضر آں (کھیسے

وچوں دوا کڈھ کے پھکدا اے)

بیگ : سورت والیاں نال کرو جی ٹھیکہ انگریزی پانی دا۔ تہاڈی تے ہنڈی

چلدی اے نا اودھر۔

مہتہ : ہو جاسی ایہہ کیمڑی گل اے۔

سپہ سالار : ماڑا تے نہیں اے پانی بہار۔

بیگ

: زور اوریاں کردے او تئیں وی مرزا صاحب - ایہو جیسے پانی نال وی
دے پھرتے نئیں کدیں باتشاہو - ایہدے نال تے مچھی نہیں
پھڑیندی (صوبیدار سپہ سالار پھو کے ہاسے دی واری لاندے نہیں)
ہماڑاں داتے کھ نہیں جے بند ایہدے نال پچی جیہڑی گل جے
مہتہ جی - سپہ سالار بہادر دا خیال رکھیا جے، جے مایا بچاؤنی جے
دھڑویلاں کولوں (صوبے دار نوں) حضور عالی تے مالک نہیں -
کدیں مونسوں حکم نہیں کردے غلاماں نوں پچی بکد ہرے سر خرو
نہ ہو جاویئے اسیں -

صوبیدار : پائندہ بیگ شہر دی سٹا - کیہ احوال اے -

بیگ

: شہر نوں تے ای خیراں نہیں - مرزا صاحب بہادر دی بدوق
ہووے تے تہاڈا نال ہووے اوتھے شہر نوں کسے نے کیہ آکھنا
اے - اُنج سُن وِچ آئی اے پچی دے ہن سرکاری کرخائیاں ول گوہ
کیتا اے -

بہار

: بجو اس اے - سرکاری کرخائیاں دی حفاظت تے انتظام ہر محکمے
واسطے مثال اے اے تائیں --- لہائی وِچ تولے دا فرق نہیں
آیا - گو دام نکونک نہیں -

بیگ

: اوہ تے حقی گل اے - تہاڈا ہتھ تے جگ منیا اے خاں جی - میں
تے اڈویاں اوایاں دی گل کیتی اے، پچی لوک کوئی پاساوی نہیں
جے سکھالا سمجھدے - ہر تھاں دھڑویاں دا ہتھ لہدا اے اوہناں

نوں (صوبے دار نوں) سرکار ایسہ خاں ہوراں نوں چمڑے دے
ٹھیکے لئی اکھ چھڈو۔ ہماڑاں داتے کم ای خدمت اے۔

صوبیدار : ہٹی تیراتے امیر بہار دا معاملہ اے۔

بہار : بیگ یار تینوں تے ہر ویلے وپار دی پئی رہندی اے۔ ایسہ ویلا
ہوندا اے ساڈا کوئی دکھ سکھ پھولن دا۔ کجھ صلاح مشورے تاں
اک دوجے دا بہار ہولا کرن دا۔ توں آپنی تکرڑی لے کے بہہ جانا
ایں۔

بیگ : واہ خاں جی دسوناں کیہ کرے مڑ۔ مکر تے کھانا ہو یا نا ہماڑاں
نے۔ بھکھے ہوئے تے مڑ خدمت تہاڈی وچ ای فرق آونا ہوندا
اے نہ۔ اُج اسیں تے ایمان اللہ گل جے ہر حال جٹیاں ای رہی دا
اے خدمت وچ۔ اپنے کم دا خیال تہاڈے حضور وچ ای آن کے
آوندا جے۔ اوہلے ہوئے تاں ایہو توانی پئی رہندی اے پئی اسیں
کم یکہڑے آسکنے آں سائیاں دے۔ مہن کیہ کرے جدوں دا ایسہ
ڈلانسیا جے مرزے ہوراں نوں ساڈا کم ای کوئی نہیں بھاؤندا۔
پرسوں رات والا پر بندھ کیہو جیہا سی حضور۔

سپہ سالار : پرسوں رات تے میں پرتیا ای نہیں شہر۔

بیگ : اوہناں تے دے آن کے ایہو دسیا پئی مرزے ہوریں خوش رہے
نیں راتیں۔ سارے نشانے ٹھیک وچے نہیں۔ چلو نہیں تے اج
راتیں اوہ چانہاریاں مڑ کے لوادینے آں۔ یاں کوئی ہور وٹا کے۔

سپہ سالار : دفع کریا ایس ویلے، شراب پین دے۔

بیگ : چلو ٹھیک اے۔ اوئے مُنڈیا (رمجا ہور شراب آندا اے۔ بیگ سپہ

سالار دے پیالے وِچ پاؤندا اے۔ تے آپٹے جوگی وی)

تہاڈی طفیل اسیں وی پیندے رہیے۔ اوہ ساڈی تلواراں والی

عرضی اُتے پاچھڈو گھگھی بُن۔ میں تے آڑھتیاں دے پیے وی تار

بیٹھا ہویاں پندرہ ہزار تھوک دے۔ ایہہ ہتھلے ہتھیاراں نال تے

دھاڑویاں دا پرچھانوواں وی نہیں مرنا ساڈیاں جوائناں کولوں۔ میں

جیہڑا مال دینا اے دُتے دے بندے اوہو ورتدے نہیں پئے۔

اوسے نمونے تے ڈھلوا یا جے۔ جھلاں بروہاں وِچ تہاڈے کُھلے

کٹارے کم نہیں نہ دے سکدے۔ من وی جایا کرو۔

سپہ سالار : پئی ہوئی اے مسل تیری۔ بیٹھلیاں دی راء تیرے حق وِچ نہیں

لکھیو نہیں لوہے وِچ جان کوئی نہیں۔

بیگ : زور اور ولوہاتے ہے ای بے جان تے بے زبان شے۔ جان تے پاؤئی

اے تہاڈے قلم نے اوہدے وِچ۔

بہار : پر بیگ دُتے دے معاملے دارنگ ایہو جیہا تھی گیا اے۔ جو

ایہدے اندر بھورا جنی گنجائش نہیں۔ باتشاہ نوں دینہہ پر رات

ایہو سوچ اے۔ دربار شریکاں دی کھکھر بنی ہوئی اے نویں

ہتھیار خریدن توں پہلاں ایہہ ساریاں گلاں تولنیاں پینیاں نہیں

سپہ سالار بہادر نوں۔ اوہناں دے قلم اُتے ڈاڈھا بھاراے۔

بیگ : اوہ سارا بھار ساڈے اُتے آون دیو نہ خاں جی۔ اسیں نوکر آل

مرزے ہورال دے۔ اسیں یتیم سہی پر دربار دا کیمبر الامیراے

رب دے فضل نال جیہدی خادماں نال دُعا سلام نہیں۔

صوبیدار : یار ایہہ تھیں رسد دے ٹھیکے دفتر وچ نہیں مگاسکدے۔

سپہ سالار : میں تے اکھیا اے پائندہ بیگ دفتر آجاویں پرسوں۔ مفصل گل ہو

ویسی۔

بیگ : جے پانی کم دا ہووے خاں ہورال دے دوارے تے ایہناں گلاں

ول رُوح ای نہ جاوے۔ مہتہ جی ہن تہاڈا کم جے (باہروں ٹلی)

رمجا : ملک علی بہادر۔

سپہ سالار : کون بہادر؟

بہار : علی اے۔ سخاوت دا پتر۔ کوتوال دا۔

سپہ سالار : جے بالغ اے تاں خیراے (علی آوندا اے)

بہار : آو بیٹی علی بیٹھو۔ بلا تکلف۔ سبھ تہاڈے بزرگ نہیں۔ کتاباں

دیکھو۔ خاص چیزاں آیاں نہیں فلسفے اُتے۔ نویس ایرانی شاعراں

دے دیوان وی آئے نہیں۔ آہا۔ قافیے وچ جیہڑے تجربے کیتے

نہیں اوہناں بس بہہ کے دیکھن والی چیزاے۔ ساڈے لوک ویسہ

ورھے پچھنے ہن اے۔

سپہ سالار : شراب پی جوان (بھر کے علی نوں دیوندا اے)

علی : میں جی۔

صوبیدار : مرزا جی ایہدے اے دودھ پین دے دیہاڑے نیں۔

سپہ سالار : پی پی۔ مرد لگنا ایں شکلوں تے۔

علی : (پیالہ پھڑدیاں) نہیں جی بس ذرا ایویں۔

سپہ سالار : اوئے ایہہ تے گڑھتی اے مردانی مور کھا۔ پی۔ تینوں کچھ پتہ لگے

آپنیاں کر پیراں دا۔ کوڑھی پڑھائی اے اج کل دی۔ چھوہراں

دی مچھ ای نہیں مولن دیندے۔ ایسے زنان پنے نے تے لوکاں

دیاں واگاں کھول چھڈیاں نیں۔ چوراں یاراں دے جگرے دودھ

گئے نیں۔ مینوں مرد چاہی دے نیں مرد۔ منشی نہیں چاہیدے

جیہناں دے ساہ وچوں دواتاں دی آلی دی بو آوندی اے (علی پندا اے)

صوبیدار : ایہدا پیو مولوی جیہا بندہ اے وچارا۔

بیگ : چالیہاں پنجاہواں دے پیٹے وچ تے کچھ نہ کچھ مولوی ہو ای

جاندے نیں سارے۔ اسیں تے جوانی ویکھی اے سخاوت ملک

دی۔ کرڑی توں کرڑی کوٹھے دارنی ریکدی آہی۔ شانی چیتی

جیسی ویاہ کرا گئی آہی۔

(علی اگلا ڈیک کے ہور پاوندا اے پیالے وچ)

سپہ سالار : جیو۔ ہن مرد لگن لگا ایس نہ (علی دا پیالہ اوہدے مُونہ نوں لا کے

اُتوں بھریندا اے)

بہار : یکہداناں لیتا ای بیگ۔ مہتے ہوراں نوں وی جھوک آئی او۔

مہتہ : ساڈیاں جھوکاں تاں دُتے بھٹی مکا چھڈیاں نیں۔

صوبیدار : مہتہ مُردناں لیتا ای اوہدا (بہار نال۔ اکھ مار کے)

مہتہ : حضور۔ ساڈیاں تے شکلاں اُتے ٹھے لا دیتے نیں اوہنے آپنے ناں

دے۔ اسیں مُونہوں آکھیے نہ آکھیے۔ سانوں ویکھ کے تہانوں اوہدا

خیال آونا ای آونا اے۔ میں ایسے کارن پنجاب چھڈ جاؤن دی دھار

لئی اے (سبھ مہتے ول ہوندے ہن۔ بہار خاں گُرسی توں اُٹھ

کھلوند اے)

بہار : مہتہ جی پنجاب تہاڈے نال اے تے تُساں پنجاب نال او۔ تُسیں

ایہو بیہی گل سوچو وی نہ۔

مہتہ : میں تے دھار لئی اے۔ میں سُورت تے دکھن وِچ گل وی کر لئی

اے کجھ سنجیاں نال۔ ہور وی وپاری سا تھی ایہو سوچدے نیں

پئے۔

صوبیدار : مہتہ۔ تُسیں لوک ساڈے نال ہتھ پواؤتے۔

مہتہ : جناب ساڈے تے ہتھ ای نہیں رہے۔ دھاڑوی چُن چُن کے

اڑھتیاں تے ساموکاراں نوں پٹ پھیند دے نیں۔ مہاجنی ٹھپ

گھتی اے۔ وہیاں کھاتیاں دا اوہناں بالسن کر چھڈیا اے وت وی
اساں حاضر رہے آں۔ جدوں وی تئیں ونگاریا اے اسیں پچھانہ
نہیں بٹے، پر ہن تے ساڈے واسطے راہ ای کوئی نہیں رہ گیا۔
سانوں جاناں داوی وساہ نہیں ہن تے۔

بہار : ڈاڈا کرڑا معاملہ پے گیا اے۔ ایہہ کوئی نرا مہتے مانک چند دا سوال
نہیں۔ نہ ای ایہہ نرا ایہناں دی وپاری برادری دا سوال اے۔
ایہہ اصلوں ساڈے ملک ساڈی سلطنت ساڈے وسیب ساڈے
مذہب دا سوال اے۔ جے مہتے ہوراں دی چند سوڑی اے تے
ایس ملک وچ کسے نوں ساہ سوکھا نہیں آونا چاہی دا۔

سپہ سالار : فوج نوں کوئی دوس نہیں دے سکدا۔

بہار : میں فوج نوں دوس نہیں پیا دیوندا۔ فوج تے وتوں باہریاں پئی
کردی اے۔ سانوں آپنیاں جواتاں اُتے مان اے۔ فوج ساڈا اخیر لا
سارا اے۔ جے فوج نہ ہندی تاں تئیں اسیں اج اتھے نہ بیٹھے
ہوندے۔ ستھراں وچ موبدے، پٹے ہوندے۔ میں ایہہ آکھنا
چاہوناں جو دُٹے والی اوکڑ نوں اساں لوکاں اے کجھیا نہیں۔
دُٹے تے اوہدے نال دیاں نوں اسیں ہن تاں دھڑیل آکھ کے
آپنا اندر پخت رکھیا اے۔ پر دُلا دھاڑوی نہیں۔ ساڈے آل
دوالے جو کجھ پیا ہوندا اے۔ اوہدے نال ساڈیاں اکھیاں توں من
پر چاوے دے کھڑباہنے کھل بونجھے چاہی دے نہیں۔ دُلا ساڈے

نظام دا سبھ توں وڈا ویزی اے۔ دھڑیل تے اوہڈا لڑن دا

ڈھنگ اے۔ اوہ نر ساڈیاں فوجاں نوں جھلاں بروہاں وچ نہیں پیا
 رولدا۔ اوہدا مول ساڈیاں محلاں ساڈیاں وپاراں ساڈیاں جائیداداں
 نوں مکاون اے جے اسیں ایس بلا دا کوئی توڑ نہ کر سکے تے
 ساڈے ایہہ قلعے۔ ایہہ رنگ و رنگ فرش فروش، ایہہ کتب
 خانے، ایہہ سنگیت، ایہہ شاعری، ایہہ علم، ایہہ تہذیب کھولا
 ہو ویسی۔ ساڈیاں بزرگاں دیاں قبریں دے نشان اکھڑ ویسن۔ گڑ
 نال مھر کھاون والے تے بُکاں وچ پانی پین والے گدیاں مل
 بہسن۔ ساڈے پتر دھیاں کامیاں دی ہیڑ وچ کھڑاچ ویسن تے
 کوئی اوہناں نوں سیان نہ سکسی۔ کامیاں دی ہیڑاگے اے تائیں
 فوج بنھ ماری کھلوتی اے پر سانوں فوج دے ہتھ پخیرے کرن
 واسطے چوکھا کھجھ کرنا پینا اے۔

صوبیدار : امیر بہار خاں تیرا کیہ خیال اے پئی ایہناں گلاں دی مینوں کوئی
 سُوہ نہیں۔ کوئی جماندرو جھلا ای ہووے جیہنوں ہن تائیں ایہہ
 سبھ نظریں نہیں پیا آوند۔ میں جیہڑا چپ آں اوہدا ایہہ تے
 مطلب نہیں جو مینوں سمجھ نہیں پئی ساڈے نال ہوندی کیہ پئی
 اے۔ میں تے ایس واسطے چپ آں جو کوئی توڑا جے پھر دا نہیں
 جا پدا۔ پر میں نراس نہیں مینوں اے جے وی حوصلہ اے جے اخیر فتح
 ساڈی ہووئی اے۔ اسیں کیہ کھجھ پئے کرینے آں تے کیہ کھجھ کر چھے
 آں ساڈیاں دوستاں نوں پورا چانن نہیں۔ ڈھیر ساریاں گلاں
 اجیہیاں ہو دیاں ہن جیہڑیاں دوستاں کولوں وی خاص ویلے

تائیں لکاوٹیاں پوندیاں ہن۔ پر مہتے ہوراں دی تسلی واسطے میں اینا
 دس سکناں پئی اسماں راوی تے چنانہ دی وسوں وچوں دے دیاں
 جڑاں وڈھن دا پورا سر بندھ کر گھدا اے۔ ساڈی ہتھیار بند فوج
 تے بار وچ پئی ہوئی اے۔ گراواں تے جھوکاں وچ عالماں و اعظماں
 تے مفتیاں دیاں فوجاں گھر گھر اُتے چڑھیاں ہوئیاں ہن۔ تے
 دے کولوں لوکاں نوں خبردار پنیاں کریندیاں ہن۔ ساڈے لوک
 سدھے سادے دین دار بندے ہن۔ اسپیں اوہناں نوں پئی پئے
 کرینے ہاں بے تخت مذہب دی تھمئی اے۔ سرکار مذہب دوالے
 کندھ اے حکومت دی تبری خدای تبری اے۔ دُلا باتشاہ دا ای
 ویری نہیں اصلوں دین دا ویری اے۔ پنڈ پنڈ وچ ایہناں لوکاں
 دے نال ساڈا خاص عملہ وی کم پیا کریندا اے۔ پرائیاں شریکیاں
 تے ویراں نوں مُردم پیا دیوندا اے۔ پرائیاں دھڑے بندیاں نوں
 مُرد اُسارن دے جتن پئے تھیندے ہن۔ ساڈے سوہے یوہے
 یوہے نال کن لائی کھلے ہن۔ جیہڑے پنڈ وچوں دے دیاں بندیاں
 دی بو آوندی اے اوہ پنڈ دوجے دیہاڑے رڑا بن ویندا اے۔ ہن
 ایس سارے کم اُتے کینی لاگت پئی لگدی اے۔ ایس گل ول وی
 تے ساڈیاں دوستاں نوں گوہ کرنا چاہیدا اے۔

مہنت : بے ساڈے اُتے بھروسہ کیتا ونجے تاں اسپیں ایس کم وچ ہتھ
 پواون واسطے ہور اگیزے ہو سکے آں۔

سپہ سالار : تسلیں وی تے ساڈے تے بھروسہ کرو مہنت جی۔

بہار

: مہنتہ جی ہن ساڈی تسکتی ہو جانی چاہی دی اے۔ ایسہ اک مٹھ

ہوون دا ویلا اے یاد (سپہ سالار آپنا پیالہ مہنتہ دے موندہ نال
چھو ہاوند اے)

علی

: (اُبھری واج وِچ) سبھ کھوچلے جہاڑھے۔ گلاں دے توہرے
(سارے اچھھے نال علی ول ہووندے ہن)

صوبیدار : مرزا ہور پیالہ ہوں۔

سپہ سالار : کھلن دے سُو۔ اسماں وی انج ای مردنے آں۔

علی

: میں اپنے آپ وِچ آں۔ تہاڈا خیال اے مینوں چڑھ گئی اے۔

تسیں بہوں بے خبرے لوک او پتہ نہیں کیہڑے طبق وِچ وسدے
او۔ ایس چھپر دے پانی نوں شراب سمجھ کے لتاں لتیاں کیتی بیٹھے او

(بیگ بہار نوں سینت مریندا اے) جنی شراب تہاں ساریاں

رل کے پتی اے اونی تے میرے گئے گڈرے ہائی سردی گرمی

چھنڈن لئی چسک جھڈدے نیں۔ دُتے دی تسیں پشم دا وال وی

نہیں کھوہ سکدے، ایڈیاں ایڈیاں نوں نوں کوہ دیاں منصوبیاں

نال۔ تہانوں تے اپنے آپ دا تھوہ نہیں۔ دُتے تہاڈیاں گھراں

وِچ چھاؤٹیاں پالٹیاں ہن۔ لہور دیاں گلیاں وِچ اوہدے مہرے

بے مہارے لگے پھر دے نیں۔ من آئی پئے کردے نیں۔ تسیں

ایتھے بہہ کے تقریراں پئے پکاوندے او۔

بہار

: تہاڈے نال ہویا کیہ اے علی۔ کوئی واقعہ۔

جو شہر بلوے دی لپیٹ وچ آچکيا اے۔ میں سمجھنا صوبے دار ہوں
پاروں میرا ایسہ فرض اے جو میں جھب ایہدا آپا کراں۔ ایس
کارن میں شہر دا بند و بست شاہی فوج دے ہتھ دیناں۔ مرزا نظام
الدین خان بہادر تہانوں ایسہ بھار چاونا پوسی۔ ہور کوئی راہ نہیں۔

سپہ سالار : فوج دے ہتھ اگے بھرے ہوئے نیں۔ فوج دی جاء میدان
اے۔ شہر دا گند سا نبھنا اساڈا کم نہیں۔ پر جے ایس جوان دیاں
گلاں ٹھیک ہن، کوئی وجہ نہیں ٹھیک نہ ہوون تے مرزا صوبیدار دا
ایسہ اکھنا صحیح اے پئی شہر بلوے دی لپیٹ وچ آچکيا اے۔ تے
جے شہر بلوے دی لپیٹ وچ ہووے تے فوج نوں میدان وچ
وڈیاں اوکڑاں بن سکدیاں ہن۔ ایس واسطے سپہ سالار ہوون پاروں
سلطنت نوں بچاؤن واسطے میں شہر نوں اپنے ہتھ لیناں۔

مہنتہ : ایسہ کھکواں فیصلہ اے۔ ڈھیر پہلوں ہونا چاہی داسی۔

بیگ : (سپہ سالار دا ہتھ چم کے) مبارکاں سرکار۔ غریب تاں سکھ داسا
لین گے۔

سپہ سالار : پر مینوں سدھار واسطے چو کھی اُتھل پُتھل کرنی پوسی۔ پر انیاں
لیہاں توڑنیاں پوسن۔ امیر خضر خان شہر وچ امن امان رکھن کیمہدا
کم اے۔

صوبیدار : کو تو ال دا۔

سپہ سالار : کو تو ال کون اے۔

صوبیدار : ملک سخاوت -

سپہ سالار : اوہدی عمر کینی اے -

صوبیدار : پچو نجادے نیڑے -

سپہ سالار : میں ملک سخاوت نوں شہر کو تووالی توں باعزت سبکدوش کرناں -

ایس عمر دے آدمی نال دھرواے جے اوہنوں اجیہے ویلے نس بھج

کرائی جاوے - میں ملک سخاوت سابق کو تووال لہور دی تھاویں ملک

علی نوں کو تووال لہور مقرر کرناں -

(صوبے دار تے بہار خاں اگانہ ہو کے علی نال ہتھ ملاوندے

ہن - کچھ جھک کے کو تووال دے درجے نالوں ودھیک ای قدر

پاوندے ہن)

مہنتہ : ایہہ کھکویں چون اے - ساڈی لڑائی ہن ساڈے جوان ای

لڑیں - ڈھیر پہلوں ایہہ کچھ لگ وینی چاہیدی ہئی -

بیگ : ملک علی بہادر - مبارکاں - کوئی غصہ گلاتے نہیں نہ غریباں نال -

شہر نوں رنگ لگ جانے نیں ہن - گھر حاضر ہو کے سلام کراں

گے -

سپہ سالار : آس اے پئی نواں کو تووال شہر نوں آپنی عقل تے آدم نال سانجھ

لیسی - ملک علی بہادر شہر وچ امن امان رکھن ہن توں تیری ذمے

داری اے - توں جو ٹھیک سمجھیں کر - فوج تیرے چکھے اے -

علی : میں سبھ توں پہلاں ایسے گھر وچوں، ایسے اندروں ملک دے

اک بہوں وڈے دشمن نوں گرفتار کرناں۔

(سپہ سالار۔ صوبے دار تے بہار خاں تریوے تلواراں (پستولاں
اکھ لٹو) کڈھ کے اک دوجے ول تڑ کھلووندے ہن۔ جیویں
تریوے اک دوجے کولوں ترہندے ہون۔ بیگ تے مہتہ بن
تلواروں اک دوجے ساہنے پینتراہنھ کھلووندے ہن۔ جیویں آسن
جھڈیا تے دوجے وارکیتا)

علی : (چارے پاسے تاڑ کے) نکل گیا۔ (سارے پینترے جھڈ کے
علی ول ہوندے ہن) پر ہے جے اتھے ای۔

سپہ سالار : کو توال جے اوہ بندہ ساڈے وچ اے تے توں اوہنوں پھڑدا کیوں
نہیں۔ اوہنوں ویہل کیوں پیادینا ایں۔

علی : (چارے پاسے تاڑ کے) اوہ بندہ ساڈے وچ رہندا اے، دینہہ
رات۔ پر دسد نہیں۔ جے دس وی پوے تے کوئی اوہنوں پچھان
نہیں سکدا۔ اسوں دشمنوں دے گھیرے وچ آگئے آں۔ دشمن
ساڈیاں اندراں وچ جھہ لائی بیٹھا اے۔ سانون اپنے دل پتھر
کرنے پوسن۔ کوئی ساکا چاری کوئی دوستی کوئی مونہہ ملاحظہ ساڈے
راہ وچ نہیں آونا چاہیدا۔ ایہہ ساڈے جیون مرن دا سوال اے۔
میں پھل کرن لگاں۔ تیں سبھ میرے مگر آؤ۔

سپہ سالار : میرا صبر نہ ازما کو توال۔ مینوں اوس سب داناں دسا۔ اتھے جے وی

ہن سبھ نوں گرفتار کر لے

علی : اوہ اکو اے - میرا یار - میرا ڈیری - رجا -

بہار : نہیں !

صوبیدار : ہیں !

بیگ : اوئے -

علی : آہو - رجا - ساڈیاں اندراں دا بھیتی - ساڈی اک اک سینت دی

کرو رکھن والا - تھیں ویکھو ایس نمائے بے شکنے بندے دے

اندروں کیہ نکندا اے -

سپہ سالار : آبدار تاں ول ہاؤلا -

علی : اوہ ہر کم ول کریندا اے - پر اوہدے ہر کم اندر ڈکے بھتی دی

کوئی چال و لہیٹی ہوندی اے -

سپہ سالار : (مڑ تلوار کڈھ کے) کو تو ال اوہ کتھے اے اوہنوں ویہل کیوں پیا

دینا ایس (صوبے دار وی مڑ تلوار کڈھدا اے)

علی : اوہ پچھلے اندر اے - تھیں سبھ میرے مگر آؤ (سبھ مگر لگدے ہن -

مرزا نظام دین، وت امیر خضر خاں، تلواراں ناں، وت امیر بہار

خاں وت مہتہ تے بیگ پچھلے اندر ول ودھدے ہن) اج تیرا بھیت

گھل گیا اے - ہن ساہنے آجا - ہن توں پر چھانواں وی بن و نچیں

تاں میں تینوں نہ چھوڑیاں - میں ہن تینوں وجیاں بھتاں اولیوں

وی سیاں سکناں (پچھلے نوے ہنوں ہتھ پاؤن لگدا اے)

: علی، ملک علی خاں بہادر (سبھ مُردے ہن) میری درخواست

اے۔ میں ایس ملک دی ان تھک خدمت کیتی اے۔ میرا پو دادا
 دی سلطنت دا وفادار خادم ہا میری برادری نے ایس ملک دیاں
 بہاں وچ اپنا لہو چوایا اے۔ میری اکو درخواست اے ایس سب
 نوں میرے گھروں نہ پھڑیا جاوے۔

سپہ سالار : بہار تیری مت ماری گئی اے۔ ایجے ڈٹمن نوں اک پل دی ویہل
 نہیں دتی جا سکدی۔ اوہ تیرے اندر موجود اے اوہنوں پھڑاؤنا
 تیری ذمہ داری اے۔

بہار : میں ایہہ ذمہ داری قبولناں۔ اوہ میرے اندروں بکھڑے نہیں

جا سکدا جے میں اوہنوں نہ پھڑوا سکاں تے تہیں مینوں ملک بدر
 کر دیو۔ میری جائیداد ضبط کر لوو۔ ایہہ میری ذات دا سوال نہیں
 تہاڈے ساریاں دا سوال اے۔ ایس سارے ایس ویلے اتھے
 موجود آں۔ اوہ ساڈے ساریاں دی نوکری بھر چھیا اے۔ جے اوہ
 ایس ویلے ایس اندروں گرفتار ہویا تے حکومت دی ساکھ نوں وڈا
 دھکا لگسی۔ لوکاں دیاں نظراں وچ ساڈیاں سر بندھاں دا قدر
 کوڈی ہو جاسی۔ لوکاں دے دل اکا ای تھرد ویسے۔ ملک علی خان
 بہادر میری منو اوہ بئن اساڈے پنچے وچ اے میں اوہنوں کتاباں
 دے کے شاہ سعد اللہ ول درس گھلناں۔ اک دستہ سپاہیاں دا
 اوہدے مگر لاؤ۔ ایس بہ اتھے ٹھہرنے آں۔ تہیں اگوں اک

دستہ لے کے اوہنوں درس دے اندروں جا پھڑو۔

: منظور۔ میں چلناں۔ جھبڈے ٹور دیو اوہنوں ٹسےں۔

علی

(علی جاوند اے سبھ گرسیاں ول پر تے ہن۔ سپہ سالار ساریاں

جوگی شراب پا کے آپنا پیالہ ڈیک جاوند اے۔ سارے آپو آپنا

پیالہ پھڑ لیندے ہن۔ بہار خاں کجھ کتاباں چا کے ہتھیں مشال لے

کے اندر ول ودھدا اے۔ پچھانہ سنجیاں ول وی اک دو واری مُر

کے تکر اے)

چھیویں جھاکی

(وڈے قاضی دی کچھری۔ کٹھرے۔ کندھ اُتے شہنشاہ اکبر دی
مُورت۔ اک پاسے کچھ کُرسیاں عزت دار گواہاں جوگیاں یاں
تماشپیناں جوگیاں۔ کچھ کُرسیاں عملے جوگیاں۔ کچھری دے دو یوہے
ہن اک سجے پاسے اک دُھر پچھانہ۔ دُھر پچھانہ یوہا قاضی محی
الدین دا خاص کمرہ اے جتھے اوہناں آپنا خاص سامان کتباں
دھریاں ہوئیاں ہن۔ جتھے اوہ گھڑی پل ساہ لین سوچن لک سدھا
کرن وی ٹر ویتدے ہن۔ کچھری سُنجی اے۔ چھڑا ملک علی
کو تووال کھلوتا اے۔ گھڑیاں دا واج۔ ملک علی نوں اڈیک دی چھک
ترکھی پئی ہوندی اے۔ اوہ گھڑیاں وجدیاں ای باہر لے یوہے
نوں تازدا اے۔ پچھلا یوہا ملکڑے کھلدا اے۔ اک مدھرا جیہا
اوہکڑ پو لے پیریں باہر آوندا اے۔ چٹا دُدھ سروپا۔ ہتھک چٹے
دستانے۔ کول مچدا اے تاں ملک علی نوں بڑ لگدی اے تے اوہ
تر بک کے او بھڑ بندے ول ہوندا اے)

او بھڑ : قاضی ہوری اے اچھے نہیں۔ ویلا ہو گیا اے۔

علی : آون والے نیں۔ توں کون ایں؟

او بھڑ : (اک قدم پھھانہ ہو کے بانہ باہر وگاوند اے جیویں آپٹی نہ

ہووے لکڑ دی ہووے) امیر میر عالم خان۔ شہنشاہ داملازم خاص

الخاص۔ (علی ادب نال ہتھ چھوہندا اے۔ لکڑ دی بانہ نوں

چھوہندیاں تر بک جیہا جاوند اے پر سنکھلن دا جتن کریندا اے)

توں اے مینوں نہیں جاندا علی۔ پر میں تینوں مڈھ توں جانناں۔

شہنشاہ نوں نویں پوچ دیاں سدھراں دی، مہاڑاں دی، سفنیاں دی

ڈاڈھی سار اے۔ بھلک جوائناں دی اے۔ ایہہ ملک جوائناں دا

اے۔ شہنشاہ نوں آس اے جو توں تے تیرے جیسے ہور جوان ایس

ملک دیاں مقدر اں نوں مہٹی وچ رُلن نہ دیس۔ (علی نیوندا

اے)

علی : جناب کد آئے نیں۔

میر عالم : دو گھڑیاں پہلوں اپڑیاں۔ شہنشاہ ایس ویلے کشمیر وں راہ وچ اک

خاص پڑاں آتے ہن۔

علی : (شوق نال) یکہڑی تھاں جی۔

میر عالم : ایہہ نہیں پھھیدا۔ مینوں آکھنا چاہیدا اے جے میں وی نہیں

جاندا۔ سانوں اُنج وی سمجھنا چاہیدا اے جو شہنشاہ ہر تھاں۔ ہر دم

حاضر ناظر ہن۔ (مُورتل ویکھرا اے) ساڈیاں عملاں نوں پئے

گوکھدے ہن۔ ساڈیاں اندراں دے بھیت پئے ٹولدے ہن ایس
ملک دی کوئی نُکڑ شہنشاہ دیاں اکھاں توں اوہلے نہیں۔ دینہ نہ
راتیں۔ کوئی جی اوہناں دے ہتھ توں دُراڈا نہیں۔ ہتھ جیہڑا مہر
وی اے تے قہروی۔ خادماں لئی مہرتے تاہراں واسطے قہر۔

علی : مینوں معاف کریو۔ میں ایس کارن ہتھیا ہا پئی جے جناب بہوں
پینڈا کر کے آئے ہوں تاں کجھ آرام داسر بندھ کیتا ونجے۔

میر عالم : آرام۔ آرام ساڈیاں بھاگاں وچ نہیں علی۔ سانوں کم ای آرام اے۔

جیہڑا دم کم وچ نہ رُجھیے اوہ دم سانوں سُولی اے۔ آرام دا لفظ توں
وی ہن اپنے منوں وسار چھڈ۔ میرا تاں کم ای سفر اے۔ کشمیر
توں دکھن تائیں۔ دینہ کتے رات کتے۔ مینوں قانون دی اُنج وی
چس اے۔ اج دامتقدمہ ہے وی خاص۔ میں تے آؤنا ای آؤنا سی۔

علی : تئیں آپوں آئے او کہ سرکاروں گھلیا گیا اے، ایس مُقدے تے۔

میر عالم : نوجوان۔ دونویں صُورتاں اِکو ای ہن۔ جے سرکاری مُکلازمت وچ

توں اصلوں ای نواں نہ ہوندوں تے تاں ایہہ سوال تیرے دل
وچ کدے نہ آؤندا۔

(کھڑکار۔ میر عالم پو لے پیریں اک و لے ہو ویندا اے۔ اک

نکرے لکویں جیسی تھاں تے گُرسی وچ وڑ بہندا اے۔ امیر بہار

خاں اک بیج سنگاری چھوہر نال آؤندا اے)

بہار خاں : ملک علی خاں بہادر۔ (علی دے اک بانہہ دے کے) میری بھی صُح

بہار۔ (علی نیوندا اے) اج دا مقدمہ سُنن دا ایہوں بہوں چاء ہا۔
قانون وِچ وڈی دلچسپی سو۔ تہاڈیاں کارنامیاں بارے وڈی اُچھ نال
سُن دی رہی اے (چھوہر نال) میں چلناں پتر۔ قلعے پیا جاوناں۔
گواہی دے ویلے تائیں پرت آوساں (جاوندا اے)

صبح بہار : (علی نال ہو کے گُرسی تے بہاوند اے) عجیب تھاں اے۔ بگی
جیسی۔ میں سمجھدی ساں کوئی وڈی کھلی جاء ہوونی اے۔ دربار
ونگر۔ اوہ پچھے کہاؤ ہا اے نکا جیہا۔

علی : اوہ قاضی دا خاص کمرہ اے۔ اوتھے اوہ خاص کم واسطے بچکے ہو
ویندے ہن۔ فیصلے دی تیاری واسطے وی اوتھے جاوندے ہن۔

صبح : سنگار کمرہ ہویا نہ۔

(کھڑکار۔ ڈھیر سارے لوک۔ امیر۔ سپاہی آوندے ہن۔ گجھ
گُریاں اُتے بہہ جاوندے ہن۔ گجھ خاص تھاواں مل کھلووندے
ہن)

علی : (صبح بہار نال) قاضی ہو ریں آوندے نہیں پئے۔ پکھری لگن والی
اے۔ اٹھ کے کھلونا پوسی ایویں جھٹ دا جھٹ۔

صبح : تسیں وی عجیب آدمی او۔ میرا خیال سی بڈھا جیہا ہووندا اے کو تو ال
لما چوڑا۔ دھڑویل کتھے نہیں۔ میں نہیں کدیں ویکھے۔

علی : اوہ وی آویندے نہیں (پچھلاؤ ہا کھلدا اے)۔ قاضی دا چوبدار آوندا
اے۔ مگرے قاضی محی الدین۔ نچی داڑھی۔ کالا سروپا۔ تھکیا

مُونہ۔ پر تر کھی ٹورنال آن کے مگر سی ملدے ہن)

قاضی : (چوہدار قرآن اگانہ کریندا اے۔ قاضی ہو ریں کھلو کے اُتے ہتھ

دھریندے ہن) میں قاضی محی الدین ابن صفی الدین قاضی

القضاة۔ ایس پاک الہامی کتاب دی سو نہ چاونتاں جو میں ہر حالے

ہر دم نیاں کریاں۔ کسے دب اگے نہ لفساں۔ کسے لو بھ اُتے نہ

تھڑساں۔ ہر حالے ہر دم فیصلہ کریندیاں رب نوں حاضر ناظر

جانساں۔ (چوہدار قرآن پرانہ کر گھندا اے) مقدمہ پیش کیتا

جاوے۔ وکیل سرکار۔

(وکیل سرکار کھلوندا اے۔ کالا سروپا۔ ادھکڑ)

وکیل سرکار : عالی جاہ دی اجازت نال میں مکزماں دے ناں پیش کرناں۔ دُلا

ولد فرید، قوم بھٹی، سکنہ بار۔ مکزم مفرور اے۔ (سپاہی

ہتھکڑیاں وچ رے نوں لے کے آوندے ہن۔ علی صبح بہار دے

کن وچ کچھ دسد اے) رجا، ولدیت نامعلوم، قوم نامعلوم، سکنہ

لہور۔ بھاگ ولد ماکھا، قوم جولاہ، سکنہ اچھرہ۔ مکزم مفرور اے

رتہ ولد ساون قوم درزی، سکنہ مزنگ۔ مکزم مفرور اے۔ ہور

سولاں مکزم، جہناں دے ناں ولدیتاں، قوماں سکونت میں

تحریری پیش پیا کرناں۔ (کاغذ قاضی اگے دھریندا اے) ایہہ

پیشے وتوں سرکاری کر خانے وچ جولاہ تے درزی سن۔ میں والا جاہ

دی اجازت نال ہن فرد جرم پیش کرناں۔۔۔ دُلا مفرور ولد فرید

قوم بھٹی سکنہ علاقہ باراؤہ مکزم اے جیسے بار دے علاقے وچ

شہنشاہ دی قانونی حکومت دے خلاف لوکاں نوں چھیا۔ نتیجہ ایہہ
ہویا جو کجھ لوکاں ایہدے آکھے لگ کے سرکار نوں ماملہ مسؤل
تارن توں نہ کر دتی۔ دیکھو دیکھی جنے کھنے نوں حکم عدولن تے
قانون اُلگھن دی دلیری ہوئی تے نابری دا زہر راوی تے چنانہ
دے کنڈھیاں توں نکل کے پنڈ پنڈ کھلر گیا۔ مکزم دا دوجا مجرم
ایہہ ہے جو جدوں شاہی فوجاں بار دے علاقے وچ امن امان
کرن واسطے نکلیاں تے مکزم دلا بھٹی نے اوہناں نال بوا لیتا۔
تھاؤں تھائیں شاہی لشکر دے راہ وچ اڑیکے پائے۔ شاہی لشکر
آتے لگ پھپ کے دھاوے کیتے۔ شاہی ہتھیار تے رسد لٹی۔
شاہی رسالے دیاں سواریاں ہک کھڑیاں۔ تیجا الزام ایہہ ہے جو
مکزم دلا بھٹی نے پنجاب دے بے لورک ساہوکاراں مہاجناں
دیاں تجوریاں لٹ کے سکھنیاں کر دتیاں۔ اوہناں دے ویہی
کھاتے پھوک چھڈے تے اوہناں دے جائز قانونی کاروبار نوں
زوریں ڈکیا۔ چوتھا مجرم مکزم دلا بھٹی دا ایہہ ہے جو اوہنے
راوی تے چنانہ آتے شاہی جاگیرداراں پنج ہزاری دس ہزاری
امیراں تے سرکار دے وفادار سرداراں دے ڈیرے دھاڑے مار
کے واندے کر چھڈے۔ اوہناں دے گھوڑے مال تے ذخیرے
کھوہ کے لوکاں نوں ونڈ دتے تاں جو لوکاں دے دل شہنشاہ عالم
ولوں توڑ کے اپنے دل لاگھنے۔ پر اوڑک مکزم دیاں آپ ہڈریاں
اک دینہہ مکھنیاں ہن۔ خلقت دیاں لوکاں تے باہوڑیاں اخیر

شہنشاہ کولوں جریاں نہ گئیاں تے سپہ سالارِ اعظم مرزا نظام الدین
 خان بہادر نے دُ لے بھٹی نوں گرفتار کر کے لاہور آندا۔ مکرم
 دُ لے بھٹی دا پنجواں جرم ایہہ ہے جو جیہڑے دیہاڑے اوہنوں
 اوہدیاں کالیاں کر توتاں دا پھل ملنا ہا۔ انصاف دا کنڈا سدھا ہوونا
 ہا۔ خلقت دیاں دِلاں دے دھوئیں اُتے شہنشاہ دی مر دا مینہ
 ورھنا ہا۔ مدعا جیہڑے دیہاڑے مکرم نوں لہور شہر وِچ خلقت
 دے روبرو سولی اُتے چاڑھیا جاونا ہا۔ اوس توں پہلی رات مکرم
 بند خانے وچوں فرار تھی گیا۔ چھیواں جرم مکرم دُ لے بھٹی دا
 ایہہ ہے جو فرار تھی کے اوہ مُز بار دیاں بروہاں وِچ ونج لکیا اے
 اُتے اپنے اپرادھ بھنے کارنے مُز چھوہ دِتیوس۔ خلقت ایڈی عاجز
 آئی اے جو ظل اللہ نوں کشمیر دا دورہ وِچ جھڈ کے پرتا پیا اے۔
 تاں جو سرکار آپ ایس را کھش کولوں لوکاں دا چھٹکارا کروا سکے۔

صبح : میرا بڑا دل اے دُ لے نوں دیکھن تے۔ پر ڈروی آوندا اے لم

سلما ہوونا اے کالا ساہسی۔

(اچھے ونا رولا۔ کچھ ہاسا)

قاضی : (میز کھڑکا کے) عزیز خاتون۔ پکھری دی تعظیم وِچ فرق آوندا

اے۔ جے بیٹھنا اے تے چپ چاپ بیٹھو۔ بولن واسطے اجازت

منگنی پوندی اے۔

(صبح بہار ڈسکن لگ پوندی اے۔ علی چپ کر آوندا اے۔ کچھ لوک

اٹھ کھلوندے ہن۔ کھپ)

قاضی : بی بی میں معافی منگناں جے تہانوں دکھ ہو یا اے۔ میں آپنا اکھیا
پر تا لینا۔

(صبح بہار چپ کر ویندی اے۔ علی اک سپاہی نوں اشارہ کردا اے
اوہ باہر کر جاوندا اے)

قاضی : کاروائی جاری رہوے (وکیل مولوں ہولا ککھ ہو ویندا اے۔ پھوکی
جیسی کھجھ کھجھدا اے۔ کھپسیوں گولیاں کڈھ کے پھجھدا اے)

وکیل : دو جا مکزم ر مجا ولد نا معلوم۔ سکنہ لاہور۔ والا جاہ ایہہ مکزم کون
اے تے کیہ اے۔ ایہہ تے کو تو وال لہور ملک علی خاں بہادر
تہانوں د سین۔ میں تے اینا عرض کرنا اے پئی چو کھی کھچل نال
وی ایہہ کھوج نہیں نکلیا جو مکزم کد تے کتھوں لہور آیا (سپاہی
شربت آندا اے علی شربت صبح بہار نوں دیوندا اے اوہ گھٹ گھٹ
پیوندی اے) میں کو تو وال لہور نوں درخواست کرناں جے اوہ
مکزم رے بارے والا جاہ نوں کھول کے دسن۔ (بہندا اے۔ سپاہی
نوں پانی دا اشارہ کریندا اے)

علی : (اٹھ کے اگانہ آوندا اے۔ صبح بہار ہتھ ہلا کے دل ودھاوندی
اے) والا جاہ رے دی شکل اوہدا ویس اے۔ اوہدیاں کنیاں ویساں
وچوں اک ویس۔ ر مجا جو ہے اوہ کدیں نہیں دسدا۔ تے جو دسدا
اے اوہ ہوندا کدیں نہیں۔ رے دا ظاہر لہور والیاں دیاں اکھاں دا
پڑدہ اے۔ جے اسیں ساووالن ہوندے تے ایہہ پڑدہ سانوں

انھیاں نہ کر سکا۔ رجا ڈھیر چر تھیں ایس شہر وچ اے۔ لہور دی
 گلی گلی وچ ایہدے پیر ہن۔ ساڈیاں گھراں، مسیتاں، مدرسیاں،
 کر خانیاں دفتر اں وچ ایہدیاں اکھاں توں کوئی گچھ نہیں۔ والا جاہ
 رجا اصلیں کون اے۔ رجا ڈلے بھٹی دامکھ مہرا، لہور شہر وچ
 ڈلے بھٹی دا چور سفیر اے۔ رجا ساڈی رہتل ساڈی ریت
 ساڈی روح دے وڈے ویری ڈلے بھٹی دی بانہ اے۔
 ایہدیاں ہتھاں دے اندر ڈلے دے ہتھ ہن اپنی کنیں ایہہ آپ
 نہیں سندا ڈلا سندا اے۔ اپنی اکھیں ایہہ آپ نہیں ویہندا ڈلا
 ویہندا اے۔ ایہہ جو کر دا اے اوہ سمجھو ڈلے دا کارنا ہوندا اے۔

قاضی : حکومت کول ایس گل دا کیہ ثبوت اے۔

علی : (سپاہی نوں سینت) ثبوت (سپاہی رستی دی پوڑی علی نوں دیوندا
 اے) ایہہ پوڑی جیہڑی رے ونگر نمائی اے ویکھن نوں۔ راتاں
 نوں لہور دی ہر کندھ ایس نمائی جیہی رستی دی مارا گے اُنڈی ہو
 جاوندی سی۔ ایس رستی نے کیہ کیہ کیتا ایہہ کہانی تاں ہولی ہولی
 گھلسی۔ سرکاری پیادیاں ایہہ رسی بند یخانے دی کندھ نال لمکی
 لکھی اوہ رات جس راتیں بند یخانہ تڑیا تے قیدی فرار ہوئے۔

قاضی : مکزم نال ایس پوڑی دا کیہ تعلق اے۔

علی : سرکار ولوں لہور دے گچھ اُگھے ساڈا ایس گل دی گواہی دین۔
 میری بینتی اے جو لہور دے ہر مدرس جگت استاد شاہ سعد اللہ

ہورال نوں سدیا جاوے۔

قاضی : گواہ پیش ہووے (شاہ سعد اللہ - مُونہ تے موت دا پرچھانوواں۔

اٹھ کے ساہمنے آوندے ہن تے چوہدار قرآن اگانہ کریندا اے)

شاہ : قاضی جی ایہدی کوئی لوڑ نہیں۔

قاضی : ایہہ کچھری دا دستور اے۔

شاہ : میں کچھری دے دستور نوں جاٹناں۔ تئیں مینوں جانڈے او۔

قاضی : ایس کاروائیوں بنا گواہی ہو نہیں سکدی قانون دی نظرے۔

شاہ : قاضی جی میں ایس شہر وچ تریہہ ورھے پڑھایا اے۔ قانون دی

نظر ایہہ چاہوندی اے جے میں سونہ چاواں سچ بولن دی۔ مدعا

ایہہ پئی کچھریوں باہر میں جھوٹھ وی بول سکناں۔ جے میرے

مُونہوں جھوٹھ نکل سکدا اے تے مُز میں گواہی دے قابل ای

نہیں۔ مینوں ایہتھے سدیا کیوں گیا اے۔

قاضی : تئیں اک قانونی رسم نوں آپنی پر تیت دا معاملہ بنا بیٹھے او ایویں۔

شاہ : ایہہ میری پر تیت دا معاملہ نہیں۔ ساڈے سارے علم ساری تعلیم

ساری تہذیب دی پر تیت دا معاملہ اے۔ ایس شہر دیاں ترونہ

پہہڑیاں میرے اگے بہہ کے سوچن تے بولن دا اول سیکھیا۔ جے

میں وی جھوٹھ دا کلمہ مُونہوں کڈھ سکناں تے مُز ایس شہر دی

پہہ گوڑی اے، پئی اے۔ وت ایس شہر نوں بچاون دا جتن تئیں

اوک کاہنوں پئے کریندے او۔ میں راکھا ہاں ایس شہر دیاں ریتاں

دا۔ جے میرے بارے جھوٹھ دا ظن وی ہو سکدا اے تاں اتھے
کوئی ایس ویلے سچ نہیں بولدا۔ جے میں جھوٹھ بول سکناں تے
وت دُلا بھٹی ایس شہر نوں ڈھا کے تھیہہ وی کر دیوے تاں کیہ
تھڑ ویسی۔ (قاضی ہو ریں پانی دا گھٹ بھر بندے ہن)

قاضی : (کھوکھلی جیہی واج وچ) تئیں اینا آکھ دیو جو تہانوں گواہی دیندیاں
ایس کتاب دے موجود ہوں دا احساس رہسی۔

بہار خاں : آکھ چھڈو پیر و مرشد ایویں رسم جے۔

چراغ : آکھو جی آکھو ہن شاہ جی۔

شاہ : مینوں کسے ویلے وی ایہدے موجود ہوں توں خبردار کرن دی
کوئی لوڑ نہیں کسے نوں۔

قاضی : تئیں گواہی دیون واسطے تیار نہیں۔

شاہ : میں تیار ہاں جے تئیں سونہ دی شرط نہ رکھو۔

قاضی : میرے وس نہیں۔ ضابطے دا سوال اے۔

بہار : والا جاہ تہاڈی اجازت نال میں گزارش کرناں۔ گواہ دا مقصد ایہہ

ہے جو اوہ کسے دم وی ایس کتاب دی موجودگی توں غافل نہیں
ہوندے، گواہی ویلے وی نہ ہوسن۔

قاضی : (سکھ نال) بس ایہہ کافی اے

چراغ : ہو گئی جی سونہ کسے۔

قاضی : بس کافی اے۔ گواہ دا بیان ہو سکدا اے۔ شاہ سعد اللہ ایہہ دسو

جے تہاں ایس رسی دی پوڑی نوں سجا ندے او۔

شاہ : سنجائن جاندار شیواں دا ہوندا اے۔

قاضی : تہاں کدیں ایہہ رسی مکزم رے دے ہتھ وچ نہیں ڈٹھی۔

شاہ : میں رے نوں اج توں پہلاں کدیں مکزم دے رنگ وچ نہیں

ڈٹھا۔ تے اج ایہہ رسی اوہدے ہتھ وچ نہیں۔

قاضی : تہاں اپنے ملازم رے نوں کدیں ایہہ رسی بناوندیاں یا چاوندیاں

دھردیاں نہیں ڈٹھا؟

شاہ : میں ایہہ کیوں اکھ دیواں پئی جو رسی میں اپنے ملازم دے ہتھ

کدیں ڈٹھی سگوں اوہو رسی اے جو میں ہن اتھے پیا ویکھناں۔

قاضی : (علی نال) سرکار ایہہ کیوں ثابت کریندی اے جو رے نے

جیہڑی پوڑی کدیں بنائی اوہ اوہو پوڑی اے جو بند یخانے نوں بھن

لئی ورتی گئی۔

علی : والا جاہ گواہ کولوں پٹھیا جاوے آیا اوہناں ایہو پوڑی سرکاری

کرخانے وچ کرخانے دیاں محنتیاں دے ہتھ نہیں ویکھی؟ اوس

ویلے رجا اوہناں محنتیاں دے نال کھلوتا نہیں ہا؟ اوسے راتیں

بند یخانے اتے دھاوا ہویا۔ قیدی فرار ہو گئے۔ اوہ محنتی وی فرار ہو

کے دے نال ونج رے۔ مفرور مکزماں دی فہرست وچ اوہناں

دے نال میں پیش کر چیاں۔

قاضی : شاہ سعد اللہ ایسہ درست اے ؟

شاہ : میں کیوں آکھ سکناں پئی جو رسی میں کر خانے وچ محنتیاں
دے ہتھ ڈٹھی اوہ سگوس ایسورسی اے۔

قاضی : کوئی رسی آہی محنتیاں کول جدوں رجا اوہناں دے کول ہا۔
شاہ : ہاں اک رسی آہی۔

قاضی : اوہدی بنتر ایسے رسی ونگردی آہی۔

شاہ : مینوں یاد نہیں۔

قاضی : ویکھ کے دسو ایسہ رسی اوہو ای اے۔

شاہ : نہیں اوہ رسی بچی آہی ایہدے نالوں۔

علی : عالیجاہ۔ شاہ سعد اللہ ہوراں ٹھیک آکھیا اے۔ جدوں ایہناں ایسہ

رسی کر خانے وچ ڈٹھی تدوں ایسہ بچی جیسی ہوندی آہی۔ کیوں جو

ایہناں دے ملازم دے ہتھ آہی اج شاہ ہوراں نوں ایسہ رسی

ویریاں دا ہتھیار بن کے دسی اے تے لمیری جاپدی اے۔ عالیجاہ

ایہوتے بھلاوا اے جیہڑا ساڈیاں بزرگاں دیاں اکھاں اگے موتیا بن

کے پیا لہندا اے۔ ویریاں دے مہاندے سانوں نماٹے جیہے

جاپدے ہن۔ ویری ساڈیاں ویریاں وچ وڑی بیٹھے ہن پر اوہناں

دے ہتھیار سانوں کھڈوٹے لگدے نیں۔ عالیجاہ اسیں رے نوں

تدے ای پچھان سکے آں۔ ج اسیں آپنیاں نظراں نوں کتاباں دی

ویہلی گھری اتوں کھول چھڈیے۔ مینوں گواہ دی ہور لوڑ نہیں۔

قاضی : (شاہ نال) تئیں بہہ سکدے او۔

علی : والا جاہ سرکاری کر خانے دے دروغے میاں چراغ ڈھوڈی ہوریں

سرکار ولوں دوجے گواہ ہن۔ (چراغ اٹھدا اے چوہدار اوہدے ہتھ
قرآن پھڑاوند اے)

چراغ : میں سو نہہ چاونتاں ایس کلام پاک دی پئی جو اکھساں سچ اکھساں
آپنے ولوں۔

علی : والا جاہ گواہ نوں پھچھیا جاوے کر خانے وچ رہے دا آون جاون عام
سی کے نہیں۔

قاضی : ایہہ درست اے دروغہ؟

چراغ : حضور۔ رمجا شاہ سعد اللہ ہوراں داملازم ہا پہلوں۔ میرا پتر حسین

شاہ ہوراں دے درس وچ ہاتے پتر میرا ڈاڈھے غریب سبھا دا

جے۔ ماڑیاں ہندیاں نال اوہدا اوڈا سلوک اے۔ سبھ امیر بہار خاں

ہوراں دی مہربانی اے۔ اوہنوں پھچھدے دسدے رہندے نیں۔

آپنا چہ کر کے۔ بس ایس پاروں رہے کر خانے وچ آونا جاونا۔ نمانا

جیہا بندہ سمجھدے ساں اسیں ایہنوں۔ نس بھج وی چنگی کریندا ہا کم

کاج وچ۔ اندراں دا حال کون سنجان سکدا اے سانوں کیہ پتہ ہا

ایہہ اندر وچ ایڈا ہنیر لگائی پھر دا اے۔

قاضی : تہانوں کدیں کوئی شک نہیں پایا ہرے اُتے۔

چراغ

: شک والی کدیں کوئی گل نہیں ہوئی۔ ہاں ہن سونچ آوندی اے

کر خانے دیاں مسحتیاں نال ایہدا اٹھن بہن ہا گوڑھا۔ اوہناں دے

کم کاج اچھا کر دا ہا۔ کسے نال کوئی اچی نیویں ہو و نجنی۔ کسے دا ٹبر

ماندا ہوونا کسے دا بال ول نہ ہوونا ایکنے سروں پیروں لاه کے بھار

چاونا اوہناں دا۔ کسے دی دھی پتر دا کاج ہوونا تے ایکنے ای اگانہ

ہوونا۔ وڈے بچے سارے سر بندھ ایکنے نیڑنے۔ اسیں سمجھدے

ساں خد متی بندہ اے سانوں کیہ پتہ سی ایہدے اندر لے دا۔ مُرد

جدوں ایہہ درس وچوں ہٹ کے پیادیاں وچ گیا تے ساڈے

دیوان امیر بہار خاں ہوراں دی اردل وچ لگ گیا۔ مُرد سرکاری

سنبھے پتر لئی وی ایہدا آون جاون کر خانے ول رہن لگ پیا۔ سانوں

تدوں وی کوئی وہم نہیں ہوون دتا ایکنے آپنے ولوں۔ میں تے اپنی

عمر ہوئی جے ایڈا دور نگا بندہ نہیں جے ڈٹھلباہروں ایڈا اہل تے

اندروں ایڈا کالا۔ میرا تے بھر واسہ ای نہیں جے رہیا کسے شے

آتے وی۔

: والا جاہ مینوں گواہ دی ہو ر لوڑ نہیں۔

علی

: (چراغ نال) تئیں بہہ سکدے او (چراغ بہہ جاوند اے)

قاضی

: والا جاہ ایہہ گل صاف اے جو ملزم رنجے نے خدمت تے صدق دا

علی

ولیس کر کے سرکاری آدمیاں نوں تھاؤں تھائیں آپنے ہتھاں تے پا

لیا تانجو شہر وچ ایہدا قدر بخیا ہوے۔ تے اندر خانے دیاں

سرکاری خبراں دی لیہوں سُوہ رہوے۔ اُتوں محنتیاں کاریگراں
 دا بھیاں بن کے اوہناں دا دل مُٹھ وِچ کر گھدوس۔ تے اوہناں
 نوں گراہے چا پائیس۔ اوہناں نوں سرکار ولوں بے دل کر
 چھڈیوس۔ حضور - محنتی سادے لوک ہوندے ہن۔ جیہڑا
 اوہناں دی بانہہ نئے اوہدے آکھے سر وی دیون نوں تیار ہوندے
 ہن۔ رُجے نے اوہناں دے اندراں نوں سٹھ لا کے اوہناں دا
 صدق کڈھ کھڑیا۔ تے اوہناں دے ہتھاں وِچ ہتھیار پھڑا کے
 اوہناں نوں حکومت تے ملک دا وِیری بنا دِتوس۔ دُلے بھٹی
 تے رُجے دا متہ ایہہ ہے جو اوہ بار وِچوں دھاوا کر کے لہور اُتے
 آن چڑھے۔ اگوں ایہنے لہور حکومت دے پیراں پٹھوں زمین پوہی
 کر چھڈی ہووے تے لہور دیاں فصیلاں دُلے اگے آپنے آپ ای
 نیویاں ہو جاون۔ حکومت نوں دو پاسی بھیر پوے اسیں اندروں
 باہروں گھر کے چتھے جاویے۔

قاضی : دُلے بھٹی نال رُجے دی سانجھ نوں حکومت کیویں ثابت کر
 سکی اے۔

علی : والا جاہ (سپاہی نوں سینت) میں ثبوت بنے پیش کرناں۔
 (سپاہی پاہر و ۲ نوں اگانہہ لیاوندے ہن)

علی : چائن خال، جیہدا ناک وی کوئی نہیں جاندا۔ سلطنت دا اک سچا
 دردی۔ سچا وفادار (چوبدار چائن اگے قرآن دھریندا اے)

چائنہ : (کسبیاں والی پچھائی نال) میں سونہ چاوناں ایس پاک کلام دی۔ جو

آکھسار سچ آکھسار آپنے ولوں۔

قاضی : ملزم رے نوں توں کدو کنا جاننا ایس؟

چائنہ : او سے رات دا حضور۔ جدوں دا ایہنے مینوں بند یخانے ہچایا۔

قاضی : ایہنے بند یخانے ہچایا؟

چائنہ : جی سرکار۔ میں تے میرا بہلی جیون خاں ساں جی۔ اوہ تے نس گیا

جی بند یخانیوں، جدوں ٹٹا بند یخانہ۔ اوہنوں تے ایہو لگی رہندی سی

میں دُ لے نال رل جاونا ایس، دُ لے نال رل جاونا ایس۔ جا رل

میاں۔ میں بال پے توں اودریا ہویا ساں جی۔ نالے سرکار دیاں

دیریاں نال ساڈی کاہدی سانجھ جی۔ بند یخانہ ٹٹا تے آپاں تے گھر

ای آگے سدھے۔ او تھوں پیادیاں مُرد گر فتار چاکیتا جی۔

علی : چائنہ خاں والا جاہ نوں ویہل نہیں بہوں۔ توں رے دا عدالت

نوں دس جو پھکیو نہیں۔

قاضی : میں وقت دا حساب آپ کر سکناں۔ کو تو ال نوں میری ویہل بارے

چنتا نہیں ہونی چاہیدی (چائنہ نال) توں ایس ویلے گر فتار نہیں

ٹھل کے گل کر۔

چائنہ : جیہڑی رات جی دُ لا بھٹی پھڑیا آیا اے نہ جی حوالاٹ۔ میں تے

جیوناں ساں جی حوالاٹ اگے پھرے تے۔ پھرہ ڈاڈھا کرڑا کم اے

جی سرکار ویکھو نہ کدیں کر کے۔ سنگ ہووے وی تاں بندہ کلم کلا

ای ہوندا اے۔ ہتھوں ودھیرے کے۔ بس جان سوڑی ای رہندی
 جے ہر ویلے۔ اُتوں دُلا بھٹی اندر ہووے۔ اسیں جی اپنا آپ
 سمھالی پھرہ بھری آوندے ساں۔ اُتوں ایہہ آیا اے مالشیا ہو کے۔
 اسیں ایہوں کھلہار کے تلاشی لئی اے۔ ایہنے سانوں گلیں لا کے
 مالش لئی ڈاہ لیا تے سانوں تماکو وی چھکایوس۔ اوس تماکو وِچ
 خبرے کیہ سی جی کے ایہدے تیل وِچ سی خبرے۔ سانوں تے
 مُڑ سُر ت نہیں رہی اینا پتہ لگا اے پئی حوالاٹ دا یوہا دُور سَے کھلیا
 اے دُلے دیاں بندیاں ساڈے رُوح کڈھ کھڑے نیں تے ساڈے
 پینڈے سرکاری قبضے وِچ آگئے نیں تے ساڈیاں پنڈیاں دی تلاشی
 پئی ہوندی اے چیر پاڑ کے۔

علی : چائن خاں والا جاہ نوں دسو پئی ر مجا تہانوں مُڑ کتھے ٹکریا۔

قاضی : گھابر نہ۔ جو دل کہندا اے سو دس۔ تینوں پوری کھل اے۔

چائن : ر مجا جی سانوں درس وِچ ٹکریا جی۔ سانوں سرگھی حوالدار جو اہر خاں

نے گرفتار کر لیا جی۔ اوہ حالاں ساڈے نال ای اٹھیا سی حوالاٹ

دے یوہے اگوں۔ اوہنوں وی ایہنے ہتھ پھیر چھڈیا سی ساڈے

مگروں۔ پر حوالدار حوالدار ای سی جی۔ آکھن لگا پئی جے گل کھل

گئی ناتے سمجھو تریوے پھاہے لگ گئے۔ تہیں انج کرو پئی دونویں

دڑوٹ جاؤ۔ جیویں آکھاں اُنجے ای کری آؤ۔ تہانوں چھڑی قید

ای لگسی۔ بال پچہ تہاڈا میں ویکھ چاکھ لیاں۔ سال سال بھگتا کے

کڈھا لیاں۔ اسیں مس گئے جی ہوہر کیہ کردے۔

علی : (چائن نال) رے دی گل کر۔ حضور نوں ویہل نہیں۔

علی
قاضی

قاوسی : کوتوال۔ تیس کیہ چاہوندے او۔ میں تہانوں گواہی وچ چپ رہن
دا حکم کراں۔ میرا خیال سی سرکاری اہکاراں نوں اشارہ ای ڈھیر
ہوند اے۔ (چائن نال) حوصلہ رکھ۔ پچو پچ دس۔ ساڈی پناہ اندر
ایں۔

چائن : سانوں ہتھکڑی لوا کے مونہ کالے کروا کے حوالدار نے شہر بھویا
جی دے۔ دُلا اوہنوں کتھوں لھنا سی جی بس سانوں اگے دھر کے
آپ دھوتا صافہ ہو رہیا۔ درس وی کھڑیوس سانوں (علی نال)
تلاشی تے تساں سرکار لین نہ دتی اوہنوں۔ رے نوں اسماں او تھے
نپ لینا سی جی پر حوالدار سانوں کسکن نہ دتا جی۔ جیونتا تے جا رلیا
ہونا اے جی دے بھشی نال۔ آہندا سی دُلا مرد اے۔ سرکار دے
کون نے سانوں کھسریاں کر چھڈیا اے اسیں ہولیاں نوں انڈیاں
کردے رہنے آں تے بھاریاں اگے آپ انڈے ہووینے آں۔ ساڈا
اندر لگا اے۔ اسیں کتیاں وانگ گل وچ پے پائی مکر دے لب
نوں باہر لور لور پے بھونے آں۔ اسیں کیوں پے جیونے آں
(باہر کوئی رولا اگھڑدا اے) اسیں اپنے بال کاس جوگے پے پالنے
آں (رولا دمودم ودھدا اے)

علی : مینوں گواہ دی لوڑ نہیں ہو۔ والا جاہ۔

چائن : میں آپنیاں بالاں کولوں اوور گیا ساں جی۔ جیونتا ٹر گیا۔

(رولا اصلوں نیڑے ہو ویندا اے)

قاضی : چنگا بٹی - بہہ توں ہن -

(قاضی پانی دا گھٹ بھریندا اے - رولا کچھری نوں لپیٹ لیندا

اے - قاضی گوکدا اے پر اوہدی واج سُنئی نہیں جاوندی - علی

کھہ کے بولدا اے پر اوہدیاں سینتاں ای دسدیاں نیں واج نہیں

سُندی - بہار خاں وی بولدا اے --- ہور وی --- پر سبھ دیاں

سینتاں ای دسدیاں ہن - جیویں گگے ہو گئے ہوون - جِنا اوہ اُچی

بولن دا جتن کریندے ہن اونا ای باہر لا رولا اوہناں نوں دباوندا

اے - بہار خاں، چراغ، سپاہی، صُج بہارتے ہور لوک کھڑے ہو

ویندے ہن تے تھر تھلی وِچ بے تھوہے جیسے ہو کے ایدھے

اودھے پئے بھوندے ہن - قاضی گوکدا اے پر کسے دی واج کوئی

نہیں سُن سکدا - قاضی ول کوئی گوہ نہیں کریندا - انج جاپدا اے

جیویں سبھ اک شیشے دے اندر وِچ ڈک گتے ہوون تے باہر

کھلوتیاں نوں اوہناں دیاں سینتاں ای دسن واج نہ سُنوے - اخیر

علی پچھلے یوہے راہیں باہر ویندا اے - سپاہیاں دا اک جتھہ اوہ

یوہیوں اندر آن کے دونویں یوہے مکل لیندا اے - اندر تھر تھلی

مٹھی پے ویندی اے - وت باہر وی رولا اک دم مگ جاوند اے -

علی اندر آوندا اے - مگرے سپاہی حسین نوں ہتھکڑیاں ماری

لیاوندے ہن - ہن چُپ چان اے پر لوکیں اے وی سینتاں پئے

مریندے ہن - جیویں ترکھیاں گالاں پئے کریندے ہون پر واج

نہیں نکل دی۔ قاضی میز تے ہتھ مریندا اے

قاضی : (اچی) خموش خموش --- (ہور اچی) خموش.....

چراغ : (تھر تھلی وچ) حسینو تینوں کیہ ہو یا اے۔ ملک علی ایہہ کیہ اے۔
کیہ۔ کون اے۔

بہار : معاملہ کیہ اے۔

علی : دروغہ میں مجبور آں۔ (اُبا لے ساہ نوں قابو کریندیاں)

چراغ : پتر تینوں کیہ گل اے۔ ملک علی مینوں دسوتے سہی ایہنے کیتا کیہ
اے۔

علی : جیہڑے راہ تے ایہہ جاندا سی پیا لوہدا اخیر ایہو ای اے، تھانوں
پتہ ہونا چاہیدا سی۔

چراغ : تیرا ای تے یار اے۔ ہر ویلے تے تئیں اکٹھے رہندے سو پتر۔

بہار : چراغ آپ نوں سنبھال۔ کو تو ال بہادر نے جو کیتا اے بہتر
ای کیتا اے۔

علی : جے میں ایہوں باہروں نہ پھڑداتے اج ایس اندروں تئیں کوئی
وی جیوندے نہ نکلدے۔

چراغ : میں کیہ کیتا اے۔ اوئے میری تریہاں ورھیاں دی نوکری مینوں
وی ہتھکڑیاں مار دیو۔

علی : دروغہ تئیں ٹھیک آکھیا اے۔ حسین تھانوں پتر اے۔ میرا بھیاں

ہوندیاں دایار اے میرا ہانی اے۔ بھلی اے۔ پر بے تہاڈا پتر
 تہاڈے گھر دے یو ہے راتیں کھول کے دھاڑویاں نوں اندر
 واڑے تاں تئیں اوہنوں کیہ آکھسو۔ بے میرا جگری یار اپنے
 ہتھیں اپنے گھر نوں پھوکن لگے تے میں کیہ کراں۔ کھلو کے
 دیکھدار ہواں۔ جیہڑا یار نوں یار نال پیار ہوندا اے کیہ کسے پیو نوں
 پتر نال ہونا اے پر بے ساڈے شہر رہے ساڈی رہتل رہی۔ ساڈا
 ورتارار ہیا تاں ای یاریاں رہن تے پیو پتر اں دے ساک رہن۔
 بے ساڈی پیہہ ای پٹج گئی۔ بے کھیاں آجڑیاں تے واہکاں راج
 سانجھ لیا تے وت نہ تہاڈے کر خانے رہن نہ گھر۔ نہ یرانے
 رہن نہ اولاداں۔ بے بھلکے جیونا بے اپنا ناں پچاونا بے تے اج
 میرے مگر لگو۔ میں یار دا خیال نہیں کیتا۔ تئیں پتر داہر کھ دلوں
 کڈھ چھڈو۔

چراغ : تئیں ایتھیں ایہوں جان دیو۔ معافی کر چھڈو میں ایہدی ضمانت
 دیوناں۔ جو تئیں آکھو۔

حسین : میں اپنی ضمانت دے بیٹھاں۔ شوہ تر کے پار کریاں۔ چند ضمانت
 دے کے ہن کوئی کیویں ارار رہے۔

علی : سُن لیا بے پتر دا جواب۔

چراغ : تئیں ایہدیاں نہ سُنو جی شاعریاں۔ میں جوں آکھناں میں ضمانت

دیوناں ایہدی۔ میں ایہوں تاڈ کے رکھساں اندرے۔ میں

ایہنوں باہر آون ای نہ دیساں۔

حسین : اندر باہر تھی گیا۔ ہُن یکھدا یکھنوں تاڑے۔ کوئی پتر نہیں کہیں دا۔
آپنے آپ نوں آپیں جایا اے۔ ہُن کوئی ساک نہیں کوئی یار نہیں۔
ہاں اوہو۔ اوہو جیہڑا ڈونگھے ویہن کھڑے۔ بھن بھھاوے چور
چاننے۔ حشر ہنیر جگاوے۔

بہار : کوئی گل نہیں چراغ۔ گھابر نہ۔ ملک علی بہادر جو کیتا اے۔ تیری
ایہدی ساڈی ساریاں دی بہتری او سے وِچ ای اے۔ اگے وی
توں ضدے پے گیا سیں۔ میں تے ایسے گلے ایہدی سند دے
معاملے وِچ نہ کیتی آہی۔ اج کل ایہوتے اوکڑ بنی اے ساڈی
وسوں اُتے۔ پیو نوں پتر دا پتہ نہیں لگدا پئی اوہدا مہاڑ کیہ اے۔
میں تے سمجھدا ساں۔ ہُن جو ہویا اے ٹھیک ہو ویسی ایہدا ذہن
لیہوں لہہ ونجیا اے۔ ہور کوئی نہیں۔ غلط مطالعہ۔ اُتوں رے جیہے
ٹھگ دی بہنی۔ اگوں تے بندوبست ہوندا ای پیا اے۔ ہُن
درس وِچ داخلے توں پہلاں پوری ہُن چھان کیتی جاسی۔ ہر لٹو پنچو
نوں ہُن درس وِچ اردل وی نہ لیکھی۔ مدرس نوں کو تووال دے
پروانیوں بنا اپنے گھریا درس وِچ کوئی نوکر واژن دا کیہ حق اے۔
(بہار خاں نوں بولدیاں چھڈ کے علی قاضی ول ہوندا اے۔ بہار
خاں دروغے چراغ دے موڈھے ہتھ دھریندا اے دلا سے
وجہوں۔ چراغ ڈور بھورا جیہا اوہدے نال ہوندا اے)

علی : والا جاہ۔ میں سلطنت دے خلاف دُتے بھٹی دی سازش دا اک

ہور برانپ لیا اے۔ میں مکرم حسین ولد چراغ ڈوڈھی نوں
 عدالت دے باہروں گرفتار کر لیا اے۔ ایہنے لوکاں دی اک ہیڑ
 کچھری دے یوہے لیا کھلیاری سی۔ اوہناں نوں حکومت نال لوہالین
 تے پیا ابھاردا سی۔ منصوبہ ایہہ ہا پئی ہلتہ مار کے کچھری وچوں
 اپنے سیری رے نوں پھڈا کھڑے پر ایہوں شاہی فوج دی دہل
 داتے لہور شہر دیاں لوکاں دے حوصلے دا پتہ نہیں۔ لشکریاں نوں
 ویکھدیاں ای لوکاں وچ بھاجڑ پے گئی تے ایہہ کلا کھلوتا رہ گیا۔
 میں ایہوں ایس مقدمے وچ مکرم کر کے پیش کرناں۔ میں
 ایہدی ٹوہ وچ ساں اج ایہنے اپنے آپ نوں آپ ای نیاں دی
 تلوار بیٹھ دھر دتا اے۔ ایہہ آپ اپنے مجرم دا ثبوت بن کے آ
 گیا اے۔

حسین : میں اپنا ثبوت توں اپنا۔ اپنی کیتی دے آپ گواہ اسیں سارے
 آپ ثبوت۔ اسیں سارے اپنے برتے نیاں دی آپ تلوار ہاں۔
 جیہڑے جاگن اوہ تلوار دی دھار پئے ویکھن۔ اکھ نہ جھمکن۔
 جیہڑے سم کے سوں گئے بے خبری دے جن چانٹے سفنیاں
 دیاں ڈھالاں اوہلے ویری مکاوں نکلے۔ اپنیاں ہتھیاراں نال
 اوہ آپے وڈھے۔

قاضی : (حسین نال) ساڈے اذن پنا نہ بولو۔ ایہہ کچھری اے۔ کچھ ہوش
 کرو۔

علی : والا جاہ ایہہ آدمی دے بیٹھی دی حسین اے۔ ایہدیاں گلاں

لوکاں دیاں اندراں وِچ ”میں“ دا چنگیاڑا دھر دیاں ہن۔ تے
”میں“ دا چنگیاڑا پھل کے ناری دا بچ بن ویندا اے۔ جد تائیں
ایہدی جیبھ کھلی اے دے بھٹی دے ہتھ وی کھلے نیں۔
ساڈیاں کندھاں اُتے رے دی پوڑی وی لگی پئی اے۔

حسین : رے دی پوڑی۔ میں جیہڑا ہن نہیں کدے سوچدا ساں رے دی

پوڑی اُتائہ چڑھن والی اے۔ اُتائہ چڑھن والی۔ مورییاں دیاں

اٹاں چباریاں وِچ لواون والی۔ (بہار خاں نال) میں تینوں اکھیا توں

تے رجا اصلوں اکو بندہ او۔ اک پوڑی دے اُتلے برے اک ہٹھلے

برے۔ آہو۔ توں تے رجا اکو بندہ او۔ جے توں وی جاگ پویں

تے رجا ایں پر سناں پیاں توں رے والی پوڑی آپے کیویں

چڑھیں۔ رانجھن والی بیڑی آپے کیویں چڑھیں۔

بہار خاں : قاضی صاحب توجہ فرماؤ۔ (جھوٹھا ہاسا ہس کے) رب کرے

تہاڈی کچھری جاگدی رہوے۔

قاضی : (میز تے ہتھ مار کے) امیر بہار خاں میں کچھری نوں انج کھیڈ بناون

دی کھل نہیں دے سدا کسے نوں بھانویں کوئی وی ہووے۔

بہار : میں معافی چاہوئاں عالی جاہ (نیوں کے)

حسین : رے والی پوڑی اُتائہ نہیں چڑھدی۔ بیٹھاں لندی اے۔ پھلیاں

اندراں اندر۔ مورییاں دیاں اٹاں چباریاں وِچ نہیں لاوندی۔

مورییاں وِچ چنے روڑ چباریاں نال اٹکے پنے نیں۔ چباریاں وِچ چنے

روڑ موریاں کولوں ترٹھے ہوئے نیں۔ سبھ روڑ روڑ۔ سبھ روڑ
روڑ۔ مینہ ورھسی ہن زور و زور۔ رے والی پوڑی کھب کھول اڈار
کریندی اے جد تائیں اندراں وچ بند یخانے دیاں و لگناں رہن
پوڑی لگی رہسی۔ لگی رہسی جد تائیں موریاں چباریاں دی اٹ نال
اٹ نہ وچے۔

علی : والا جاہ۔ میں ہور کوئی گواہی نہیں بھگتاوئی۔ (قاضی پانی دا گھٹ

بھریندا اے) مقدمے دا فیصلہ تہاڈے ہتھ اے۔ سرکار دی

درخواست اے جو فیصلہ جھب کیتا ونجے کیوں جو ملک تے خلقت

دیاں وزیریاں نوں ڈھل نہ لھے۔ والا جاہ دے بھٹی دی نابری کوئی

عام نابری نہیں۔ جدوں کوئی وزیریاں امیر نابر ہو کے آپنا کھلار

پسار وڈیرا کرن لئی بادشاہ نال لڑے تے اوہ ساڈا گھرو کی معاملہ

ہوندا اے۔ باتشاہی ماں دا کچھڑ اے۔ ہر بندہ ریسو ریسی کھارو

کھاری کچھڑ دے جھ وچ وڑدا اے۔ ایہہ قدرت دا ویہار اے۔

تخت اُتے بہن واسطے بھیر لگا رہوے تاں باتشاہی دی ساکھ ہتھوں

پھیری ہوندی اے۔ دے دی نابری ہور اے۔ اوہ باتشاہی نہیں

لوڑدا اوہ باتشاہی دی مینہ کھدیڑن لوڑدا اے۔ اوہ تخت نہیں منجدا

اوہ تخت نوں اصلوں موہدیاں مارنا چاہوندا اے۔ اوہ راج دیاں

راساں رعیت دے ہتھ پھڑاون لوڑدا اے۔ کتیاں راہکاں تے

لاویاں دے ہتھ۔ والا جاہ دے بھٹی نے بار وچ شہنشاہ دے حکم

دے مقابلے وچ آپنا حکم چاکھڑا کیتا اے۔ اوہنے مالکاں کولوں مالکی

دا حق کھس لیتا اے۔ اوہنے لوکاں نوں دسیا اے جے زمین سبھ دی
 سا بچھی اے۔ جیویں واء تے پانی سبھ دے سا بچھے نیں۔ والا جاہ
 باتشاہی دی نینہہ ایس چیز اُتے ہے جو ہر جی نوں آپو اپنی عقل تے
 ہمت موجب رب دی زمین اُتے آپو اپنا حصہ لین دا پورا حق اے۔
 والا جاہ جے رب دی زمین اُتے ہر شے ہر اک دی سا بچھی اے
 تے مُر رب عقلاں شکلاں تے ہمتاں زوراں دی ونڈ کیوں پاؤندا
 اے۔ ساری خدائی نوں اِکو جیہا کیوں نہیں بناؤندا۔ دُلا قدرت
 دیاں اُساریاں وِتھاں ملین تے تُلّیا کھلوتا اے۔ جیون دی ماہ نوں
 گرنوں ڈکن تے تُلّیا کھلوتا اے۔ بار وِچ دُلا تے لہور وِچ اوہدے
 ایہہ بھائی وال ساڈے ویری نہیں رب دے ویری نیں۔

حسین : ستیاں دارب وی ستا۔ رب ستیاں نوں دُھپ توں اوہلا جاگدیاں
 نوں پچھتے۔

علی : والا جاہ فیصلہ۔

قاضی : ہن مکڑماں دی واری اے اپنی صفائی وِچ جو آکھنا چاہوں آکھن۔

علی : قاضی صاحب کوئی گل رہ گئی اے اے۔ صفائی دی ایڈی کھل
 تے کدے کسے عدالت نہیں دتی۔

قاضی : کو تو وال دی عمر میرے تجربے نالوں بہوں گھٹ اے۔ میں آپنا

فرض پچھانناں۔ ہر کسے نوں اپنے حصے دے فرض پچھاننے تے

نبھاونے چاہیدے ہن۔ (حسین تے رے نال) تہانوں پوری کھل

اے اپنی صفائی پاروں جو چاہو آکھو۔ ایسہ گرسی زرپکھ اے۔
(حسین تے رمجا اک دوجے ول ویہندے ہن)

حسین : سانوں کوئی بھرم نہیں۔ کوئی بھو نہیں۔ لیکھے اندرے اندر۔
گرسی عرش دی وی زرپکھ نہیں۔ ڈاہون والے دی اپنی رمز
اے۔ گرسیاں اوہناں دیاں جیہڑے ڈاہ بٹھاون۔ گرسیاں گول نیں۔
اُپر تریندے۔ تساں گرسیاں دے اسوار ہو۔ بھولیاں رنگ برنگیاں
پریاں کھڑ کھڑ ہس دیاں۔ تہاڈے پیٹھ وگیندا اے جلمن۔ جد واء جھلی
بھ نئے گرسیاں جلمن اندر جھڑ ویسو۔ اساں تان کھیڈن آئے آں
آپنے نیونہ دی کھیڈ۔ بھلیو بھلی ایس کھیڈ دے رنگ نیں۔ ایسہ
اج نہیں مکنی۔ کل نہیں مکنی۔ کوئی تھوہ نہیں کوئی ہار جت
نہیں۔ وگ نی وائے کملئیے تینوں روکن والا کون۔

علی : والا جاہ۔ مکزم نے جرم دا اقبال کر لیا اے۔ فیصلہ تہاڈے ہتھ
اے۔

قاضی : (اٹھ دیاں) مینوں اپنے ساہویں اپنے رب ساہویں کلیاں ہوون
دیو۔ دو گھڑیاں کلیاں۔

(مزد کے پچھلے اندر گرجا وندا اے۔ چپ چان۔ حسین تے رمجا اک
دوجے ول ویبھدے ہن ہور سارے اُتالے تھی کے پچھلے بُوہے
نوں تاڑدے ہن۔ میر عالم ملکدے اپنی ٹھنڈوں باہر آن کے
پولے پیریں مُردا قاضی دی گرسی دے کول آن کھلوندا اے۔
جاپدا اے اوہ کسے نوں دسدا نہیں پیا۔ کھیسے وچوں اک پرچہ کڈھدا

اے۔ پڑھن دا پینترا بندھا اے۔ اچیتی پھھلا ٹوہا کھلدا اے
 قاضی باہر آوند اے، میر عالم نوں ویکھ کے اک پل تھو کدا اے
 مڑ مڑی تے بہہ ویندا اے۔ حوصلے نال گل کرن دا پینترا بندھا
 اے۔ میر عالم پرچہ اوہدے اگے دھر دیندا اے۔ قاضی کھو چلی
 جیسی واج وچ کچھری نوں پرچہ پڑھ کے سناوند اے۔ میر عالم
 کول کھلوتا رہندا اے)

قاضی : فیصلہ مقدمہ سرکار بنام ڈلا ولد فرید بھٹی۔ رجا ولد نامعلوم۔

بھاگ ولد ماکھا۔ رتہ ولد ساون وغیرہ۔ حسین ولد چراغ ڈوڈھی۔
 گل گواہیاں نوں پرکھ گوکھ کے گل ثبوت بھال کے میں قاضی
 محی الدین ولد صفی الدین قاضی القضاة ایس نتیجے تے بھیا ہاں۔ جو
 مکرم ڈلا بھٹی اتے سارے جرم ثابت ہن۔ دئے بھٹی دا
 جیون ایس ملک واسطے ایتھوں دیاں وسکیاں واسطے ایتھوں دیاں
 وسکیاں دی رہتل اوہناں دے دین علم ایمان تہذیب مذہب
 واسطے ایس ملک دیاں آون والیاں پوراں واسطے سبھ توں وڈا خطرہ
 اے۔ ایس خطرے نوں مسکاون واسطے دئے بھٹی نوں موت
 دی سزا دتی گئی اے۔ مکرم مفرور اے۔ میرا فیصلہ اے جو مجرم
 ڈلا بھٹی جس ویلے وی اوہ گرفتار ہووے شہر لہور وچ خلقت
 دے روبرو سولی چڑھے۔ تاں جو لوکاں دیاں دلاں وچوں خوف
 تے بے یقینی نکل ونجے تے اوہ امن امان نال آپ اپنے کار وپاریں

رُجھ جاون۔

ملکزم رے اُتے سارے جرم ثابت ہن۔ رے دا وجود ایس ملک
دے حق اندر ایس ملک دے واسیاں دے حق اندر ایس دی
رہتل دے حق اندر اک گجھاروگ اے۔ میرا فیصلہ اے جو مجرم
ر مجا فخریں شہر وچ خلقت دے روبرو سولی چڑھکے تاں جو لوکاں
دے گجھے ڈر ہمیش لئی مک و نجن تے اوہ پورے آدم تے یقین نال
آپنے کمیں کاجیں لگ جاوے۔

ملکزم بھاگ تے رتہ وغیرہ اُتے سارے جرم ثابت ہن۔ مجرمان
مفرور ہن۔ میرا فیصلہ اے جو ملزمان بھاگ تے رتہ وغیرہ گرفتار
ہو کے شہر وچ بر عام سولی چڑھجن تاں جو خلقت دے اندروں
بے دلی تے بے وساہی کڈھ کے دلاں نوں مُرد حوصلہ دتا جاوے
تے لوکائی دے کار و پہار مُرد کے ٹھک بر نرن۔

ملکزم حسین بارے میرا فیصلہ ایہہ ہے جو ایہدے کولوں جو گجھ
ہویا اوہدے وچ ایہدا اپنا کوئی دوس نہیں۔ عام لوکاں نوں مجرم
رے گرا ہے پا دتا۔ حسین دیاں گلاں دا مطلب اوہ غلط کڈھن لگ
پئے مینوں یقین اے جو حسین دے بول ساڈے ادب دا ساڈی
شاعری دا وڈا سرمایہ ہن۔ حسین شاعر اے۔ ایہناں لوکاں دی
وی قوم نوں لوڑ ہوندی اے۔ قوم نوں حسین اُتے مان ہونا چاہیدا
اے۔ میں سرکار نوں حکم کرناں جو اوہ حسین دیاں بولاں نوں
ہمیش لئی سانہن واسطے اک اگھے عالم نوں مقرر کرے جیہدا دن
پر رات ہر دم پر چھانویں وانگ ایس ہونہار شاعر دے نال

رہوے، جو ایہدے مونیوں بچے اوسے ویلے لکھ کے سنبھالنے۔
 میری جاچے امیر بہار خاں نالوں ودھ کوئی شخص ایس کم دا اہل
 نہیں۔ میں حکم دیندا ہاں جو آج توں امیر بہار خاں ہر دم حسین
 دے نال رہا کرن تے ایہدیاں یولاں نوں آپنے قلم نال سانہی
 آون تے مُز اپنی نگرانی وچ ایہدیاں یولاں دا مطلب لوکاں وچ
 پرچارن، تاں جو ایہہ اہمل خزانہ ساڈیاں آون والیاں پیڑھیاں
 کولوں کھنچ نہ جاوے۔ ایہہ بہوں وڈی ذمہ داری اے۔ ایس کارن
 امیر بہار خاں نوں ہور ساریاں ذمہ داریاں توں سبکدوش کیتا
 جاوے۔

میں سمجھناں جو ملک نوں حکومت نوں قانون نوں خلقت نوں
 ایس ویلے جیہڑی بھیر پئی ہوئی اے اوہدے وچوں نکلن واسطے
 سانوں جو ان رت تے جو ان سوچ دی لوڑ اے۔ ملزم دے
 بھٹی دیاں بھائی والاں ملزم رہے وغیرہ دی گرفتاری جیہڑی
 اٹکل نال کو تو ال لہور ملک علی خاں بہادر کروائی اے تے جو اوم
 صدق تے ثابتی ملک علی خاں بہادر ملک دیاں وسکیاں دی راکھی
 واسطے دکھائی اے اوہ آفرین دے لائق اے۔ میں حکم کرناں جو
 سرکار ملک علی خاں بہادر نوں امیر بہار خاں دی چھڈی تھاں اُتے
 دیوان توشہ خانہ مقرر کرے۔ میں ایہہ وی حکم کرناں جے شہر
 لہور وچ امن رکھن دا کم وی اے جے ملک علی خاں بہادر کول ای
 رہن دتا جاوے۔ ایہہ جیہنوں چاہوں ایس کم لئی اپنا نائب مقرر

کرن - پچھری بر خاست -

(قاضی اٹھ کے پرچہ ہتھ وچ پھڑ کے پچھلے اندر ٹر جاوندا اے یوہا
بند ہو ویندا اے - بہار خاں، دروغہ چراغ، وکیل سرکار تے ہور
لوک وارو وار علی بنوں مبارک اکھدے ہن - سپاہی سلام کریندے
ہن - علی، صبح بہار ول جاوندا اے - اوہ دونویں ہتھ مللا کے
جھلاوندی اے میر عالم پولیس پیریں بر کدا پچھلے یوہے راہیں
چھائیں مائیں ہو ویندا اے)

صبح بہار : (گڑھک کے) بچی جیسی تھاں کیڈی وڈی لگن لگ پئی اے - توں
کیڈا وڈا لگنا ایں - میں نہیں بولدی تیرے نال، میرے ابو دی
تھاں مک بیٹھا اے -

(علی دے ہتھ پھڑی رکھدی اے کیکلی دے پنترے)

بہار خاں : (ہس کے) میں تے علی کوئی دو آں پیٹا - میری تے ہمیش توں
خواہش سی پئی سرکاری دھندے چھڈ کے ادب دی خدمت
واسطے وقت کڈھاں - کنیں واریں شہنشاہ اگے درخواست کر
بیٹھاں - ملک دے حالات ای اجازت نہیں سن دیندے - ہن کچھ
سنبھلے نیں - میری تے خوش قسمتی اے - حسین جیہے نویں
سوچ دے شاعر نال رل کے کم کرن دا موقع ملیا اے -

چراغ : اسماں تے سرکار میری جمدیاں ای پتر تہاڈے ناویں کر چھڈیا ہا -
(سپاہی رے نوں لے کے باہر ول ٹردے ہن رجاتے حسین اک

دو جے ول ہوندے ہن)

حسین : توں وت آوسیں۔

رمجا : میں وت آوساں۔ توں اڈیک۔

(سپاہی رے نوں لے جاوندے ہن حسین اوہنوں جاوندے نوں

ویکھدا اے۔ علی تے صبح بہار دوجے یوہے ول ویندے ہن۔ بہار

خاں کاغذ قلم بھڑ کے حسین دے مگر کھلو کے لکھدا اے)

ستویں جھاکی

(ورھے پچھوں- حوالاٹ دا بُہا۔۔۔ کھبے نال مشال- پروں والا
نقشہ- چانن خاں حوالدار دی وردی پائی پیرے تے کھلا اے- میر
عالم پروں والا چٹا سروپا- پو لے پیریں آن کے چانن دے موڈھے
ہتھ دھر دا اے)

چانن : (تربک کے) کھڑا رہو (بھوں کے بندوق سدھی کریندا اے)
پیر نہ پٹیں اگانہ۔

میر عالم : چانن خاں توں مینوں نہیں سجاتا- نیویں کر لے- ایہدی کوئی لوڑ
نہیں۔

چانن : (بندوق نواوندیاں) چانن خاں آپنے آپ نوں نہیں سیاندا- توں
کیہ شے ایں دیونہ دی چا پھڑک- کم کیہ آ ایس ویلے۔

میر عالم : (بیرہ کھیے وچوں کڈھ کے دیوندا اے) چھکو۔

چانن : (بندوق اگھردیاں) آگیا ایں توں- مُر آگیا ایں بہروپئے- اگے
بندیخانے اپڑا لیا سائی- مُن بھاسے لو اوٹا نیو۔

میر عالم : (ہس کے) اوہنوں تے آپے پھاہے لگیاں ورہا ہو گیا اے۔ توں
یکہدے کولوں ڈرنا ایں۔

چائن : (بھیرا پے کے) ڈردا کون ای اوئے۔ پر مینوں وساہ نہیں آپنے
آپ داوی۔ سبھ بہر وپئے نیں۔ وڈے کیہ تے بچے کیہ۔

میر عالم : ربے والے مُقدے دا چیتا ای چانتا۔

چائن : تے ہور نہیں۔ میرے کولوں گواہی دوائی سانیں۔ اکھے تینوں

پچیاں کر دیاں گے۔ پچھوں کسے گال کڈھ کے وی نہیں پچھیا توں

کون ایں۔ کم حوالدار دالیندے نیں سارا جدوں دا جواہر خاں بدلیا

اے تے تنخواہ اوہو کچے سپاہی دی۔ (وردی وکھاوندیاں) میں ایس

کھل نوں آپ کھاواں کہ بال بچے نوں کھاواں۔ وڈھی وی لوکیں

ہن چوراں نوں ای دیندے نیں۔

میر عالم : اوس مُقدے وچ توں مینوں نہیں ہاڈٹھا۔

چائن : (بچھ نال) جھولا جیہا پیندا اے ماڑا ماڑا۔ ناں کیہ اے جناب دا۔

میر عالم : بس اینا ای ڈھیر اے۔ توں سمجھ ساڈی واقفی وچ تینوں گھانا کوئی

نہیں۔ بے چاہو نا ایں تے کل توں تیری حوالداری پکی ہو جاسی۔

چائن : بے تئیں کوئی وڈے ہندے اوتے ایڈاتے کچا میں وی نہیں۔ گل

کر وکم کیہ بے۔

میر عالم : اندر لے نال دو گلاں کرنیاں نہیں۔

چائن : کر لئو۔ اوہ تے آپنے آپ نال ای لگا رہندا اے۔ خبرے کیہ فلان
تھوک کردا رہندا اے۔ اسیں وی کدے ہنگورا نہیں بھریا۔۔۔
نوکری کرنی اے جی سانوں کیہ۔ ٹسیں وڈی سامی او۔ خبرے
تہاڈی واج سیان کے بولے۔ کرو۔ مُز۔ چھیتی مُکالئو۔ اجکل
واء نوں وی کن لگے ہوئے جے۔

میر عالم : اینج نہیں۔

چائن : ہور۔

میر عالم : حوالات دی چالی مینوں دے دے۔

چائن : ایڈی انھی تے نہ نہ پاؤ زور اورو۔ میرا تے ماں پیو وی کوئی نہیں۔
لیانے میرے بے بے نہیں اے گدا وی نہیں کر سکدے۔

میر عالم : (کھیسے وچوں موتیاں دا ہار کڈھ کے) چائن خاں میرے کول وقت
نہیں۔ چالی مینوں پھڑاتے گھر مُر جا۔ چالی تینوں گھر اڑ جاسی تے
دِنے حوالداری تیری پکی ہو ویسی۔

چائن : (ہار کے ہار بن دی کریندا اے۔ میر عالم ہتھ پھجانہ کر گھندا
اے)

میر عالم : چالی (چائن بھرد تھو وچ چالی کڈھ پھڑاؤندا اے تے ہار نپ لیندا
اے) ہن توں پھٹ حوالدار۔

(چائن کس کے سلوٹ مریندا اے)

چائن : (جاوندیاں) میریاں بالاں دا خیال رکھنا۔

(مُر جاندا اے)

(میر عالم مشال چا کے بُو ہے ول جاوند اے۔ بُوہا لا ہوندا اے۔

اندروں ملک علی باہر آوند اے۔ ہتھکڑی وجی ہوئیں۔ میر عالم

نوں دیکھ کے ترسدا اے)

میر عالم : مینوں بھلیا تاں نہیں توں۔

علی : جے بھل گیا ہوندا تے اج اتھے نہ ہوندا۔ (دونویں ہولی ہولی کھبے

ول آوندے ہن۔ میر عالم مشال مُر کھبے اُتے لا دیندا اے) سولی

تے میری دِنے اے تیں ایسے ویلے کیوں کھچل کیتی۔

میر عالم : توں مینوں چیتے نہ رکھیا ملک علی۔ جے توں مینوں دِلوں نہ

وساردوں تے اتھے نہ بجدوں۔

علی : میں تاں جس ویلے دا تہانوں ڈٹھا اے آپنے آپ نوں تہاڈے

نالوں دکھ نہیں سی جاتا۔

میر عالم : ہن۔

علی : ہن ایسہ سمجھ آگئی اے پئی تیں وی کوئی شے نہیں۔ بادشاہ پتہ

نہیں کیہ چا ہوندا اے۔ میں ہمیش اوہو کم کیتا اے جیہدے نال

سرکار دے ہتھ پکے ہوون۔

میر عالم : جھڈو ایسہ گلاں۔ میں تے اپنی ذاتی حیثیت وچ تہانوں ملن

آیاں۔

علی : تاں تے میں تینوں نہیں پچھاندا۔ کون ایس توں۔

میر عالم : (ہس کے) توں سبھ تاں ڈھیر گیا ایس۔ میں تے ایویں پیا ہسدا

ساں۔ ذاتی حیثیت کسے دی کیویں ہو سسکی اے۔ توں کر گل۔

علی : میں ہمیش اوہو کم کیتا اے جیہدے نال سرکار دے ہتھ پکے ہوون

میںوں کدیں ایسہ سوچ نہیں آئی پئی میرا اپنا کم سرکاری کم

کولوں وکھری کوئی چیز اے۔

میر عالم : مُز تیرا دوس کیہ ہا۔

علی : دوس میرا ایسہ ہا جو میں بادشاہ دے حکم نوں قدرت دا قانون

سمجھیا تے اوہدی حرف حرف تعمیل کیتی وی تے کرائی وی۔ وڈے

وڈے جنگی وریام پل لارہے سن جے میں نہ ہوندا تے دُله دے

ہتھوں تخت لہور نوں کوئی نہیں ہا پچا سسدا۔ بار وچ ونڈن جو گیاں

مناں مُو نہیں دولتاں کیویں کٹھیاں ہو گئیاں۔ دُله دے سجے کھے

سُوہے کیں چموڑے تے اخیر اوہدیاں اپنیاں بندیاں ہتھیں اے۔ قان

وچ اوہنوں کیس ہجایا۔ میںوں بسم مہلیا جو سولی اتے دُلا جو وں

مُو نہوں کڈھے اوہ حرف حرف باتشاہ تاںیں اڑایا جاوے، دُله جو

اکھیاں جیویں اکھیاں میں باتشاہ نوں سنا دتا۔ جے دُله دیاں گلاں

بھیریاں سن تے میںوں وی تاں بھیریاں ای لگیاں سن پر میں

سمجھدا ساں باتشاہ نوں ہر گل دی خبر ہونی چاہیدی اے، بے

خبری وچ کیتے فیصلے باتشاہ تے ملک دے حق وچ خطرناک

ہوندے نہیں میں دُلع دی آکھی باتشاہ اگے انج کیتی جیویں میں
آپنے آپ نوں سُناوندا ہوواں۔ میں سمجھدا ساں باتشاہ میں وِچ
اے تے میں باتشاہ وِچ ہاں۔ دِنے میں او سے جائیں سُولی چڑھنا
ایں جتھے دُلع نوں میں چاڑھیا ہا۔

میر عالم : آکھیا کیہ ہا اوہنے سُولی چڑھدیاں۔

علی : (چو پھیرے بھال دیاں) ڈرا ای لگدا اے۔

میر عالم : (ہس کے) ہُن کئے پھر تیرے ہور نہیں۔ ہُن ڈر کا ہدا۔

علی : موت میں نہیں ڈٹھی پر ڈر ہمیش میرے اندر رڑکدا رہا اے۔
میں ڈر نال نہیں لڑسکدا۔

میر عالم : اندر تے سُنیا اے تُوں ہر ویلے دُلع دا آکھیا دوہرا اندر رہندا
سیں۔ لوکیں تاں سمجھن لگ پئے سن توں آپنے آپ وِچ ای
نہیں۔

علی : اندر ہور گل آہی۔ اندر ہیرا اے۔ مینوں پہلوں تاں ڈر لگا

کندھاں کولوں۔ مُرد آپنے آپ کولوں۔ میریوں اندروں کوئی شے

نِکل کے مینوں چمبہ نہ جاوے۔ پر ہولی ہولی میں کلم کلا ہو گیا

۔۔۔ لگا۔ عُمر وِچ پہلی وار میں آپنے آپ نال ہکلیاں ہويا۔ مینوں

انج لگا جیویں میں ہاں۔ میں نو یکا۔ کسے دھروں مینوں دھڑکا

نہیں۔ بھیر نہیں۔ کوئی شریک نہیں میرا۔ دُلع دے بول

جیہڑے میں باتشاہ نوں سُناون لئی دینہہ پر رات پکاونداساں تے

قابو نہیں سن آوندے میری جیبھ وچوں اِنج اُبھرے جیویں پتھر
 وچوں اگ۔ جس ویلے دا تساں بُوہا لاہیا اے مینوں مز
 چو پھیریوں بندو قال گھور دیاں لگدیاں نہیں۔ مینوں ایس دڑ وٹے
 چاننے وچ شریکاں دیاں چپھھاں لمکدیاں دسدیاں نہیں۔

میر عالم : میں جاندا ہوں۔ میں سرکار نوں ایہو صلاح دتی آہی جو بہوں چر
 تینوں کلیاں نہیں رہن دینا چاہیدا۔ بندہ جیون کولوں پروکھا ہو
 ویندا اے۔ اپنے نفعے کتھے دا خیال نہیں سو رہندا۔ چل جھٹ دا
 جھٹ سمجھ توں اندر ای ایس اے۔ ہے وی ٹھیک (واج وٹا کے)
 آپنیاں ہتھکڑیاں ول ویکھ میں کوئی تینوں چھڈاون نہیں آیا میں تے
 ایویں تینوں اخیرلی واری ویکھن لئی آیاں۔ سپاہی نوں وڈھی دے
 کے۔ ایویں گھڑی دی گھڑی۔ دِنے میں ایٹھے نہیں ہووئا۔ میں
 تے سولیاں تے جانداوی نہیں ہوندا۔ توں اندرے ای ایس تینوں
 ہن کون اندروں کڈھ سکدا اے۔

علی : (پہلوں آپنی واج وچ ہولی ___ و ت نو لگی واج وچ اچیرا) سُن او
 پختیا۔ تخت لہور اُتے گڑوک بیٹھیا۔ تینڈے بیٹھ سبھ آندڑے ترک
 گئے نی، ہن کلگی چا بھانویں کھمب پُھلا، سانوں تینڈا کائی چلتر
 ناہیوں پوہندا۔ اسان ڈھیر تینڈے کھیچھن ویکھے نہیں۔ تینڈی
 دھونس تینڈے لارے۔ دم دلا سڑے۔ تینڈیاں خلتاں۔ سکے۔
 ناویں۔ اسان پک کر جاتا تینڈا ساڈا وزیر اے۔ پہلے ساہ اے اتلے
 ساہ تائیں۔ موتوں اُراروی موتوں پاروی۔ تینڈا اس اسان اُجاڑا

اے۔ اساڑی کھل تینڈی پھاہی اے۔ شوہ ساگر اسماں خالی ہتھ۔
 توں کھنجر۔ توں کھر سیں اوڑک۔ اسماں ناہیوں مرنا، لکھ سولیاں
 گڈ پیا۔ تینڈی دھون توں اساڈا پیر ناہیں ہلٹا۔ موت کیہ اے۔
 اساڑی سواری دا ہک آسن اے۔ بار دیاں ککراں دی کوڑنہ مرسی۔
 بار دیاں ککراں دیاں سولاں نہ جھڑسن۔ تینوں جیہڑی بھلک وی
 چڑھنی اے سوڑی چڑھنی اے۔ میں تاں جیونا ایں۔ جیوندیاں رہنا
 اے۔ میں ایانیاں دیاں سینتاں وچ ہاں جوان جنیاں دیاں اکھاں
 وچ تے بڈھڑیاں جنیاں دیاں سینیاں وچ۔ توں مینوں کیویں
 سجانیں۔ میں واء ہاں۔ پانی ہاں، اگ ہاں، میں ہک روپ وچوں
 دوجے روپ وچ ڈھلدا رہساں۔ میں جھلدا رہساں۔ بلدا
 رہساں۔ (علی اصلوں نویکی تے ات اچیری واج نال پیا بولدا اے
 تے میر عالم ول ودھدا اے تے میر عالم تھر تھلی وچ پھانہ ہٹی
 جاوند اے ___ وت ہیک نال) جد تائیں تخت لہور ہے میں بلا
 وچ بار۔

میر عالم : علی۔ ملک علی خان بہادر ___ (علی اچھکیندا اے۔ وت جاگو بیٹی
 اک پیر ہور اگانہ پیندا اے) دیوان لہور (اک پیر ہور۔ میر عالم
 دی سگھی دونہاں ہتھاں نال نپندا اے) شہنشاہ دے ملازم خاص
 الخاص۔ (علی کھلو جاوند اے میر عالم نوں ویہندا اے)

علی : توں۔ تیں۔ میں۔

میر عالم : تیں (علی دی ہتھکڑی کھولدا اے) تیں۔ ملک علی خان بہادر۔

علی : سُولی یکھوں مہلسی دِنے؟

میر عالم : سنبھل کے (کئیں نہیں۔ جیہڑے اِکواری آپنے آپ وچوں نکل کے
پر تَدے ای نہیں۔ تہاڈی جان مُلک واسطے سرکار واسطے اِنمُلّی شے
اے۔ ایہوں ایویں نہیں ونبجایا جاسکدا۔

علی : مینوں بند کیوں کیتو نہیں۔

میر عالم : تہانوں پر کھن واسطے۔ سرکاری مُلازمت دا اصول اے۔ ترقی توں
پہلاں امتحان وچوں لنگھنا ای پند اے۔

علی : میر عالم خان سرکاری مُلازمت دیاں اصولاں دا مینوں وی پتہ
اے۔ جیہڑی ترقی مینوں تئیں پئے دسدے او اوہ امتحاناں دی
باندھ قوب باہر اے۔ شہنشاہ دا مُلازم خاص الخاص۔ میں ہُن سِنّا
نہیں ہو یا آپنے آپ وچ باں۔ مینوں اصل گل دسو۔

میر عالم : جس کارن تینوں پھڑیا گیا او سے کارن تینوں چھڈیا گیا اے۔

علی : ایہہ کیہ بھارت ہونی۔

میر عالم : ایہہ اصلوں سچ اے۔ جیہڑی گلوں تینوں سُولی مہلی آہی او سے گلوں
تینوں ترقی پئی مہل دی اے۔

علی : اوہ گل کیہ اے۔

میر عالم : تیرا اتھاہ اٹکھٹ خوف۔ آپنے آپ دا خوف۔ توں باتشاہ دے حکم
نوں اٹھے واہ پوریاں کردا سیں۔ تینوں ایہہ خیال نہیں سی جے

علی : کیہ مطلب۔

میر عالم : مطلب ایہہ پئی جے تیرے پیچھے حکم دا ہتھ ہو دے تے توں قتل

وی کر سکنا ایس۔ آپنے پار نوں۔ آپنے پتر نوں۔ آپنے پیو نوں وی
قتل کر سکنا ایس۔ کوئی کھچل نہیں کوئی ہرکھ نہیں، تینوں پتہ ای
نہیں لگن لگا توں کیہ کیتا اے۔

علی : ہن میرا کم کیہ ہوسی۔

میر عالم : ایہو۔ قتل۔ اجیہا قتل جیہدا حکم تے باتشاہ دے چھیا اے پر جدوں

اوہ ہو گیا تے قاتل نوں سولی دتی ویسی۔

علی : کون اے اوہ۔

میر عالم : باتشاہ دا آپنا پتر۔ شہزادہ خسرو۔

علی : نہیں۔ میں نہیں۔ مینوں جیون دیو۔ میں اے دُنیا دا کچھ نہیں

چھیا۔

میر عالم : دُنیا داتے پتہ ای قتل کر کے لگدا اے۔ توں ہابیل تے قابیل والی

گل نہیں سُنئی۔ ایہہ تیرا ای کم اے علی۔ تیتھوں ودھ کوئی ایس

کم دا حقدار نہیں سارے ملک وِچ۔ باتشاہ دے ہن اخیر لے

دیساڑے ہن۔ باتشاہ چاہو ندا اے شہزاد سلیم تخت اُتے بہوے۔

درباری امیراں دے اک جٹ نے خسرو نوں چھیا اے۔ اوہ جوانی

دی بھوے وِچ اگے لگ گیا اے۔ جیہدے لوک خسرو دے مگر ہن

اوجھاں نال بیٹوں دا سر بندھ تال لہاں کر گھدا اے۔ پر اصل کم

تیرے ناویں لگا اے۔

علی : توں آپ ایہہ کم کر۔ توں کیوں نہیں کردا، تیرا کم اے۔

میر عالم : کم میرا ای ہا۔ کجھ گھڑیاں پہلوں۔ پر ہن تیرے ڈر کولوں میرے

ڈرنے ہار من گھدی اے۔ ہن میرا ایس کم اُتے حق نہیں۔

علی : پر میں کیوں مراں بے دوس۔ میں کیہ کیتا اے۔

میر عالم : بھولانہ بن علی۔ توں اج ایس راہے نہیں پین لگا۔ ایہہ فیصلہ تے

توں تدو کنا کیتا ہو یا اے جدوں اے شاہ سعد اللہ دے درس وچ

کن پھڑدا سیں۔ اج تے اوس راہ دا اخیر آگیا اے۔ توں اپنا پینڈا

مکائی کھلوتا ایس ہن تے تینوں سرے بچھنے نیں۔ خوشی کر ہن

ایانا بن کے پچھانہ نہ دیکھ۔ ایہہ بے اصلی جیہی گل لگدی اے کسے

منٹی اے؟ اپنے دل کولوں ای پچھ گھن۔

علی : مینوں سوچن دی ویہل دتی جاوے۔

میر عالم : (ہس کے) میں کوئی کچھری لائی بیٹھاں تیرے اُتے۔ میں تینوں

کجھ نہیں آہندا۔ ایہہ تیرا کم اے، تینوں ای کرنا پینا اے۔ توں

آپنی کچھری وچوں فیصلہ لے چکیا ایں چروکنا۔

علی : جے میں ایہہ کم پورا کر دیاں تے مینوں سولی توں بچایا نہیں جا

سکا۔

میر عالم : ہے نہ اچنبھا گل۔ تیرے جیہا بندہ جیہڑا سرکاری نوکری دیاں

آٹلیاں پوڑیاں چڑھ بیٹھا ہونے اڈی بے اصولی گل کرے۔ توں

بھلنا ایس پیا پئی جے تُوں ایس کم واسطے چٹیا نہ وی جاویں سُوں
 تینوں تاں وی میلنی اے۔ دینہہ چڑھن وِچ ادھا پھر وی نہیں
 ہن۔ تیری ہتھکڑی ایس گلے تے نہیں لاہی گئی پئی تُوں ہن اپنا
 جیون ولھیٹ کے کسے ہور دا جیون وچھا سویں۔ تیری ہتھکڑی لاہ
 کے سرکار نے تینوں اک وڈیری ذمے داری دا موقع دتا اے۔
 ایہہ ذمے داری تیرا انعام اے۔ جے تُوں جھل لویں تے تیری
 سُوں اگانہ پے ویسی۔ شہزادے نوں بنے لاون وِچ دہ پندراں
 دیہاڑے لگسن۔ وت تیرے مُقَدَمے وِچ پندھرواڑا ہور لگ
 ویسی۔ جے تینوں مہینے دی ویہل قبول نہیں تے دے سُوں چڑھ
 ونج تیری مرضی اے۔

علی : نہیں نہیں۔ قبول اے قبول اے۔ جیویں آکھو۔ مینوں دسو۔ میں
 کیہ کیہ کرنا ایں۔ کیہ کیہ سر بندھ ہو سی۔

میر عالم : میرے کول ایڈی ویہل نہیں۔ مینوں دینہہ چڑھن تُوں اگدوں
 ایتھوں نکل وِجنا پونا ایں۔ تُوں کھلو۔ میرا اک اعتباری آدمی
 تینوں اتھائیں مہلسی۔ منصوبہ تینوں سجھا دیسی۔ آپنے آپ نوں
 اوہدے تے چھڈ دے۔ جیویں دے اُنجیں کیتی آ۔ میں مہلساں مُر
 تینوں کسے دیہاڑے۔

(میر عالم پو لے پیریں مُر جاوندا اے۔ علی مشال دے بیٹھاں آن
 کھلوندا اے۔ اڈیک وِچ۔ دوجی دھروں سوداگر پائندہ بیگ آوندا
 اے۔ پچھوں آن کے علی دے موڈھے ہتھ دھریندا اے۔ علی

مُردا اے۔۔ دونویں مشال پیٹھ آہموں ساہمنے جھٹ دا جھٹ کھلو

کے مُردے ہن۔۔ پائندہ بیگ مُردیاں علی دے موڈھے بانہہ دیوندا

(اے۔۔)

رٹ لکھا

22- میاں چیمبرز، 3- ٹھیل روڈ

لاہور- پاکستان

24 رپے